

SÉANCES DU JEUDI 5 MARS 1998
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 5 MAART 1998**MATIN****SOMMAIRE :****EXCUSÉS :**

Page 5007.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. De Decker au ministre de la Justice sur « le système des juristes contractuels » à disposition des tribunaux de première instance ».

Orateurs : **M. De Decker, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 5007.

Demande d'explications de M. Mahoux au ministre de la Justice sur « les projets de réorganisation des auditorats du travail et des tribunaux du travail ».

Orateurs : **M. Mahoux, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 5009.

Demande d'explications de M. Boutmans au ministre de la Justice sur « le droit de parole des magistrats ».

Orateurs : **M. Boutmans, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 5010.

Demande d'explications de Mme Milquet au ministre de la Justice sur « le rapport complémentaire rédigé par la commission d'enquête 'Dutroux' ».

Orateurs : **Mme Milquet, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 5012.

Demande d'explications de M. Verreycken au ministre des Transports sur « le Rhin ferroviaire ».

Orateurs : **M. Verreycken, M. Daerden**, ministre des Transports, p. 5015.

OCHTEND**INHOUDSOPGAVE :****VERONTSCHULDIGD :**

Bladzijde 5007.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer De Decker aan de minister van Justitie over « 'de contractuele juristen' bij de rechtbanken van eerste aanleg ».

Sprekers : **de heer De Decker, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 5007.

Vraag om uitleg van de heer Mahoux aan de minister van Justitie over « de plannen om de arbeidsauditoraten en de arbeidsrechtbanken te reorganiseren ».

Sprekers : **de heer Mahoux, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 5009.

Vraag om uitleg van de heer Boutmans aan de minister van Justitie over « het spreekrecht van magistraten ».

Sprekers : **de heer Boutmans, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 5010.

Vraag om uitleg van mevrouw Milquet aan de minister van Justitie over « het aanvullend verslag van de onderzoekscommissie-'Dutroux' ».

Sprekers : **mevrouw Milquet, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 5012.

Vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de minister van Vervoer over « de IJzeren Rijn ».

Sprekers : **de heer Verreycken, de heer Daerden**, minister van Vervoer, blz. 5015.

APRÈS-MIDI**SOMMAIRE :****EXCUSÉS :**

Page 5019.

MESSAGES :

Page 5019.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS :

Page 5020.

Cour d'arbitrage.

ÉVOCATION :

Page 5021.

NON-ÉVOCATIONS :

Page 5021.

PROJET DE LOI (Dépôt) :

Page 5022.

Projet de loi portant assentiment aux Actes internationaux suivants :

1. Cinquième Protocole additionnel à la constitution de l'Union postale universelle;
2. Règlement général de l'Union postale universelle, et Annexe;
3. Convention postale universelle, et Protocole final;
4. Arrangement concernant les colis postaux, et Protocole final;
5. Arrangement concernant les mandats de poste;
6. Arrangement concernant le service des chèques postaux; et
7. Arrangement concernant les envois contre remboursement;

faits à Séoul le 14 septembre 1994.

PROPOSITIONS (Dépôt) :

Page 5022.

Mme Merchiers et consorts. — Proposition de loi instituant un Conseil supérieur de l'éthique et de la déontologie des soins de santé.

M. Destexhe. — Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie.

M. Vandenberghe et consorts. — Proposition de révision de l'article 125 de la Constitution.

NAMIDDAG**INHOUDSOPGAVE :****VERONTSCHULDIGD :**

Bladzijde 5019.

BOODSCHAPPEN :

Bladzijde 5019.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN :

Bladzijde 5020.

Arbitragehof.

EVOCATIE :

Bladzijde 5021.

NON-EVOCATIES :

Bladzijde 5021.

WETSONTWERP (Indiening) :

Bladzijde 5022.

Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten :

1. Vijfde Protocol ter aanvulling van de constitutie van de Wereldpostvereniging;
2. Algemeen Reglement van de Wereldpostvereniging, en Bijlage;
3. Wereldpostconventie, en Slotprotocol;
4. Overeenkomst betreffende de postcolli, en Slotprotocol;
5. Overeenkomst betreffende de postwissels;
6. Overeenkomst betreffende de dienst der postcheques; en
7. Overeenkomst betreffende de rembourszendingen;

gedaan te Seoel op 14 september 1994.

VOORSTELLEN (Indiening) :

Bladzijde 5022.

Mevrouw Merchiers c.s. — Wetsvoorstel tot oprichting van een Hoge Raad voor Gezondheidsethiek en Deontologie.

De heer Destexhe. — Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond.

De heer Vandenberghe c.s. — Voorstel tot herziening van artikel 125 van de Grondwet.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 5022.

Mme Dardenne au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la présence de substances radioactives dans des détecteurs de fumée».

M. Vandenberghe au ministre des Affaires sociales sur «le financement des soins palliatifs».

M. Goris au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale sur «la participation de la force aérienne aux opérations d'aide en Angola».

M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «le problème de la sélection et du recrutement de nouveaux effectifs».

Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «les bases arrières du terrorisme algérien à Londres».

Mme Lizin au ministre de la Justice sur «sa présence à Arusha».

Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la situation au Kosovo».

M. Bourgeois au ministre des Affaires étrangères sur «la situation au Kosovo».

M. Goovaerts au Premier ministre sur «les initiatives prises par le gouvernement en vue de promouvoir, en exécution des recommandations faites dans le rapport Pepper, des formules de participation aux bénéficiaires et d'actionnariat des travailleurs».

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Pages 5023 et 5044.

Mme Milquet. — Proposition de loi portant modification du régime matrimonial.

M. Mahoux. — Proposition de loi relative à l'étiquetage des produits transgéniques et modifiant la loi du 24 janvier 1977 relative à la protection de la santé des consommateurs en ce qui concerne les denrées alimentaires et les autres produits.

MM. Ph. Charlier et Hatry. — Proposition de loi modifiant la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurance.

M. Destexhe. — Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie.

ORDRE DES TRAVAUX:

Orateurs: **M. le président, M. Anciaux** (*motion d'ordre*), p. 5023.

Orateur: **M. le président**, p. 5036.

QUESTIONS ORALES (Discussion):

Question orale de M. Anciaux au ministre de la Justice sur «le rôle joué par un ancien procureur général dans l'enquête menée à propos de Super Club».

Orateurs: **M. Anciaux, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 5024.

Question orale de M. Boutmans au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «l'absorption de vin contenant de petits poissons vivants».

Orateurs: **M. Boutmans, M. Maystadt**, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 5025.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 5022.

Mevrouw Dardenne aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de aanwezigheid van radioactieve stoffen in rookmelders».

De heer Vandenberghe aan de minister van Sociale Zaken over «de financiering van palliatieve zorgverlening».

De heer Goris aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Landsverdediging over «de deelname van de luchtmacht aan de hulpverlening in Angola».

De heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «het probleem van de selectie en aanwerving van nieuwe manschappen».

Mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de handlangers van het Algerijnse terrorisme in Londen».

Mevrouw Lizin aan de minister van Justitie over «zijn aanwezigheid in Arusha».

Mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de situatie in Kosovo».

De heer Bourgeois aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de toestand in Kosovo».

De heer Goovaerts aan de eerste minister over «de initiatieven van de regering om in uitvoering van de aanbevelingen van het Pepper-rapport formules van winstdeelneming en aandelenparticipaties door werknemers te bevorderen».

WETSVOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 5023 en 5044.

Mevrouw Milquet. — Wetsvoorstel tot wijziging van het huwelijksvermogensstelsel.

De heer Mahoux. — Wetsvoorstel betreffende de etikettering van transgene producten en houdende wijziging van de wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de verbruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten.

De heren Ph. Charlier en Hatry. — Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

De heer Destexhe. — Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Sprekers: **de voorzitter, de heer Anciaux** (*ordemotie*), blz. 5023.

Spreker: **de voorzitter**, blz. 5036.

MONDELINGE VRAGEN (Bespreking):

Mondelinge vraag van de heer Anciaux aan de minister van Justitie over «de rol van een gewezen procureur-generaal in het Super Club-onderzoek».

Sprekers: **de heer Anciaux, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 5024.

Mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «het drinken van wijn met levende visjes».

Sprekers: **de heer Boutmans, de heer Maystadt**, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 5025.

Question orale de M. Weyts au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la perception de taxes sur les primes octroyées au secteur de la pêche flamande».

Orateurs: **M. Weyts, M. Maystadt**, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 5026.

Question orale de Mme Willame-Boonen au ministre des Transports sur «le rapport annuel du médiateur de la S.N.C.B.»

Orateurs: **Mme Willame-Boonen, M. Daerden**, ministre des Transports, p. 5029.

Question orale de M. Devolder au Premier ministre sur «la mise au point de médicaments pour des maladies sans traitement».

Orateurs: **M. Devolder, M. Peeters**, secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement, p. 5030.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant des dispositions diverses en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

Discussion générale. — *Orateur*: **M. D'Hooghe**, rapporteur, p. 5027.

Discussion des articles, p. 5027.

Projet de loi portant modification du statut syndical du personnel du corps opérationnel de la gendarmerie.

Discussion générale. — *Oratrice*: **Mme Thijs**, rapporteuse, p. 5035.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Van Hauthem au Premier ministre sur «le projet du gouvernement de régler le droit de vote des ressortissants de l'Union européenne aux élections communales sans réviser la Constitution».

Demande d'explications de M. Loones au Premier ministre sur «le droit de vote des ressortissants de l'Union européenne».

Question orale de M. Goovaerts au Premier ministre sur «le droit de vote pour les ressortissants de l'U.E. et le Traité d'Amsterdam».

Orateurs: **MM. Van Hauthem, Loones, Goovaerts, Mme Willame-Boonen, MM. Anciaux, Boutmans, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 5030.

Demande d'explications de M. Goris au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la création d'un service de police spéciale au sein de la gendarmerie».

Orateurs: **M. Goris, Mme Lizin, M. Vande Lanotte**, vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 5038.

Demande d'explications de M. Mahoux au ministre de la Santé publique et des Pensions et au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «les taux de dioxine dans le lait».

Demande d'explications de Mme Dardenne au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «les normes pour les dioxines dans le lait».

Orateurs: **M. Mahoux, Mme Dardenne, M. Boutmans, M. Colla**, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 5040.

Mondelinge vraag van de heer Weyts aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de heffing van belastingen op Vlaamse visserijpremies».

Sprekers: **de heer Weyts, de heer Maystadt**, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 5026.

Mondelinge vraag van mevrouw Willame-Boonen aan de minister van Vervoer over «het jaarverslag van de ombudsman van de NMBS».

Sprekers: **mevrouw Willame-Boonen, de heer Daerden**, minister van Vervoer, blz. 5029.

Mondelinge vraag van de heer Devolder aan de eerste minister over «de ontwikkeling van geneesmiddelen voor ziekten zonder behandeling».

Sprekers: **de heer Devolder, de heer Peeters**, staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, blz. 5030.

WETSONTWERP (Bespreking):

Wetsontwerp houdende diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.

Algemene bespreking. — *Spreker*: **de heer D'Hooghe**, rapporteur, blz. 5027.

Artikelsgewijze bespreking, blz. 5027.

Wetsontwerp tot wijziging van het syndicaal statuut van het personeel van het operationeel corps van de rijswacht.

Algemene bespreking. — *Spreker*: **mevrouw Thijs**, rapporteur, blz. 5035.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Van Hauthem aan de eerste minister over «het voornemen van de regering het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen te regelen zonder grondwetsherziening».

Vraag om uitleg van de heer Loones aan de eerste minister over «het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen».

Mondelinge vraag van de heer Goovaerts aan de eerste minister over «het stemrecht voor EU-onderdanen en het Verdrag van Amsterdam».

Sprekers: **de heren Van Hauthem, Loones, Goovaerts, mevrouw Willame-Boonen, de heren Anciaux, Boutmans, de heer Dehaene**, eerste minister, blz. 5030.

Vraag om uitleg van de heer Goris aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de creatie van een nieuwe 'bijzondere politiedienst' binnen de rijksmacht».

Sprekers: **de heer Goris, mevrouw Lizin, de heer Vande Lanotte**, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 5038.

Vraag om uitleg van de heer Mahoux aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen en aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «het dioxinegehalte in melk».

Vraag om uitleg van mevrouw Dardenne aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de normen voor het dioxinegehalte in melk».

Sprekers: **de heer Mahoux, mevrouw Dardenne, de heer Boutmans, de heer Colla**, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 5040.

Demande d'explications de Mme Nelis-Van Liedekerke au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «la problématique de l'administration erronée de médicaments dans les hôpitaux».

Orateurs: Mme Nelis-Van Liedekerke, M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions, p. 5043.

PROJETS DE LOI (Votes):

Projet de loi portant des dispositions diverses en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, p. 5036.

Projet de loi portant modification du statut syndical du personnel du corps opérationnel de la gendarmerie, p. 5037.

MOTION (Vote):

Vote sur la motion motivée déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Jonckheer au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications et au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, développée le 19 février 1998, p. 5037.

Explication de vote: *Orateur: M. Erdman*, p. 5038.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Ajournement):

Page 5042.

Demande d'explications de M. Goris au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale sur «les décisions relatives à la frégate belge *Westdiep*».

Demande d'explications de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale sur «l'envoi d'une frégate belge dans le golfe».

Demande d'explications de M. De Decker au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale sur «les raisons et les circonstances de la décision d'envoyer une frégate dans la région du golfe Persique».

Vraag om uitleg van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «de problematiek van verkeerde toediening van medicatie in ziekenhuizen».

Sprekers: mevrouw Nelis-Van Liedekerke, de heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen, blz. 5043.

WETSONTWERPEN (Stemmingen):

Wetsontwerp houdende diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, blz. 5036.

Wetsontwerp tot wijziging van het syndicaal statuut van het personeel van het operationeel korps van de rijkswacht, blz. 5037.

MOTIE (Stemming):

Stemming over de gemotiveerde motie ingediend tot besluit van de op 19 februari 1998 gehouden vraag om uitleg van de heer Jonckheer aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie en aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 5037.

Stemverklaring: *Spreker: de heer Erdman*, blz. 5038.

VRAGEN OM UITLEG (Verdaging):

Bladzijde 5042.

Vraag om uitleg van de heer Goris aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Landsverdediging over «de beslissingen in verband met het Belgische fregat *Westdiep*».

Vraag om uitleg van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Landsverdediging over «het sturen van een Belgisch fregat naar de Golf».

Vraag om uitleg van de heer De Decker aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Landsverdediging over «de redenen waarom en de omstandigheden waarin werd beslist een fregat naar de Perzische Golf te sturen».

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. MOENS, VICE-PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOENS, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 05.
De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mmes de Bethune, Maximus, MM. Staes, en mission à l'étranger; Busquin, Hostekint, Mouton, Santkin, Vautmans, pour d'autres devoirs, et Ceder, pour devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de dames de Bethune, Maximus, de heer Staes, met opdracht in het buitenland; Busquin, Hostekint, Mouton, Santkin, Vautmans, wegens andere plichten, en Ceder, wegens ambtsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. DE DECKER AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE SYSTÈME DES JURISTES CONTRACTUELS À DISPOSITION DES TRIBUNAUX DE PREMIÈRE INSTANCE»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER DE DECKER AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE CONTRACTUELE JURISTEN BIJ DE RECHTBANKEN VAN EERSTE AANLEG»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. De Decker au ministre de la Justice.

La parole est à M. De Decker.

M. De Decker (PRL-FDF). — Monsieur le président, lors d'une demande d'explications adressée à M. le ministre en octobre dernier, j'avais évoqué la situation de la justice à Bruxelles.

Afin de remédier aux dysfonctionnements des tribunaux, en particulier dans l'arrondissement de Bruxelles, il semble aujourd'hui que le gouvernement veuille étendre à la magistrature assise le système des juristes contractuels en vigueur au parquet.

Vous m'avez répondu à l'époque, monsieur le ministre, que dix juristes contractuels seraient mis à la disposition du parquet, mais que rien n'était prévu quant à la magistrature assise. Or, il semble

que vos services envisagent aujourd'hui de nommer des juges de complément déplaçables d'un tribunal à l'autre et de nommer des juristes contractuels au tribunal de première instance.

J'estime, monsieur le ministre, que ces mesures vont accélérer la déliquescence d'une justice qui paraît de plus en plus faite de bric et de broc et que votre initiative visant à mettre en place des juges de complément déplaçables mènera à une sorte de nomadisme judiciaire qui est, à mes yeux, aux antipodes du principe de la sécurité juridique.

Dans le *Journal des tribunaux* de décembre dernier, le bâtonnier de l'Ordre des avocats de Bruxelles a déjà eu l'occasion de dénoncer ces choix politiques en des termes extrêmement sévères: «À quoi ressemblera la magistrature bruxelloise, sinon à un patchwork de plus en plus hétéroclite, à force de nommer des juges de complément et de faire appel à des avocats assumés, à force de nommer au parquet ce que l'on appelle des juristes contractuels ainsi que des substituts de l'auditeur militaire, démilitarisés pour la circonstance, encore une fois parce que le carcan linguistique empêche de nommer des substituts au parquet?»

Ce cri d'alarme est l'ultime mise en garde des membres du barreau et du milieu judiciaire avant une éventuelle grève dont la date a été fixée, comme vous le savez, au 29 avril prochain.

Il semble que cette situation ne vous émeuve pas particulièrement, monsieur le ministre, et que les dernières décisions émanant de votre cabinet confirment la volonté de rendre les tribunaux bruxellois tout à fait hétéroclites.

Un courrier de M. le président du Tribunal de première instance de Bruxelles et une offre d'emploi publiée dans un grand quotidien francophone confirment que treize juristes contractuels seront ainsi recrutés pour seconder les tribunaux de première instance. Je souligne au passage que le bilinguisme n'est pas exigé à ce niveau.

Je rappelle que selon une étude publiée dans le *Journal des tribunaux*, il manque 46 juges — et non des juristes — au Tribunal de première instance de Bruxelles.

Des dizaines de candidats magistrats qui ont réussi toutes les épreuves, hormis les tests de langues, restent sur le carreau actuellement parce qu'ils n'ont pas la qualité de bilingues légaux. Et pour contourner l'exigence légale, on invente une nouvelle déno-

mination, au moment même où la contractualisation de la fonction publique est, d'une manière générale, davantage remise en question.

Dans ce désert d'incohérences, on nous signale, par contre, l'entrée en vigueur, depuis le 12 février dernier, de la loi du 9 juillet 1997 visant à nommer sur tout le territoire 49 conseillers à la Cour d'appel, dont 36 à Bruxelles. Je présume qu'il s'agit des conseillers suppléants. Là encore, je ne puis que constater une volonté de contourner le véritable problème, à savoir le manque de magistrats statutaires.

L'arriéré judiciaire, qui était comparable à un parallélépipède, prendra la forme d'une pyramide puisque son socle, constitué des juridictions de première instance, sera inchangé.

Les justiciables seront heureux d'apprendre qu'ils devront attendre moins longtemps pour que leur cause soit coulée en force de chose jugée devant la cour d'appel — ce dont on peut se réjouir — si, toutefois, ils ont eu la patience d'attendre qu'une décision soit prise en premier degré de juridiction où les plus heureux verront traiter leurs affaires avant la fin du siècle.

Monsieur le ministre, pourriez-vous me confirmer que cette nouvelle tendance de contractualiser la magistrature va se poursuivre? Dans le même ordre d'idée, pouvez-vous me garantir que le projet de loi visant à assouplir l'exigence de bilinguisme à Bruxelles et présenté à grand renfort médiatique, reste d'actualité, dès lors qu'à entendre les propos du bâtonnier de Bruxelles, certains milieux politiques, notamment flamands, y sont très hostiles? Comment évolue cette volonté que vous aviez annoncée?

Telles sont, monsieur le ministre, les remarques et les questions que je voulais vous adresser concernant cette nouvelle initiative un peu particulière d'engager des juristes contractuels à défaut de nommer des juges qui, vous le savez, sont pourtant prêts à l'être à chaque instant.

M. le président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le président, je pensais que la question porterait uniquement sur l'engagement des juristes contractuels. Cependant, j'essaierai de dresser brièvement un schéma de tout ce qui est en train de bouger à Bruxelles. En effet, de nombreuses choses sont actuellement en mutation. Nous examinons les problèmes qui se posent. Cela prendra évidemment un certain temps, mais je crois que nous parviendrons à les résoudre.

Premièrement, en ce qui concerne les juristes contractuels, les magistrats intéressés ont, en réalité, réservé un accueil très positif à leur mise à disposition au Parquet de Bruxelles — c'est par là que nous avons commencé dès le mois de juillet 1997. M. Dejemeppe, procureur du Roi, a même tenu à m'en remercier expressément par écrit, affirmant qu'il s'agissait là «d'une méthode pour améliorer considérablement la situation dans les cabinets des substitués des différentes sections».

Dès le mois de novembre 1997, j'ai appris que certains juges d'instruction bruxellois seraient très intéressés par une telle formule d'encadrement. Compte tenu de l'impossibilité de désigner des magistrats supplémentaires à ce moment-là, j'ai demandé au président du tribunal de première instance dans quelle mesure il souhaitait faire appel à des juristes administratifs pour assister les juges d'instruction. Il m'a répondu qu'un encadrement par des juristes administratifs lui semblait souhaitable, non seulement pour les juges d'instruction mais également pour les chambres correctionnelles et civiles.

Le recours à cette formule devrait permettre aux magistrats de consacrer davantage de temps à leurs missions de base et, dès lors, déboucher sur une administration plus fluide de la justice à Bruxelles.

Je ne peux que constater qu'en dépit du scepticisme affiché au départ, l'appui offert par les juristes administratifs au sein du parquet est un véritable succès. Je suis convaincu que ce succès s'étendra aux tribunaux et que le rendement des magistrats s'en trouvera amélioré. Les magistrats bruxellois restent demandeurs,

non seulement pour les juges de complément, mais aussi pour les substitués délégués de l'auditorat militaire. Les résultats commentent à se faire sentir sur le terrain. J'y reviendrai dans un instant.

Je ne voudrais pas passer sous silence le débat sur l'emploi des langues, mais il convient de considérer le problème dans son ensemble. La question des contractuels au parquet est réglée. En ce qui concerne le siège, une demande a été formulée après étude des besoins. J'ai marqué mon accord pour que treize juristes soient contactés et un appel aux candidats a été lancé, lequel a recueilli environ 250 réponses. Le président du tribunal effectuera un premier tri; le président sélectionnera ensuite les meilleurs candidats. Il s'agit donc d'un système objectif, non politisé, au terme duquel il m'appartient de proposer un contrat aux personnes susceptibles d'être engagées.

Le système existait déjà auparavant. Il est à présent étendu à des juristes dont la tâche consiste à assister les magistrats. Ce sont, en quelque sorte, des référendaires, qui préparent les dossiers et aident les magistrats dans leur travail juridique. Cette expérience, susceptible d'évaluer, présente un intérêt évident, non seulement pour les juges d'instruction, mais aussi pour d'autres juges.

Des mesures similaires existent, à un degré moindre, dans d'autres tribunaux, notamment à Anvers et à Liège. Cependant, il faut considérer le cadre global.

En ce qui concerne les conseillers suppléants, la législation est entrée en vigueur. Le système a débuté le 13 février dernier. Nous avons procédé à la publication pour les magistrats de Bruxelles et nous disposons d'emblée d'un cadre complet, ce qui permettra à la cour d'appel de travailler de manière spécifique pour résorber l'arriéré.

La législation relative aux juges de complément doit être publiée incessamment, ce qui nous permettra de communiquer la liste des places devenues vacantes à Bruxelles en application de cette nouvelle législation.

Le rapport de la première présidente du tribunal de Bruxelles brosse un tableau de la situation à Bruxelles, mais aussi à Louvain et à Nivelles. Nous sommes donc en mesure d'établir la liste de toutes les places disponibles sur la base de la législation qui prévoit un maximum de 10 % du cadre existant du tribunal de première instance, du tribunal de commerce et du tribunal du travail. Nous pourrions donc procéder à des nominations à bref délai.

Par ailleurs, un projet de loi sur l'emploi des langues est déposé au Sénat et devra être débattu. En ce qui concerne les places vacantes au parquet et à l'auditorat, nous avons activement recherché des candidats, mais en vain, nonobstant le fait qu'il existe un grand nombre de possibilités au point de vue linguistique. Le problème réside indubitablement ailleurs et il sera nécessaire d'intensifier la publicité en vue de pourvoir à ces postes.

Quoi qu'il en soit, l'extension des cadres constitue un élément déterminant pour l'avenir. La future législation relative à cette matière, approuvée par le Conseil des ministres, est actuellement soumise à l'examen du Conseil d'État. Je suis évidemment disposé à exposer la teneur de cet avis au Sénat dès que je serai en sa possession. L'extension du cadre prévoit 240 magistrats, à répartir entre tous les arrondissements judiciaires.

Selon moi, cette mesure constitue une solution définitive. L'extension du cadre, les juges de complément, les conseillers suppléants sont autant de dispositions qu'il convient d'examiner dans leur ensemble. Elles tendent à l'instauration d'un système fort, qui soit suffisamment flexible, sans être nomade, et permette aux autorités de s'attaquer aux différents problèmes. Donc, notre travail progresse.

J'espère que toutes ces initiatives nous aideront à résoudre les difficultés présentes à Bruxelles. J'ai eu la possibilité de contacter tous les chefs de corps de Bruxelles, à savoir le premier président, le procureur général, les présidents, les procureurs du Roi, les auditeurs, etc, ainsi que les bâtonniers néerlandophones et francophones. Nous nous sommes réunis en vue d'évaluer cette question et nous avons conclu que la situation évoluait de manière favorable. Les différents chefs de corps se sont réjouis que leur demande ait été rencontrée à 100 % grâce aux initiatives mises en œuvre.

M. le président. — La parole est à M. De Decker.

M. De Decker (PRL-FDF). — Monsieur le président, je remercie le ministre des informations qu'il a fournies. Je maintiens néanmoins que, sur le plan de la philosophie générale, les méthodes choisies pour régler un problème de fond sont assez particulières.

Comme vous l'avez dit à la fin de votre intervention, monsieur le ministre, il s'agit, en l'occurrence, d'un problème de cadre, et plus précisément, d'un manque de magistrats nommés, d'une inadaptation du cadre de la cour d'appel du tribunal de première instance par rapport au nombre d'affaires à traiter. Voilà la source de l'arriéré judiciaire. Une réponse a été apportée à la situation par la nomination de conseillers suppléants à la cour d'appel : des avocats ont été invités à siéger en tant que juges dans certaines conditions.

Votre proposition a été favorablement accueillie, monsieur le ministre. En effet, de nombreux avocats se sont sentis honorés à l'idée de pouvoir faire état, dans leur curriculum vitae, de cette qualité de conseiller suppléant à la cour d'appel. Cependant, par une telle manœuvre, vous exploitez quelque peu la vanité humaine, ce qui ne me paraît pas très sain.

Par ailleurs, vous procédez également à la nomination de juristes contractuels au tribunal de première instance. Je comprends l'utilité d'une telle mesure, notamment dans les cabinets des juges d'instruction. Cependant, alors que des dizaines de candidats juges ont satisfait aux épreuves en vue d'une nomination, et qu'ils n'ont pas reçu celle-ci, il est assez surprenant que des juristes non magistrats soient nommés pour effectuer une partie du travail qui devrait être accompli par de véritables juges.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. MAHOUX AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR « LES PROJETS DE RÉORGANISATION DES AUDITORATS DU TRAVAIL ET DES TRIBUNAUX DU TRAVAIL »

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER MAHOUX AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER « DE PLANNEN OM DE ARBEIDSAUDITORATEN EN DE ARBEIDSRECHTBANKEN TE REORGANISEREN »

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Mahoux au ministre de la Justice.

La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le président, des magistrats professionnels et certains présidents des juridictions du travail s'inquiètent de projets et de rumeurs relatives à une réorganisation complète des auditorats et des juridictions du travail.

Des magistrats se mobilisent contre ces projets, tout en semblant peu informés de leur contenu. Ils s'inquiètent notamment d'un possible démantèlement des auditorats et de la volonté prêtée au gouvernement de les rapatrier dans un vaste parquet.

L'on peut évidemment s'accorder sur le constat qui peut justifier une réforme des auditorats. La compétence limitée des auditorats et la concurrence avec les parquets, dès qu'une infraction au droit pénal social est connexe avec une infraction importante au droit pénal général, sont de nature à nuire à l'efficacité de la répression d'une criminalité importante : des infractions au droit pénal social sont en effet souvent liées à des infractions de nature économique ou fiscale.

Des propositions ont été déposées pour répondre à ce problème. Elles ont notamment pour objectif de donner aux auditorats une pleine compétence en matière économique, sociale et financière.

Il semblerait cependant que le gouvernement privilégie la suppression des auditorats et la création d'un seul grand parquet. Pour que la réflexion parlementaire et les débats dans les tribunaux se développent en connaissance de cause, il serait utile de connaître la position du gouvernement sur les propositions qui ont été déposées et les pistes qu'il entend suivre. Quel est l'état de la réflexion sur cette question ?

Ne craignez-vous pas, monsieur le ministre, que, d'une part, la création d'un grand parquet unique incorporant les auditorats du travail soit de nature à multiplier les problèmes de gestion que connaissent aujourd'hui les parquets des grandes villes et que, d'autre part, les missions civiles particulièrement importantes de l'auditorat soient négligées au sein d'une structure unique ? Les faibles moyens actuellement octroyés aux sections économiques et financières des parquets qui ne font pas toujours l'objet de l'intérêt des chefs de corps peuvent en tout cas faire craindre une diminution de la qualité du travail et de l'assistance aux justiciables, si les auditorats étaient simplement incorporés dans les parquets.

Par ailleurs, certains magistrats s'inquiètent d'une éventuelle incorporation des tribunaux de travail dans un grand tribunal d'instance composé de chambres civiles, pénales et sociales. Ce projet existe-t-il au niveau du gouvernement ? Est-il simplement envisagé ou sérieusement étudié ? Quels arguments pourraient justifier cette réforme ?

Sans vouloir me prononcer à l'avance sur l'opportunité d'un tel projet, s'il existe, j'aimerais connaître la position du ministre et celle du gouvernement sur la place qui serait réservée aux juges sociaux. En effet, l'importance et la qualité du travail de ces derniers ne cessent d'être soulignées par les magistrats, les avocats et les justiciables en général. Pour la compréhension des affaires portées devant les juridictions du travail où des équilibres doivent souvent être recherchés entre des intérêts difficiles à concilier, il serait à mon sens désastreux de réduire leur rôle ou, comme certains craignent, de supprimer leur fonction.

M. le président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le président, la question de la réorganisation des auditorats et des tribunaux du travail suscite de nombreuses réactions. Tel était d'ailleurs partiellement le but. En effet, déjà lors du Conseil des ministres du 6 décembre 1996, j'avais fait part de ma demande au Centre interuniversitaire de droit judiciaire d'étudier, dans le cadre d'un avis préliminaire, les possibilités d'élaborer un modèle opérationnel pour l'organisation future des cours et des tribunaux.

À la suite de cette demande, j'ai reçu un document que je tiens à votre disposition, monsieur Mahoux, et dont la préparation a constitué une bonne expérience car tous les professeurs de droit judiciaire du pays, francophones et néerlandophones, ont travaillé ensemble au sein du Centre interuniversitaire de droit judiciaire qu'ils ont eux-mêmes créé.

Cette collaboration m'a été confirmée lors d'un contact que j'ai eu hier avec les doyens des facultés de droit des différentes universités et au cours duquel le souhait a été exprimé de s'engager davantage encore dans la discussion sur les réformes.

Le document académique qui a été établi fait part d'une proposition où les auteurs s'engagent dans une nouvelle vision. L'option retenue — il s'agit bien d'une option et non d'un projet — est celle de la création d'un seul grand tribunal par arrondissement judiciaire, ce qui offrirait des avantages considérables tant sur le plan de l'organisation judiciaire qu'au niveau des compétences et de la procédure. Cette disposition serait également bénéfique pour les justiciables.

Les auteurs préconisent un seul tribunal par arrondissement avec quinze sections traitant notamment du pré-contentieux, du civil, du familial, du social, du commercial, du pénal, de l'administratif, du disciplinaire, de la circulation routière — le tribunal de police —, du contentieux d'appel et du référé. Dans ce même document que je vais vous remettre, le centre étudie les

conséquences de ce changement et la question logique qui se pose actuellement est de savoir si le parquet doit suivre la même évolution.

À ce propos, le centre interuniversitaire précise que les missions du ministère public sont assumées près le tribunal d'arrondissement par le procureur du Roi, que le ministère public peut intervenir devant toutes les sections par voie d'action, de réquisition et d'avis et qu'il paraît souhaitable de créer, au sein du parquet, des sections dirigées par un auditeur. Il estime donc également que le parquet devrait être intégré dans ce système en conservant certaines spécificités.

En distribuant ce document, je voulais susciter une discussion publique et politique. Le moment me semble bien choisi pour examiner les possibilités d'optimiser au maximum le fonctionnement des cours et des tribunaux. Par ailleurs, les conclusions des commissions d'enquête optent en faveur d'un parquet fédéral, d'une réforme des parquets généraux et des parquets d'instance.

À la suite des conclusions de la commission Dutroux**bis**, je me suis engagé à étudier la manière dont le parquet et le ministère public peuvent être optimisés à l'avenir. Peut-être sur la base du document qui a été élaboré par les professeurs d'université, je présenterai une note qui devra permettre d'avoir une vue d'ensemble de l'organisation du ministère public, en tenant compte d'éléments qualitatifs mais aussi quantitatifs. En effet, dans quelle mesure est-il encore utile de maintenir tels quels certains petits arrondissements occupant cinq ou six personnes qui n'ont aucune possibilité de se spécialiser? Je pense notamment à Arlon, Neufchâteau, Veurne et Ieper. Le débat est lancé, mais je n'ai pas encore pris position à ce sujet.

Nous savons qu'une proposition de loi a été déposée par les parlementaires Jean-Jacques Viseur, Didier Reynders et Thierry Giet, visant à intégrer la section économique et financière du parquet à l'auditorat du travail pour en faire une entité unique. Cette proposition suit son cours et je vais essayer de la rencontrer dans une réforme globale du ministère public que je soumettrai prochainement au Parlement.

Enfin, il n'est nullement question de modifier le rôle des juges et des conseillers sociaux. L'étude réalisée par le Centre interuniversitaire de droit judiciaire prévoit d'ailleurs à côté des juges professionnels, des juges profanes, notamment en ce qui concerne le contentieux social. Leur rôle ne sera donc pas restreint.

En ce qui concerne le rôle du parquet et de l'auditorat, un débat s'impose et devra être organisé au Parlement dans les prochains mois.

M. le président. — La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le président, la réponse du ministre me rassure en ce qui concerne les juges sociaux et nous a donné des informations intéressantes quant à la procédure qui serait suivie. Si j'ai bien compris, après la consultation interuniversitaire, une note générale sera soumise au Parlement avant toute étape ultérieure.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET SPREEKRECHT VAN MAGISTRATEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. BOUTMANS AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE DROIT DE PAROLE DES MAGISTRATS»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Boutmans aan de minister van Justitie.

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, mijn vraag om uitleg is geïnspireerd door een recent incident rond de persoon van de procureur des Konings van Doornik, de heer

Poncelet, die met de moord op zijn zoon werd geconfronteerd. Men heeft hem over deze zaak spreekverbod opgelegd, hoewel deze zaak niet zozeer de magistraat, maar wel de mens in hem raakt. Dat spreekverbod wordt opgelegd in toepassing van de regel dat parketmagistraten en zittende magistraten geen recht op vrije meningsuiting of zelfs op meningsuiting *tout court* hebben. Ze mogen enkel met het publiek en met de media communiceren als ze daarvoor toestemming van hun hiërarchische overste krijgen. Deze regel is niet schriftelijk vastgelegd; in de Grondwet staat integendeel uitdrukkelijk vermeld dat iedereen de vrijheid van meningsuiting geniet. Ook in vele internationale verdragen, waaronder het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden en het Internationaal Pact voor Burgerlijke en Politieke Rechten, die rechtstreeks van toepassing zijn in België, wordt het recht op vrije meningsuiting voor eenieder gewaarborgd.

Die ongeschreven regel ligt volgens mij aan de basis van heel wat van de problemen waarmee de magistratuur de laatste tijd wordt geconfronteerd. Eén probleem is de gebrekkige communicatie vanwege de magistratuur. Dit is niet verwonderlijk als men er rekening mee houdt dat magistraten niet mogen communiceren. Alleen de hiërarchische oversten mogen praten. Van personen die pas op het einde van hun carrière hiërarchisch overste worden, kan men moeilijk verwachten dat ze vlot kunnen communiceren.

Iedere beroepsgroep en iedere maatschappelijke groep moet in zijn eigen belang en in het algemeen belang kunnen praten over de omstandigheden waarin het beroep of de functie worden uitgeoefend, evenals over alle andere maatschappelijke problemen. Dit geldt zeker voor de magistratuur. Hierbij moet natuurlijk wel voorbehoud worden gemaakt voor het beroepsgeheim en dergelijke. Een regel die stelt dat niets aan het publiek mag worden meegedeeld behoudens machtiging van hogerhand, is volgens mij in strijd met alle rechtsregels en met het algemeen belang.

Het Hof van Cassatie heeft een aantal keren een uitspraak over deze regel gedaan. Een laatste arrest dateert van 14 mei 1987. Dit betrof een tuchtsanctie die aan een lid van de rechterlijke macht was opgelegd, niet omwille van wat hij gezegd had, maar omwille van het feit dat hij iets gezegd had zonder toestemming van zijn korpsverste.

Voor het Hof van Cassatie werd toen ingeroepen dat dit een schending was van het toenmalige artikel 14 van de Grondwet over de vrijheid van meningsuiting. Het Hof van Cassatie was echter van oordeel dat die vrije meningsuiting alleen aan de burger, aan de particulier, als zodanig wordt gegarandeerd en niet aan de magistraten. Op de achtergrond waren ook de ambtenaren uitgesloten. Gelukkig hebben we inmiddels een systeem waarbij het spreekrecht en de vrijheid van meningsuiting — weliswaar met bepaalde beperkingen — ook aan de ambtenaren werden toegekend.

Er werd ook ingeroepen dat dit een schending was van artikel 10.1 van het EVRM. Ook daarvan maakte het Hof van Cassatie, op vordering van procureur-generaal Velu, zich af met het argument dat artikel 10.1 van het EVRM niet geschonden werd door het algemene spreekverbod voor magistraten omdat die maatregel «een maatregel is die algemeen en sinds lang toepasselijk is op basis van grondwettelijke en wettelijke regels — ik heb overigens vruchteloos naar die wet gezocht — inzake het statuut van de leden van de rechterlijke macht, dat de norm van die maatregel toegankelijk is voor de leden van de rechterlijke macht en duidelijk is gesteld».

Bij die uitspraak van ons hoogste gerechtshof moet ik toch opmerken dat het optreedt als rechter en partij. Het zijn precies de hoogste magistraten die het spreekrecht van de lagere magistraten beknipten. Deze opvatting is niet meer van deze tijd. Ze stemt bovendien niet overeen met de bepalingen van het EVRM, wat het Hof van Cassatie hierover ook mag hebben geoordeeld.

Ik vraag mij af waarom arbeidsauditeurs of andere parketmagistraten in de media hun mening niet zouden mogen geven over een eventuele wijziging van de indeling van het parket of een eventueel ander statuut voor arbeidsauditeurs. Ik zie niet in waarom deze mensen, die terzake zeer kundig zijn, niet zouden mogen deelnemen aan het publieke debat. Ik zie niet in waarom ze zich

niet zouden mogen uitspreken over het eventuele tekort aan kandidaten in de magistratuur in het algemeen en over het bezwaar tegen contractuele rechters. Deze problematiek is in de vorige vragen om uitleg uiteengezet.

Is de minister het met dit standpunt eens? Vindt hij dat de leden van het parket en van de zittende magistratuur het recht moeten hebben zich, mits inachtneming van bepaalde beperkingen die eigen zijn aan hun functie, in het openbaar uit te spreken, zowel over onderwerpen van algemeen belang als over onderwerpen van justitieel belang? Als hij deze mening deelt, vindt hij dan dat hij hieraan zelf *ex officio* iets kan doen? Meent hij dat hij bevoegd is om als politiek verantwoordelijke en in zekere opzichten ook als hoofd van de staande magistratuur, deze ongeschreven regel te niet te doen?

Volgens het Hof van Cassatie berust deze ongeschreven regel op een onuitgesproken consensus. Als de minister van Justitie het hiermee niet eens is omdat hij deze rechtsregel niet kent en dus ook niet erkent, bestaat er geen consensus meer. Is de minister bereid hierover een publiek standpunt in te nemen en hiermee het debat te openen? Is hij bereid over het spreekrecht voor magistraten een uitdrukkelijke bepaling in het Gerechtelijk Wetboek in te schrijven? Het hoeft helemaal geen ingewikkelde bepaling te zijn. We kunnen ons hiervoor baseren op de bepalingen dienaangaande van het ambtenarenstatuut, zowel van het gemeenschappelijk statuut voor federale ambtenaren als van de statuten die betrekking hebben op de regionale ambtenaren. De bepaling over het spreekrecht voor ambtenaren is in grote lijnen toepasbaar op de magistraten, al is de situatie van magistraten op andere gebieden uiteraard helemaal niet dezelfde als die van ambtenaren.

*De heer Mahoux, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Is de minister bereid om mee te werken aan een wetswijziging in die zin?

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, we moeten een onderscheid maken tussen het afleggen van publieke verklaringen over een bepaalde strafzaak, een concreet dossier, enerzijds, en publieke verklaringen over de algemene en niet-zaakgebonden werking van de justitie of over andere onderwerpen van algemeen belang, anderzijds.

In de aanhef van zijn uiteenzetting verwijst de heer Boutmans naar procureur des Konings Poncelet. Hij gaat evenwel niet dieper in op dit concrete dossier. Dit dossier is zeer uitzonderlijk omdat deze persoon specifieke standpunten heeft over de justitie in het algemeen, maar zelf ook, spijtig genoeg, direct betrokken is bij een dossier. In een dergelijke context is het niet altijd gemakkelijk objectief en zonder emotionaliteit te handelen. Het is ook duidelijk dat het publiek niet altijd het onderscheid kan maken tussen de vader-slachtoffer en de procureur des Konings.

Terecht gaat de heer Boutmans echter niet in op deze problematiek en stelt hij de vraag in algemene termen.

Er bestaat geen ongeschreven of geschreven regel die enige beperking oplegt om standpunten over problemen van algemeen belang of over de werking van justitie in al haar geledingen te laten horen in de media of in publicaties.

In de media komen de laatste tijd regelmatig magistraten aan het woord die hun individuele mening of die van hun belangengroep uiten. De organisaties van magistraten hebben nog nooit zo nadrukkelijk deelgenomen aan het publieke debat. De nationale commissie organiseert op 23 maart een staten-generaal, waar ze publiek standpunten zal innemen over de hervorming van justitie. Ook de Franstalige en Nederlandstalige organisaties, respectievelijk ASM, M en M en andere zijn nadrukkelijk aanwezig in het publieke debat.

Er verschijnen ook regelmatig publicaties van magistraten waarin ze precieze standpunten over justitie in het algemeen innemen.

In tegenstelling tot wat de heer Boutmans zegt, kunnen we dus niet spreken over «een verbijsterende onbekwaamheid tot communiceren van onze magistratuur». We zien sinds de zomer van

1996 een snelle ontwikkeling, een catharsis, en steeds meer magistraten die op een adequate manier aan het publieke debat deelnemen.

Het kan natuurlijk nog beter. Overigens worden er ook vormingscursussen georganiseerd om technisch op een zo goed mogelijke manier voor het publiek standpunten uiteen te zetten. We zijn ervan overtuigd dat transparantie, openheid en deelname aan het debat in hoofde van de magistratuur noodzakelijk is.

Het ligt dan ook niet in mijn bedoeling hier regelgevend op te treden. De magistraten kunnen in alle vrijheid en openheid optreden en lijken geen behoeften te hebben aan regels.

De enige beperking die hier geldt, maar die niet als storend wordt aangezien, is verbonden aan het specifiek statuut van de magistraat. Dat vereist dat steeds de nodige reserve en omzichtigheid aan de dag worden gelegd. De magistraat moet steeds in onafhankelijkheid kunnen oordelen over de dossiers en moet aanspreekbaar zijn voor het oplossen van conflicten. Dat wordt spontaan gevoeld vanuit de deontologie van de magistraten. Naar buiten treden is niet het probleem. Het moet alleen omzichtig gebeuren.

De mededelingen die gedaan worden naar aanleiding van een welbepaalde strafzaak zijn een ander probleem. Daar moet het belang van het onderzoek en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokken partijen primeren. Er bestaan richtlijnen over hoe men over een concreet dossier concrete informatie aan de media meedeelt.

Om met respect voor de vermelde belangen toch een maximale transparantie te kunnen waarborgen, werden verschillende initiatieven genomen. Ik denk hierbij aan het aanwijzen van parketwoordvoerders of persrechters. Tijdens het debat over de wet-Franchimont, werd overigens ruime aandacht besteed aan de dossiergebonden voorlichting. We streven openheid na met inachtnaam van de deontologische verplichtingen en van de waardigheid van het ambt.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, het standpunt van de minister is duidelijk. Zelf ben ik echter heel wat minder optimistisch over de huidige situatie. Tijdens het colloquium over «Pers en Gerecht» dat bij het begin van de zittingsperiode door de Senaat werd georganiseerd, heeft onder andere professor Velaers het bestaan van deze regel inzake spreekverbod bevestigd, maar tegelijk ook ter discussie gesteld.

Uit het antwoord van de minister meen ik echter op te maken dat hij samen met mij de mening is toegedaan dat deze regel niet bestaat en dat magistraten nu reeds en ook in de toekomst zonder voorafgaande toestemming van hun korpsoverste en met inachtnaam van bepaalde deontologische regels, die ik niet betwist, het woord kunnen voeren. Dat is wel goed nieuws.

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, op één element van de vraag ben ik niet ingegaan. Het gaat om een delicate kwestie. In welke mate past het dat de leden van een korps elkaar informeren over expliciete stellingnamen die ze innemen? Ik vind het in elke organisatie voor de hand liggen dat zulks gebeurt. Wanneer er een belangrijk debat plaatsvindt over de Justitie of een televisieuitzending dan vind ik dat de korpsoverstandelijken daarover beleefdheidshalve kunnen worden ingelicht. Dat mag echter geen verplichting ten aanzien van de hiërarchie worden. Er kunnen wel concrete afspraken worden gemaakt zodat in bepaalde situaties een onderscheid kan worden gemaakt tussen individuele dossiers en algemene justitiële problemen. Ik heb de ervaring dat het nuttig is in dergelijke aangelegenheden vooraf afspraken te maken met de verantwoordelijke magistraten. Dit komt de goede organisatie van een rechtbank of een parket alleen maar ten goede.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, ik wil toch even onderzoeken of we mekaar nog juist begrijpen. In het verleden werd tegen sommige magistraten een tuchtveroordeling

uitgesproken met als enig argument dat er vooraf geen toestemming werd gevraagd om publiek te spreken. Het arrest van Cassatie waaraan ik zojuist heb gerefereerd, is hiervan een typisch voorbeeld. Ik kan vrede nemen met alle mogelijke beleefdheidsvormen en het is wellicht voorzichtig om vooraf overleg te plegen, maar dat is iets anders dan het opleggen van een tuchtrechtelijk afdwingbare norm. Iedereen neemt zijn verantwoordelijkheid op en wie buiten de schreef gaat, kan nog steeds op de vingers worden getikt.

Dit fundamentele onderscheid bestaat ook tussen de grondwettelijk verboden censuur en het burger- of strafrechtelijk bestraffen van publicaties waarin verkeerde dingen staan. De vrijheid van drukpers verbiedt het voorafgaand opleggen van een machtiging. De regel die bij de magistratuur gold, was er feitelijk een van censuur. De korpsverste beschikte over een voorafgaand machtigingsrecht. Ik had begrepen dat de minister van Justitie hiervan afstand had genomen. Kan hij daar duidelijkheid over scheppen ?

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, ik wil op dit punt wel degelijk duidelijk zijn. In mijn antwoord heb ik gezegd dat er geen regel is en dat betekent dat men inderdaad niet afhankelijk kan zijn van een voorafgaande toestemming, dat magistraten het recht hebben om te spreken en te publiceren en dat er dus preventief niet kan worden opgetreden. Dat belet niet dat de korpsverste inderdaad een zekere invloed kan uitoefenen, dat hij voorafgaandelijk contact kan opnemen wanneer hij meent dat bepaalde mededelingen problematisch kunnen zijn. Zo iets gebeurt in elke goede organisatie. Ik ga dus volkomen akkoord met het onderscheid dat de heer Boutmans maakt tussen preventief optreden en reactief optreden, dit wil zeggen wanneer iemand zijn plicht niet heeft vervuld. Een uitzetting van een magistraat over de algemene problemen van de justitie kan echter nooit onderworpen zijn aan een voorafgaande toestemming van de korpsverste.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME MILQUET AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE RAPPORT COMPLÉMENTAIRE RÉDIGÉ PAR LA COMMISSION D'ENQUÊTE 'DUTROUX'»

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW MILQUET AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET AANVULLEND VERSLAG VAN DE ONDERZOEKSCOMMISSIE 'DUTROUX'»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de Mme Milquet au ministre de la Justice.

La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le président, j'aimerais connaître l'analyse et les intentions du ministre à la suite du deuxième rapport de la commission Dutroux qui a été largement commenté et débattu récemment, ainsi que suite aux recommandations issues du travail de la deuxième commission d'enquête parlementaire sur les tueries du Brabant.

Aujourd'hui, à une bonne année de la fin de la législation, une première vague de réformes indispensables voit le jour: le projet Franchimont sera voté à la Chambre, des avancées significatives et essentielles ont été enregistrées en matière de libération conditionnelle, le ministre a pris des mesures en ce qui concerne les juges de complément et la lutte contre l'arriéré judiciaire dans les cours d'appel.

Par ailleurs, le gouvernement vient de finaliser son projet de loi sur la réforme des polices qui constitue le premier projet de réforme structurelle depuis l'affaire Dutroux. Cette question devra faire l'objet d'un large débat dans les deux chambres, ce qui

suppose du temps et, le cas échéant, quelques amendements. Cette réforme structurelle était indispensable en raison des dysfonctionnements constatés à plusieurs reprises, et pas seulement par la commission Dutroux. Cette nécessaire intégration des polices permettra une meilleure efficacité, mais je ne voudrais pas qu'elle soit la seule réforme structurelle de cette législation.

En effet, sans une réforme identique du monde judiciaire en général, nous manquerions le but poursuivi. Les systèmes judiciaire et policier sont intimement liés. Un appareil policier ultra-moderne serait en totale discordance avec un appareil judiciaire resté en l'état qui, pour certaines procédures et certains cours et tribunaux, évoque davantage les méthodes et les mentalités du 19e siècle.

Or, un des grands enjeux de la réforme de la police — c'est ce qui génère de nombreuses tensions dans le monde politique —, est d'assurer l'efficacité des services sans porter atteinte au respect de l'autonomie communale ni, surtout, au contrôle exercé par les autorités judiciaires qui doivent rester maîtres des enquêtes.

Par ailleurs, un appareil policier modernisé et hypercentralisé sans restructuration des parquets, ne nous permettra d'atteindre que très difficilement notre objectif. Je crains que si l'on ne met pas en place une réforme structurelle en matière judiciaire, on ne parvienne pas à concrétiser les beaux principes inscrits dans le projet Franchimont et dans le projet sur la réforme des polices qui maintient bien le contrôle réel des autorités judiciaires.

Je souhaiterais savoir quelles réformes structurelles vous envisagez sur la base des recommandations formulées dans le second rapport de la commission Dutroux. Je pense en effet que nous devons nous atteler à un deuxième train de réformes qui porte sur la structure de la justice.

On évoque notamment l'éclosion d'un parquet fédéral. J'aimerais connaître votre opinion à ce sujet. Vous vous souviendrez sans doute qu'à l'occasion de la discussion du projet de loi sur le collège des procureurs généraux, j'avais déposé un amendement qui était en quelque sorte l'embryon de ce parquet fédéral. J'avais expliqué qu'il fallait une sorte de comité de politique fédéral, en tout cas un embryon de parquet fédéral, qui serait constitué d'un personnel stable détaché du parquet général, de magistrats et d'agents émanant de la structure policière afin de permettre une bonne gestion et une centralisation de cette politique criminelle. Cette solution pourrait, le cas échéant, garantir la cohérence des recherches lorsqu'elles dépassent les limites d'un arrondissement. Quelles sont vos intentions à ce sujet ?

J'aimerais aussi connaître les résultats des audits lancés dans deux parquets. Je pense que si les dysfonctionnements épinglés par la commission Dutroux portent sur un ou deux arrondissements judiciaires au sein desquels les affaires ont été traitées, de tels dysfonctionnements doivent se constater un peu partout. Il faudrait dès lors que vous demandiez au collège des procureurs généraux de proposer un plan de réorganisation de l'ensemble des parquets vers mai ou juin. Le collège pourrait se faire aider par des consultants privés pour élaborer un projet de réorganisation afin que les parquets fonctionnent de manière optimale, de manière beaucoup plus efficace et beaucoup plus moderne. La structure envisagée devrait également permettre le contrôle de la future structure policière. Vous pourriez alors examiner quel type de projet déposer et faire voter par les deux Chambres pour la prochaine législation. La souplesse me semble essentielle ainsi que la responsabilité à donner aux parquets de première instance et aux parquets d'arrondissement pour alléger leur structure actuelle qui, beaucoup trop hiérarchisée, constitue une véritable chape de plomb. Nous devons, je le répète, mener une réflexion afin de réformer les parquets.

On sait que des problèmes d'organisation se posent au niveau des cours et tribunaux. Pensez-vous pouvoir encore mener, dans le courant de cette législation, des réformes structurelles afin d'apporter une solution à cette problématique? Pensez-vous pouvoir au moins lancer la discussion sur la création d'un tribunal d'instance qui permettrait une certaine mobilité entre les magistrats et entre ses futures chambres? Cette mobilité est impossible actuellement alors que nous savons que le travail n'est pas bien distribué. Certains tribunaux ont en effet une charge de travail démesurée. Je n'ignore pas que vous avez pris certaines initiatives

visant à permettre une certaine mobilité, notamment grâce aux juges de complément. Ne faudrait-il pas aller beaucoup plus loin dans ce domaine ?

Je pense qu'il faut revaloriser le budget de la Justice mais qu'il est aussi indispensable de procéder à une redistribution du travail et de veiller à une plus grande mobilité. Avec le nombre de magistrats dont nous disposons, nous pourrions améliorer l'efficacité et tendre à la résorption de l'arriéré judiciaire. Quelles mesures envisagez-vous à ce niveau ?

Je me réjouis de la création du Conseil supérieur de la Justice et de l'initiative que vous avez prise de réunir les différentes compétences en un seul organe. Cette solution est beaucoup plus sage et correspond à ce que le PSC avait toujours demandé. Le système est beaucoup plus cohérent et je vous félicite pour la décision que vous avez communiquée hier à la Chambre. C'est dans ce sens qu'il nous faut aller.

Parallèlement à cette réforme essentielle comportant la mise en place d'un Conseil supérieur de la Justice qui changera vraiment la donne, ne pensez-vous pas qu'il faudrait aussi modifier le droit disciplinaire, notamment en ce qui concerne les cours et tribunaux ? Cela permettrait un contrôle plus dynamique qui ne toucherait en rien à l'indépendance des magistrats sur le fond des dossiers mais viserait les problèmes de fonctionnement tels que l'absentéisme et la question de régularité dans la remise des jugements. Estimez-vous qu'il faut modifier le droit disciplinaire et avez-vous des projets en la matière ?

Par ailleurs, comptez-vous demander au collège des procureurs généraux d'initier certains changements sans attendre les procédures disciplinaires liées aux dysfonctionnements relevés par le deuxième rapport de la commission Dutroux ?

J'aimerais savoir également quand le collège des procureurs généraux déposera ce fameux plan de politique criminelle ? Quand pourrions-nous en débattre au Parlement, sur la base des avancées réalisées dans les différentes commissions, notamment la commission d'enquête sur la criminalité organisée en Belgique ? Quand pourrions-nous discuter, comme le souhaite le projet Franchimont, d'une politique de classement sans suite ? Ainsi que nous l'avons proposé, il faudrait que sur la base de directives du collège des procureurs généraux, chaque parquet puisse développer sa propre politique de classement sans suite. Il est fondamental d'organiser un débat démocratique à ce sujet. En effet, les pratiques divergent et il convient d'arrêter une position claire et de prévoir des directives pour encadrer les pratiques. Faut-il rappeler certains problèmes survenus notamment dans le cadre du trafic de voitures qui résultent précisément des pratiques de classement sans suite ?

Monsieur le ministre, si je souhaitais vous poser cette série de questions, c'est parce qu'elles touchent de près aux futures réformes structurelles que nous devrions arriver à mettre sur pied.

M. le président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le président, les questions posées par Mme Milquet me donnent l'occasion de développer un exposé global de la situation et de résumer les réformes, tant celles qui sont déjà décidées que celles qui sont encore en préparation.

J'ai déjà eu l'occasion d'aborder certains de ces points, notamment la réorganisation des parquets, en réponse à la demande d'explications de M. Mahoux. La question se pose en effet de savoir s'il convient d'installer un parquet socio-économique, une proposition ayant été déposée dans ce but. J'ai évoqué également la problématique bruxelloise et la question des juges complémentaires en réponse à la demande d'explications de M. De Decker. Aussi, je vais tenter maintenant de parcourir la totalité des dossiers en cours.

Actuellement, nous finalisons un premier train de réformes. Cet après-midi, la Chambre votera le projet Franchimont; le Sénat, quant à lui, a voté récemment le projet relatif à la libération conditionnelle. Je suis conscient que ce premier train de réformes provoque un choc dans la magistrature, laquelle doit s'adapter et accepter certains changements. Il convient en effet de mettre maintenant en pratique cette première série de réformes.

Un deuxième train de réformes est déjà en préparation. Ainsi, un débat a eu lieu hier à la Chambre concernant la création du Conseil supérieur de la Justice, les nominations et les promotions. Il s'agit de projets qui ont été approuvés par le Conseil des ministres et qui sont maintenant examinés par la Chambre, dans le cadre d'un débat général. J'ai présenté hier l'intégration des différents organes dans un grand système, à savoir le Conseil supérieur de la Justice, avec un contrôle des nominations et des promotions et un Collège académique compétent pour la formation. Je pense qu'un tel système rendra les choses plus claires, plus transparentes et, je l'espère, plus efficaces.

Ce deuxième train est très important puisqu'il porte sur le statut des magistrats. Il est à mon sens essentiel de traiter ce dossier avant d'envisager toute réforme de la police, même si certains veulent lier les deux questions. La loi Franchimont étant pratiquement adoptée, la modernisation de la magistrature doit être réalisée sans délai. Il est en effet indispensable de disposer d'une magistrature efficace pour gérer une nouvelle police. Je me suis dès lors opposé à ceux qui souhaitaient une jonction des deux dossiers.

L'examen du projet portant sur la réforme des polices est en cours et la discussion avec les syndicats a d'ailleurs débuté aujourd'hui.

Dans le même temps, nous devons déterminer les matières devant encore être examinées au cours de la présente législature. Il est clair que nous ne pourrions finaliser tous les dossiers que je vais évoquer mais de nombreux éléments peuvent être envisagés dès à présent en vue d'effectuer des choix politiques et de préparer l'avenir. À ce jour, 82 projets ont été déposés par le département de la Justice et la moitié d'entre eux ont déjà été adoptés.

D'autres réformes doivent encore être envisagées, notamment celle du notariat. Un projet a été déposé à la Chambre et son examen débutera la semaine prochaine. Ce dossier n'est pas directement lié à celui de la réforme de la justice, mais il est toutefois important d'objectiver l'accès à la profession et de moderniser la fonction de notaire.

Sur le plan plus strict de la justice, une série de dossiers sont en cours. Le premier porte sur l'organisation des parquets. Le problème de l'efficacité de la lutte contre la criminalité organisée est évoqué dans les conclusions du rapport de la commission d'enquête «Dutroux». Si de nombreuses initiatives ont déjà été prises en ce domaine, la commission d'enquête évoque la question de l'efficacité de l'organisation du ministère public pour appréhender ce type de criminalité.

Par ailleurs, la loi sur le collège des procureurs généraux et les magistrats nationaux, datant du mois de mars 1997, est entrée en vigueur et fait partie du premier train. Ce collège et ces magistrats ne sont pas encore parfaitement opérationnels mais ils existent.

L'option prise par le gouvernement et confirmée par le Parlement était d'instaurer légalement le collège des procureurs généraux afin de créer l'instrument d'une véritable politique criminelle sous l'autorité du ministre de la Justice.

Pour compléter ce dispositif, la légalisation de l'institution des magistrats nationaux a pour objectif principal d'assurer une coordination des enquêtes, particulièrement dans le domaine de la criminalité grave et organisée. Le collège est installé depuis quelques mois et il a préparé son premier rapport d'activités.

La question se pose de savoir si nous voulons disposer d'un parquet fédéral. La Chambre a émis une proposition en ce sens à deux reprises. De plus, lors des travaux de la commission d'enquête sur les tueries du Brabant wallon et la commission «Dutrouxbis», le souhait de voir installer ce parquet a été exprimé. Nul ne peut à mon avis contester la nécessité d'une centralisation au niveau des parquets des dossiers complexes, intéressant la totalité du pays.

La seule question que je me pose, et que je réitère, est de savoir si, à côté des arrondissements, un autre organe distinct doit encore être créé. Celui-ci sera peut-être plus efficace, mais sa création peut entraîner d'autres problèmes. Je pense notamment à tous les risques de conflits et de manques d'informations ou de coordination. Il s'agit de résoudre une question technique. C'est la raison pour laquelle, comme je l'ai indiqué dans une réponse à la

demande d'explications de M. Mahoux, une note a été préparée dès décembre 1996 et présentée en juillet 1997 par tous les professeurs de droit privé des universités de Belgique.

Cette note portait sur la réforme des cours et tribunaux, notamment des tribunaux d'arrondissement dont les différentes sections seraient centralisées en un seul tribunal. Il serait dès lors logique que les parquets soient également centralisés. Cette note est un document d'étude.

Le moment est venu à présent de préparer une note politique globale — je m'y suis engagé, hier encore, et je répète cet engagement aujourd'hui devant vous — portant sur la réforme du ministère public. Nous devons tenir, d'ici un mois ou deux, un débat global pour décider si nous conservons les 27 arrondissements et pour déterminer la manière d'organiser la centralisation des dossiers complexes, de réorganiser les rapports entre le parquet général et les parquets d'instance et de spécialiser davantage les membres du ministère public. Ces questions, d'ordres quantitatifs et qualitatifs, doivent être posées et résolues.

Le collège existe à présent et il est là pour guider cette réforme. Le moment est venu de développer une politique criminelle. Le collège doit apporter son soutien à ce débat qu'il est urgent de tenir. Je m'y engage. Bien sûr, beaucoup d'éléments s'y ajoutent. Voilà pour le premier grand dossier portant sur la réforme du ministère public.

Un deuxième grand dossier à préparer peut être qualifié de «Franchimont II». Nous avons eu la possibilité de travailler sur ce que certains appellent «le petit Franchimont». Il est temps de l'élargir au «Franchimont II». Les techniques spéciales de recherche en constituent l'élément essentiel.

Pour une bonne démocratie, un État de droit, nous avons intérêt à régler toute cette matière le plus rapidement possible. Nous disposons des études réalisées par les professeurs Bosly et Traest, par M. Franchimont, par Mme Van Den Weyngaert, et par les membres de la commission Franchimont qui poursuivent toujours actuellement leur travail.

Nous débattons de la totalité de cette problématique au Sénat dès le début du mois de juin. Il sera alors important d'opérer des choix. Les professeurs préparent donc un travail qu'il nous appartiendra de coordonner. Nous devons tirer les conclusions et adopter, le plus rapidement possible, une législation qui devrait être approuvée cette année encore.

J'aborde maintenant le troisième grand dossier, que vous avez évoqué vous-même et sur lequel je me suis engagé bien que je ne dispose pas encore de texte. Il existe une demande unanime émanant tant des commissions d'enquête, de la magistrature que du monde politique, et que je partage absolument, au sujet du droit disciplinaire.

Pour en revenir brièvement au dossier concret, il est temps de préparer une note globale sur le problème de la discipline. Il faut disposer d'une vision globale sur la réforme du droit disciplinaire. Celui-ci ne fonctionne pas. Nous n'avons pas la possibilité de l'appliquer parce que les procédures sont beaucoup trop lourdes. Je prépare donc également une note à ce sujet. Elle devrait être prête, en principe, à la fin du mois. Le débat se tiendra au mois d'avril ou, au plus tard, en mai. Ce dossier devra faire l'objet d'une discussion politique. Il faudra déterminer les grandes orientations et rédiger le plus rapidement possible une loi permettant de résoudre ce problème dans sa totalité.

J'ai scindé ce problème de la discussion relative au Conseil supérieur de la justice auquel nous aurons peut-être la possibilité de confier une mission spéciale lui permettant d'intervenir ultérieurement dans l'élaboration d'une nouvelle législation en matière disciplinaire. Nous reviendrons sur ces trois grands dossiers — la discipline, le ministère public et les techniques spéciales — au cours d'un vaste débat parlementaire avant la fin de cette session.

J'en viens à présent aux réponses à certaines questions particulières, notamment à propos des procédures disciplinaires en cours.

En ce qui concerne l'assassinat de Loubna Benaïssa, l'enquête relative aux magistrats du Parquet de Bruxelles est terminée. J'ai décidé, voici quelques mois, de classer certains dossiers sans suite.

Cependant, j'ai étendu la procédure à d'autres magistrats au sujet desquels je prendrai une décision dans les meilleurs délais. Le processus est engagé, il est sous contrôle et j'ai d'ores et déjà une idée précise de la suite des événements. Il m'appartiendra, à terme, de prendre mes responsabilités, quelles que soient les difficultés.

Les procédures concernant les magistrats — tant du siège que du parquet — de Liège et de Charleroi sont toujours en cours. Les enquêtes disciplinaires relatives aux membres de la police judiciaire se poursuivent également. Par ailleurs, le second rapport de la commission «Dutroux» contient des éléments de nature à apporter un éclairage neuf et, surtout, vise d'autres personnes. J'ai transmis une copie de ce texte aux magistrats investis de l'autorité disciplinaire en les invitant à ordonner les devoirs qu'ils jugeraient utiles à l'instruction du cas des magistrats et membres de la police judiciaire concernés.

Les dossiers de certains magistrats de Charleroi ont fait l'objet d'un classement sans suite après enquêtes disciplinaires et judiciaires alors que d'autres dossiers sont encore à l'examen. Les magistrats et policiers cités dans le cadre du trafic de voitures ont été écartés des enquêtes sur la base de mesures d'organisation, les intéressés étant bien entendu remplacés. En outre, le procureur général de Mons et le procureur du Roi de Charleroi ont entrepris des réformes pour restaurer la crédibilité de la magistrature et rendre confiance à la population.

J'en arrive à la problématique des classements sans suite. Je suis persuadé qu'il est impératif de mettre fin aux énormes disparités relevées en la matière. L'exemple récemment évoqué des procès-verbaux de roulage indique que certains arrondissements procèdent à 68 % de classements tandis que d'autres se limitent à 13 %. Ces différences inacceptables persistent en dépit de l'automatisation, des circulaires et des contrôles. Nous devons donc continuer à interpeller les magistrats pour identifier les causes de ce fonctionnement chaotique. Il appartiendra au collège des procureurs généraux de remédier à la situation en harmonisant les pratiques. Quant au traitement administratif des procès-verbaux, il sera réexaminé prochainement à la Chambre, notamment sur la base d'une proposition de loi. Nous estimons que l'intervention du parquet ne devrait pas être systématiquement requise en certaines matières car il s'agit d'un travail à caractère quantitatif plutôt que qualitatif.

Tel est également le cas non seulement en matière d'infractions à la circulation, par exemple, mais aussi en matière de droit pénal, social, économique, etc. Selon moi, une législation est nécessaire en ce qui concerne le cadre, de façon à permettre le traitement administratif de certains délits mineurs, en vue d'une plus grande efficacité.

Certaines de vos questions portaient sur la situation actuelle du cadre du tribunal, madame Milquet. J'ai déjà évoqué cet aspect en réponse à M. De Decker, mais j'y reviens brièvement.

Personne n'ignore le problème qui se pose à Bruxelles. Toute une série de législations sont en cours d'élaboration en la matière. Je vous en ferai l'inventaire. Dans le cadre de la lutte visant à résorber l'arriéré judiciaire, de nombreuses initiatives ont déjà été prises.

Le 23 janvier 1998, j'ai organisé une concertation réunissant tous les chefs de corps bruxellois ainsi que les bâtonniers des barreaux néerlandophone et francophone. À cette occasion, des précisions furent apportées quant à l'état d'avancement de certaines matières.

D'abord, en ce qui concerne l'extension de cadre, un projet, le plus important, a été approuvé en Conseil des ministres et est actuellement soumis au Conseil d'État. Il prévoit un cadre de 240 magistrats.

Ensuite, un projet de loi modifiant la législation sur l'emploi des langues a été déposé au Sénat. Vous connaissez le problème qui se pose à cet égard.

Nous avons également évoqué la question de l'attribution des places de substituts de l'auditorat militaire. Plusieurs communications ont été publiées à ce sujet. En l'occurrence, il ne s'agit pas d'un problème de langue mais d'un manque de candidats.

Un autre point portait sur l'attribution de vingt-six juristes d'appui dont treize au parquet et treize au siège. En ce qui concerne le parquet, la question est réglée, et pour le siège, les sélections sont en cours.

Entre-temps, une publication a eu lieu au sujet des conseillers suppléants pour la cour d'appel.

Par ailleurs, nous avons également évoqué la question des bâtiments et celle de l'audit concernant le parquet.

Les modalités d'application de la législation relative aux juges de complément pourront être publiées prochainement. Dès à présent, nous allons fixer un nombre de places afin de désigner un maximum de magistrats pour répondre au problème qui se pose à Bruxelles.

Toutes ces initiatives, à savoir les juges de complément, le cadre, les juristes, les conseillers suppléants, ainsi que certains éléments de flexibilité en matière de personnel, forment un dossier global et semblent de nature à faire évoluer la situation de façon favorable.

Les chefs de corps et les bâtonniers ont reconnu que nous allions dans la bonne direction. La nomination des juges de complément et le vote du projet portant sur l'extension du cadre, vote qui, je l'espère, ne tardera pas à intervenir, devraient apporter une solution valable pour Bruxelles et pour l'ensemble du pays.

M. le président. — La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le président, je remercie le ministre de ses explications et me réjouis que nous partagions lui et moi certaines idées de réforme pour l'avenir.

Je voudrais particulièrement insister sur la nécessité et l'importance de la réforme du ministère public qui me paraît même prioritaire par rapport à celle des tribunaux. J'espère que nous pourrions entamer le débat à ce sujet dans un délai rapproché au sein du Parlement. Il conviendrait même que ce dernier modifie quelque peu son rythme de travail et son fonctionnement pour accorder la priorité à ces réformes structurelles afin que puissent se matérialiser, au terme de cette législature, les quelques grands projets dont vous nous avez parlé, monsieur le ministre. Le débat sur ces dispositions prendra du temps et, à cet égard, notre responsabilité est aussi grande que la vôtre, dans la mesure où nous devons organiser notre agenda pour pouvoir concrétiser certaines choses.

En ce qui concerne le projet Franchimont II, je me réjouis d'apprendre que nous entamerons la discussion au mois de juin.

En matière de discipline, je suis tout à fait d'accord avec vous. Je ne pense pas que, pour répondre à l'émoi collectif, il suffise de désigner des boucs émissaires. Je ne suis pas du tout cette logique et j'estime d'ailleurs qu'une dérive est en train de s'installer en la matière. Néanmoins, nous ne pouvons pas non plus avoir l'air de nous draper derrière un certain corporatisme et considérer qu'il n'y a pas de problèmes tout en faisant régner une certaine impunité alors que des dysfonctionnements se sont réellement produits et appellent une réponse à la population.

J'espère donc que tout le monde sera attentif à la nécessité d'aboutir autrement qu'en classant sans suite et que nous aborderons rapidement la discussion sur le deuxième train de réformes, sans traîner sur la discussion relative au Conseil supérieur.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE MINISTER VAN VERVOER OVER «DE IJZEREN RIJN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VERREYCKEN AU MINISTRE DES TRANSPORTS SUR «LE RHIN FERROVIAIRE»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de minister van Vervoer.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (VI. B1.). — Mijnheer de voorzitter, in het verleden heeft de minister zich niet bijzonder uitgesloofd om de economisch noodzakelijke spoorverbinding tussen de Antwerpse haven en het Rhurgebied te heractiveren. Hierop werd nochtans, onder meer vanuit de Vlaamse politieke wereld, herhaaldelijk aangedrongen. Deze signalen waren blijkbaar niet sterk genoeg, zo bleek uit de houding van de minister tijdens de bijeenkomst van de Europese ministers van Vervoer in Helsinki, waarover we reeds een vraag om uitleg hebben gesteld. De minister vond het toen niet de moeite de IJzeren Rijn te laten opnemen in de lijst van Europese vrachtkorridors. Samen met Frankrijk was hij er voorstander van om de «free ways» buiten te houden en enkel in te stemmen met één «freight way».

De redenen voor de onverschilligheid of minstens de temporisering van de minister zijn bekend.

Ten eerste wordt gezegd dat Nederland dwars gaat liggen. De Nederlanders, die het onmogelijke doen om de eigen Betuwelijn, die Rotterdam met het Rhurgebied moet verbinden, te bevoordelingen, wijzen nu op het stiltegebied «Meinweg» nabij Roermond dat haastje-repje werd aangelegd, precies om de IJzeren Rijn te dwarsbomen. De minister zou Nederland best eens wijzen op de Belgische inschikkelijkheid inzake het HST-traject en ook op het doortochtrecht uit het scheidingsverdrag van 18 april 1838 dat leidde tot de vastlegging van het tracé van de IJzeren Rijn op 13 januari 1873. Dat is vandaag nog steeds geldig. De aandacht van de altijd zuinige Nederlanders moet er ook op worden gevestigd dat hetzelfde verdrag tevens bepaalt dat België instaat voor de aanleg en het onderhoud van het hele tracé, ook van het gedeelte op Nederlands grondgebied.

Ten tweede ligt Wallonië dwars. Omdat het aantal treinkilometers bepalend is voor de fondsenverdeling over de gemeenschappen, blijft Wallonië vasthouden aan de omweg van 50 kilometer langs Wezet en Montzen. Deze omweg kost de vrachtkoeriers nochtans acht tot tien bijkomende uren, terwijl de kortere route van 166 kilometer minder heuvelachtig is, minder energie zal vragen en een snellere verbinding mogelijk zal maken, wat het concurrentievermogen van de Antwerpse haven zal versterken. Op het ogenblik wordt op deze verbinding een vrachtsnelheid van 20 kilometer per uur gehaald, wat dramatisch slecht is. Het economisch belang van de haven voor Vlaanderen en trouwens ook voor België moet zwaarder wegen dan de Waalse tegenzin.

Een derde argument voor de temporisering is de kostprijs van twee à drie miljard. Ik wijs erop dat dit bedrag wordt betwijfeld door sommige spoorwegplanners die de kosten voor een minimale aanleg op slechts 1,3 miljard schatten. Deze relatief kleine kost wordt mede verklaard doordat de infrastructuur op het deeltraject Dalheim-Roermond nog steeds aanwezig is en pas in het begin van het decennium werd stilgelegd. Ik herinner eraan dat de veel minder economisch verantwoorde HST, een trein die uitsluitend enkelingen zal vervoeren, meer dan 150 miljard zal kosten en dat Nederland liefst 160 miljard veil heeft voor de concurrentie met de Antwerpse haven.

Deze drie miljard moet worden geplaatst tegenover de goederenstroom tussen Antwerpen en het Rhurgebied en het aandeel dat de NMBS daarin kan veroveren. Vandaag worden circa dertien miljoen ton goederen vervoerd, waarvan 35 % via de weg, 55 % via de binnenwateren en amper 10 % via het spoor. Een optimalisering van de spoorverbinding tussen de Antwerpse haven en het Duitse Rhurgebied zal ongetwijfeld de explosieve stijging van het wegvervoer afremmen, files op autosnelwegen tegengaan, het milieu ten goede komen en uiteindelijk zelfbedruipend zijn door het grotere aanbod aan vracht.

Op 26 januari 1998 viel opnieuw een tegenargument weg. Terwijl in het verleden al eens werd geschermd met de opmerking dat van de drie betrokken landen, België, Nederland en Duitsland, de laatste tweede zouden gaan dwarsliggen bij heractivering van de IJzeren Rijn-verbinding, blijkt nu dat Duitsland vragende partij is. De Kamers van Koophandel van Duisburg en Antwerpen, die samen 42 000 bedrijven vertegenwoordigen, zijn het erover eens dat enkel de heractivering van een gemoderniseerde IJzeren Rijn over het historische tracé zal leiden tot een duurzame

verbetering van het goederenvervoer tussen beide regio's. De Nederlandse klip werd genomen door de professoren internationaal recht die de scheidingsverdragen onderzochten en stellen dat het doortochtrecht nog altijd geldt, terwijl de Duitse klip werd genomen door de economische spelers zelf, de Kamer van Koophandel van Duisburg. De minister moet nu enkel nog de Belgische, zeg maar de Waalse klip nemen die een omleiding langs Wezet-Montzen inhoudt.

Indien de minister blijft temporiseren, blijft dwarsliggen en de belangen van de haven ondergeschikt blijft achten aan de belangen van de gegenden die profiteren van het omwegtraject, dan moet de havengemeenschap dit weten. Het is immers nog altijd mogelijk de NMBS te regionaliseren of zelfs het bewuste traject te privatiseren.

Het Vlaamse Gewest kan terzake een initiatief nemen op basis van de Europese richtlijn 91/440 die de liberalisering van de Europese spoorwegen inluidde. Wanneer de NMBS erbij blijft dat het goederenvervoer niet tot de taken van een openbare dienst behoort, moet ze consequent zijn en instemmen met deze privatisering. De NMBS mag in dit dossier alleen nog meepraten als ze aanvaardt dat de IJzeren Rijn aantrekkelijk kan zijn voor gecombineerd vervoer en als ze in haar investeringsbudget ruimte vrijmaakt voor de spoedige heractivering van de IJzeren Rijn.

Vandaag reeds grepen heel wat Europese landen, onder meer Nederland en Duitsland, de richtlijn aan om veel te logge openbare structuren te vervangen door privé-initiatieven. In Groot-Brittannië bijvoorbeeld werd British Airways opgedeeld ten voordele van een privé-initiatief. De Belgische regering heeft de Europese richtlijn 91/440 snel omgezet in Belgisch recht om niet door het Europees Hof te worden veroordeeld, maar we wachten nog steeds op uitvoeringsbesluiten om de liberalisering die Europa ons oplegt te realiseren.

De minister weet uiteraard dat ikzelf geen moeite heb met de splitsing van Belgische relieken, noch met de privatisering van diensten die de privé-sector manifest beter kan verzekeren dan de openbare sector. Toch kan er niet worden ontkend dat de NMBS, net zoals alle Belgische diensten, voor 75 % draait met Vlaamse gelden. Ik moet hier dan ook een lans breken voor de inzichten van de havengemeenschap, voor de stellingen van de kamers van koophandel, voor de vaststelling dat de IJzeren Rijn een schakel zal vormen in de verbinding tussen Duinkerken en de nieuw ontsloten Oost-Europese landen en voor de eis tot onmiddellijke toewijzing van gelden om de IJzeren Rijn opnieuw in gebruik te kunnen nemen.

Wanneer de NMBS-directie nog altijd van oordeel moest zijn dat de IJzeren Rijn slechts een fopspeen is, zoals de heer Schouppe op 24 april 1996 in de kamercommissie voor de Infrastructuur verklaarde, dan stel ik voor de bewuste directie met een fopspeen naar Montzen te sturen en aan de Vlaamse Gemeenschap het initiatiefrecht toe te kennen om zelf de hand aan de ploeg te slaan en de economische belangen van Vlaanderen veilig te stellen. Het zal de minister trouwens niet ontgaan zijn dat de uitspraken van de voorzitter van de Vlaamse regering op 11 februari jongstleden — naar aanleiding van contacten met Nederlandse beleidsverantwoordelijken — reeds wezen in de richting van een zelfstandig optreden. Ik herhaal dat dit mij allerminst stoort, integendeel, ik juich dit zelfs toe. Het zal echter ook duidelijk zijn dat de aarzende houding van de NMBS om de Vlaamse belastinggelden in Vlaamse dossiers te investeren de belangrijkste oorzaak is van de Vlaamse houding.

Ik zou de minister tot slot van deze vraag om uitleg een hele reeks detailvragen kunnen stellen. Aangezien echter het geven van ontwijkende en nietszeggende antwoorden ook in dit halfroond tot een sport werd verheven, beperk ik mij tot drie vragen.

Wat zal — en niet « wat kan » — de minister ondernemen om de IJzeren Rijn onmiddellijk aan te wijzen als eerste prioriteit omwille van het onloochenbare economische belang ervan?

Wanneer zal de minister de NMBS-verantwoordelijken bij zich roepen teneinde hen ertoe aan te zetten de IJzeren Rijn zonder enig uitstel opnieuw te activeren?

Zal de minister op 17 maart eerstkomend, bij het overleg met de Duitse en Nederlandse collega's, het doortochtrecht inroepen, niet om de heractivering van de IJzeren Rijn te vragen, maar wel om deze aan te kondigen?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Daerden.

De heer Daerden, minister van Vervoer. — Mijnheer de voorzitter, voor de goede verstandhouding wens ik eerst de chronologie van het dossier van de IJzeren Rijn te overlopen. Op vraag van het Vlaams Gewest werd er een studie over de potentiële vervoerscapaciteit van de IJzeren Rijn gemaakt. In juni van verleden jaar heb ik deze studie ontvangen. Het Vlaams Gewest staat positief tegenover dit traject. Ik heb de NMBS onmiddellijk gevraagd een standpunt over deze studie in te nemen. De heer Schouppe, gedelegeerd bestuurder van de NMBS, heeft mij laten weten dat het historische tracé de meest voordelige optie is.

Op vraag van het Vlaams Gewest heeft er op 20 januari een werkvergadering plaatsgehad. Het akkoord dat tijdens deze werkvergadering werd bereikt, zal op de volgende bijeenkomst van de interministeriële conferentie voor verkeer en infrastructuur worden bekrachtigd.

Ik heb het dossier van de IJzeren Rijn tijdens een onderhoud op 12 februari met mijn Duitse collega Wissman besproken. Uit deze gedachtenwisseling kunnen we drie positieve punten onthouden.

Ten eerste is de verbinding niet in het Duitse federale verkeersplan opgenomen, maar minister Wissman is bereid dat plan in gunstige zin te herzien.

Ten tweede is de voorzitter van het directiecomité van de Duitse Spoorwegen, de heer Ludewig, van mening dat de verbinding nuttig is, gelet op het belang van de Antwerpse haven en de groeiperspectieven van het vervoer per spoor tussen Antwerpen en het Ruhrgebied.

Ten slotte kan in de marge van de volgende Europese Raad van ministers van Vervoer een trilaterale vergadering plaatsvinden teneinde een gemeenschappelijk standpunt over dit belangrijk dossier te bepalen.

De gedelegeerd bestuurder van de NMBS was bij het onderhoud van 12 februari aanwezig. Uiteraard treden de Belgische Staat en de NMBS in het dossier van de heringebruikname van de IJzeren Rijn eensgezind op.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, ik heb nogmaals een voorbeeld gekregen van een ontwijkend en nietszeggend antwoord. Ik heb gevraagd of de minister op 17 maart zal aankondigen dat het traject wordt heropend en of hij het doortochtrecht zal inroepen. Ik apprecieer uiteraard alle antwoorden van de minister en ik apprecieer ook dat de heer Schouppe zijn eerste verklaring over de fopspeen inmiddels heeft vervangen door te bekennen dat de IJzeren Rijn het economisch meest verantwoorde traject is.

De Antwerpse havengemeenschap wacht echter op de aankondiging dat de IJzeren Rijn, waarover we al decennia praten, eindelijk zal worden geheractiveerd, zodat de verkeersindigestie op de autowegen naar Duitsland eindelijk wordt afgeremd. Geef een datum, een periode, een bedrag. Kortom, zeg ons wat er concreet gebeurt. Ik begrijp dat hieraan veel vergaderingen en unilateraal, bilateraal en trilateraal overleg moeten voorafgaan, maar de signalen uit de drie gemeenschappen zijn toch sterk genoeg om de IJzeren Rijn onmiddellijk te heractiveren.

Met alle respect voor de antwoorden van de minister terzake zal ik tot slot van deze vraag om uitleg een motie indienen.

M. le président. — La parole est à M. Daerden, ministre.

M. Daerden, ministre des Transports. — Monsieur le président, je comprends les intérêts qui sont en jeu et j'ai d'ailleurs dit à plusieurs reprises que je souhaitais faire avancer ce dossier fondamental. Tous les actes posés jusqu'à présent prouvent que nous allons dans ce sens.

Par ailleurs, après avoir obtenu l'avis positif de la S.N.C.B., j'ai réuni la conférence interministérielle et j'espère que toutes les parties marqueront leur accord sur le texte qui a été préparé.

Comme promis, lors de ma visite en Allemagne, j'ai abordé ce problème avec M. Wissman. Ce dernier a émis un avis positif sur le principe et a admis la nécessité d'une réunion trilatérale car il est

évident que nous devons obtenir l'accord des Pays-Bas. Je pense sincèrement qu'il vaudrait mieux arriver à un accord que de devoir passer par la formule du traité.

Le contact avec M. Wissman et Mme Joritsma devrait avoir lieu le 17 mars prochain, lors de la réunion des ministres des Transports.

De voorzitter. — Tot besluit van deze vraag om uitleg heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heer Verreycken, luidt;

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Verreycken en het antwoord van de minister van Vervoer;

Onderschrijft de argumenten van de Kamers van Koophandel van Antwerpen en Duisburg, gekoppeld aan de pleidooien van de Antwerpse havengemeenschap;

Dringt erop aan dat de IJzeren Rijn via het historische tracé zou worden heropend;

Verwerpt elke obstructie vanwege de NMBS;

Adviseert de Vlaamse regering om te onderzoeken hoe, in geval van tegenwerking door de federale minister of door de NMBS, een privé-uitbating van de IJzeren Rijn kan worden aangevat.»

De tweede, ingediend door de heer Moens, mevrouw Lizin en de heer Vandenberghe, luidt :

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Verreycken en het antwoord van de minister van Vervoer,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Verreycken et la réponse du ministre des Transports,

Passé à l'ordre du jour.»

We stemmen later over de gewone motie, die de voorrang heeft.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour de ce matin est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vanochtend is afgewerkt.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 15 heures.

De Senaat vergadert opnieuw deze namiddag om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 12 heures.)

(De vergadering wordt gesloten om 12 uur.)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 10.
De vergadering wordt geopend om 15.10 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mmes de Bethune, Maximus, MM. Staes, en mission à l'étranger, Busquin, Mouton, Santkin, Vautmans, pour d'autres devoirs, et Ceder, pour devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de dames de Bethune, Maximus, de heren Staes, met opdracht in het buitenland; Busquin, Mouton, Santkin, Vautmans, wegens andere plichten, en Ceder, wegens ambtsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

MESSAGES

Chambre des représentants

De voorzitter. — Bij boodschappen van 19 februari 1998 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergadering van 19 februari 1998 werden aangenomen :

Artikel 77

1° Ontwerp van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 27 april 1994 tot instelling van een responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

2° Wetsontwerp tot wijziging van artikel 327bis van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Artikel 78

1° Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 20 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 16 maart 1998.

2° Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst.

— Het wetsontwerp werd ontvangen op 20 februari 1998; de uiterste datum voor evocatie is maandag 16 maart 1998.

Par messages du 19 février 1998, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance du 19 février 1998 :

Article 77

1° Projet de loi spéciale modifiant la loi spéciale du 27 avril 1994 instaurant une contribution de responsabilisation à charge de certains employeurs du secteur public.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission des Affaires sociales.

2° Projet de loi modifiant l'article 327bis du Code judiciaire et la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Article 78

1° Projet de loi modifiant la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et la loi du 6 avril 1995 relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements.

— Le projet de loi a été reçu le 20 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 16 mars 1998.

2° Projet de loi modifiant la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés.

— Le projet de loi a été reçu le 20 février 1998; la date limite pour l'évocation est le lundi 16 mars 1998.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

Arbitragehof — Cour d'arbitrage

De voorzitter. — Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van :

1. het beroep tot vernietiging van artikel 17, 2°, van de wet van 13 juni 1997 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, en de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 19 juni 1997), in zoverre het de artikelen 12, § 2, 13, § 1, tweede en derde lid, en 13, § 2, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 bekrachtigt, zoals gewijzigd bij de artikelen 4 en 5 van het koninklijk besluit van 18 november 1996 houdende financiële en diverse bepalingen met betrekking tot het sociaal statuut der zelfstandigen, met toepassing van titel VI van de wet van 26 juli 1996 houdende modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3 van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie bekrachtigt, ingesteld door L. Nussbaum en anderen (rolnummer 1253);

2. het beroep tot vernietiging van artikel 12, F, van de wet van 20 mei 1997 houdende diverse maatregelen inzake ambtenarenzaken, ingesteld door de VZW Ceneger en H. Vanmaldeghem (rolnummer 1271);

3. het beroep tot vernietiging van de wet van 24 juni 1997 tot wijziging van de wet van 16 juli 1948 tot oprichting van de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel, ingesteld door de Vlaamse regering (rolnummer 1285);

4. het beroep tot vernietiging en de vordering tot schorsing van de artikelen 40 tot 49 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, ingesteld door de NV Turnhoutse Maatschappij voor de Huisvesting en P. Goossens (rolnummer 1287);

5. het beroep tot vernietiging en de vordering tot schorsing van artikel 10, 2°, van de wet van 12 december 1997 «tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, en van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels», en van artikel 11 van het door de voormelde bepaling bekrachtigde koninklijk besluit van 24 juli 1997 «betreffende het in beschikbaarheid stellen van bepaalde militairen van het actief kader van de krijgsmacht», met toepassing van artikel 3, § 1, 1°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire unie», ingesteld door R. van Hoof en de VZW Vereniging van de officieren uit de actieve dienst (rolnummer 1290).

En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. le recours en annulation de l'article 17, 2°, de la loi du 13 juin 1997 portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, et la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité

des régimes légaux des pensions (publiée au *Moniteur belge* du 19 juin 1997), en ce qu'il confirme les articles 12, § 2, 13, § 1er, alinéas 2 et 3, et 13, § 2, de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967, modifiés par les articles 4 et 5 de l'arrêté royal du 18 novembre 1996 portant des dispositions financières et diverses concernant le statut social des travailleurs indépendants, en application du titre VI de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et de l'article 3 de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, introduit par L. Nussbaum et autres (numéro du rôle 1253);

2. le recours en annulation de l'article 12, F, de la loi du 20 mai 1997 portant diverses mesures en matière de fonction publique, introduit par l'A.S.B.L. Ceneger et H. Vanmaldeghem (numéro du rôle 1271);

3. le recours en annulation de la loi du 24 juin 1997 modifiant la loi du 16 juillet 1948 créant l'Office belge du commerce extérieur, introduit par le gouvernement flamand (numéro du rôle 1285);

4. le recours en annulation et la demande de suspension des articles 40 à 49 du décret de la Région flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement, introduits par la S.A. Turnhoutse Maatschappij voor de Huisvesting en P. Goossens (numéro du rôle 1287);

5. le recours en annulation et la demande de suspension de l'article 10, 2°, de la loi du 12 décembre 1997 «portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, et de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions», et de l'article 11 de l'arrêté royal du 24 juillet 1997, confirmé par cette disposition, «relatif à la mise en disponibilité de certains militaires du cadre actif des forces armées, en application de l'article 3, § 1er, 1°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne», introduits par R. Van Hoof et l'A.S.B.L. Association des officiers en service actif (numéro du rôle 1290).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van :

1. de prejudiciële vraag over artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, gesteld door de Politie rechtbank te Antwerpen (rolnummer 1286);

2. de prejudiciële vraag betreffende :

— de artikelen 1 en 2 van het koninklijk besluit van 16 december 1996 tot wijziging van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, met toepassing van de artikelen 15, 6°, en 49 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van de artikelen 2, § 1, en 3, § 1, 4°, en § 2, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie;

— de artikelen 11, 2°, en 12 van de wet van 13 juni 1997 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, en de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, gesteld door de Arbeidsrechtbank van Brussel (rolnummer 1289).

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. la question préjudicielle concernant l'article 18 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, posée par le Tribunal de police d'Anvers (numéro du rôle 1286);

2. la question préjudicielle concernant :

— les articles 1er et 2 de l'arrêté royal du 16 décembre 1996 modifiant la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, en application des articles 15, 6°, et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et des articles 2, § 1er, et 3, § 1er, 4°, et § 2, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne;

— les articles 11, 2°, et 12 de la loi du 13 juin 1997 portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, et la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, posée par le Tribunal du travail de Bruxelles (numéro du rôle 1289).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour information.

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de voorzitter van de Senaat van :

1. het arrest nr. 17/98, uitgesproken op 18 februari 1998, inzake het beroep tot vernietiging van de artikelen 51 en 58 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 9 september 1996 betreffende de financiering van de door de Franse Gemeenschap ingerichte of gesubsidieerde hogescholen, ingesteld door J. Tilleman (rolnummer 1034);

2. het arrest nr. 18/98, uitgesproken op 18 februari 1998, inzake het beroep tot vernietiging van de artikelen 23, 30 en 49 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 2° en 5°, en § 2, eerste lid, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, ingesteld door L. Nussbaum en anderen (rolnummer 1050);

3. het arrest nr. 19/98, uitgesproken op 18 februari 1998, inzake de beroepen tot vernietiging van :

— het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 24 juli 1996 tot bekrachtiging van de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen van de eerste graad van het gewoon secundaire onderwijs;

— de artikelen 3, 4 en 6 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 24 juli 1996 tot vervanging van de artikelen 6 tot en met 6ter van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, tot opheffing van artikel 6^{quater} van dezelfde wet en tot wijziging van artikel 5 van het decreet van 17 juli 1991 betreffende inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten, ingesteld door de VZW Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen en anderen (rolnummers 1051, 1052 et 1053, samengevoegde zaken);

4. het arrest nr. 20/98, uitgesproken op 18 februari 1998, in zake de prejudiciële vraag over artikel 4, eerste lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, gesteld door de Arbeidsrechtbank van Brussel (rolnummer 1058);

5. het arrest nr. 21/98, uitgesproken op 18 februari 1998, in zake de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 126 en volgende en 155 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en artikel 4 van de wet van 7 december 1988 houdende hervorming van de inkomstenbelasting en wijziging van de met het zegel gelijkgestelde taken, gesteld door het Hof van Beroep te Luik (rolnummer 1067).

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. l'arrêt n° 17/98, rendu le 18 février 1998, en cause du recours en annulation des articles 51 et 58 du décret de la Communauté française du 9 septembre 1996 relatif au financement des hautes écoles organisées ou subventionnées par la Communauté française, introduit par J. Tilleman (numéro du rôle 1034);

2. L'arrêt n° 18/98, rendu le 18 février 1998, en cause du recours en annulation des articles 23, 30 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et de l'article 3, § 1er, 2° et 5°, et § 2, alinéa 1er, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, introduit par L. Nussbaum et autres (numéro du rôle 1050);

3. l'arrêt n° 19/98, rendu le 18 février 1998, en cause des recours en annulation :

— du décret de la Communauté flamande du 24 juillet 1996 «sanctionnant les objectifs finaux et les objectifs de développement du premier degré de l'enseignement secondaire ordinaire»;

— des articles 3, 4 et 6 du décret de la Communauté flamande du 24 juillet 1996 remplaçant les articles 6 à 6ter inclus de la loi du 29 mai 1959 modifiant certaines dispositions de la législation de l'enseignement abrogeant l'article 6^{quater} de la même loi et modifiant l'article 5 du décret du 17 juillet 1991 relatif à l'inspection et aux services d'encadrement pédagogique, introduits par l'A.S.B.L. Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen et autres (numéros du rôle 1051, 1052 et 1053, affaires jointes);

4. l'arrêt n° 20/98, rendu le 18 février 1998, en cause de la question préjudicielle concernant l'article 4, alinéa 1er, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, posée par le Tribunal du travail de Bruxelles (numéro du rôle 1058);

5. l'arrêt n° 21/98, rendu le 18 février 1998, en cause de la question préjudicielle concernant les articles 126 et suivants et 155 du Code des impôts sur les revenus 1992 et l'article 4 de la loi du 7 décembre 1988 portant réforme de l'impôt sur les revenus et modification des taxes assimilées au timbre, posée par la Cour d'appel de Liège (numéro du rôle 1067).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

EVOCATIE — ÉVOCATION

De voorzitter. — De Senaat heeft bij boodschap van 25 februari 1998 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers ter kennis gebracht dat tot evocatie is overgegaan, op die datum, van :

1° Wetsontwerp houdende bekrachtiging van het koninklijk besluit van 4 april 1995 met betrekking tot de commissie voor voorafgaande fiscale akkoorden.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Par message du 25 février 1998, le Sénat a informé la Chambre des représentants de la mise en œuvre, ce même jour, de l'évocation :

1° Projet de loi portant confirmation de l'arrêté royal du 4 avril 1995 relatif à la commission des accords fiscaux préalables.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission des Finances et des Affaires économiques.

NON-EVOCATIES — NON-ÉVOCATIONS

De voorzitter. — Bij boodschappen van 3 maart 1998 heeft de Senaat aan de Kamer van volksvertegenwoordigers terugbezorgd, met het oog op de koninklijke bekrachtiging, de volgende niet-gevoerde wetsontwerpen :

1° Wetsontwerp houdende opheffing van het koninklijk besluit nr. 226 van 7 januari 1936 houdende instelling van een Centraal bureau voor hypothecair krediet.

2° Wetsontwerp betreffende de deelneming van België aan de zesde wedersamenstelling van de werkmiddelen van het Aziatisch Ontwikkelingsfonds.

Par messages du 3 mars 1998, le Sénat a retourné à la Chambre des représentants, en vue de la sanction royale, les projets de loi non évoqués qui suivent :

1° Projet de loi abrogeant l'arrêté royal n° 226 du 7 janvier 1936 instituant un Office central de crédit hypothécaire.

2° Projet de loi relative à la participation de la Belgique à la sixième reconstitution des ressources du Fonds asiatique de développement.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

WETSONTWERP — PROJET DE LOI

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — De regering heeft volgend wetsontwerp ingediend;

1° Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten :

1. Vijfde Protocol ter aanvulling van de constitutie van de Wereldpostvereniging;

2. Algemeen Reglement van de Wereldpostvereniging, en Bijlage;

3. Wereldpostconventie, en Slotprotocol;

4. Overeenkomst betreffende de postcolli, en Slotprotocol;

5. Overeenkomst betreffende de postwissels;

6. Overeenkomst betreffende de dienst der postcheques; en

7. Overeenkomst betreffende de rembourszendingen;

gedaan te Seoul op 14 september 1994.

— Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Le gouvernement a déposé le projet de loi ci-après :

1° Projet de loi portant assentiment aux Actes internationaux suivants :

1. Cinquième Protocole additionnel à la Constitution de l'Union postale universelle;

2. Règlement général de l'Union postale universelle, et Annexe;

3. Convention postale universelle, et Protocole final;

4. Arrangement concernant les colis postaux, et Protocole final;

5. Arrangement concernant les mandats de poste;

6. Arrangement concernant le service des chèques postaux; et

7. Arrangement concernant les envois contre remboursement; faits à Séoul le 14 septembre 1994.

— Le projet de loi a été envoyé à la commission des Affaires étrangères.

Dit wetsontwerp zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — De volgende voorstellen werden ingediend;

Wetsvoorstellen

Artikel 77

1° Wetsvoorstel tot oprichting van een Hoge Raad voor Gezondheidsethiek en Deontologie (van Mevrouw Merchiers c.s.).

Artikel 81

2° Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond (van de heer Destexhe).

Les propositions ci-après ont été déposées :

Propositions de loi

Article 77

1° Proposition de loi instituant un Conseil supérieur de l'éthique et de la déontologie des soins de santé (de Mme Merchiers et consorts).

Article 81

2° Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de M. Destexhe).

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Voorstel tot herziening van de Grondwet

1° Herziening van artikel 125 van de Grondwet (van de heer Vandenberghe c.s.).

Proposition de révision de la Constitution

1° Révision de l'article 125 de la Constitution (de M. Vandenberghe et consorts).

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden verzonden naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden.

La proposition sera envoyée à la commission des Affaires institutionnelles.

VRAGEN OM UITLEG — DEMANDES D'EXPLICATIONS

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — Het bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van mevrouw Dardenne aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de aanwezigheid van radioactieve stoffen in rookmelders»;

2. van de heer Vandenberghe aan de minister van Sociale Zaken over «de financiering van palliatieve zorgverlening»;

3. van de heer Goris aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Landsverdediging over «de deelname van de luchtmacht aan de hulpverlening in Angola»;

4. van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «het probleem van de selectie en aanwerving van nieuwe manschappen»;

5. van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de handlangers van het Algerijnse terrorisme in Londen»;

6. van mevrouw Lizin aan de minister van Justitie over «zijn aanwezigheid in Arusha»;

7. van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de situatie in Kosovo»;

8. van de heer Bourgeois aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de toestand in Kosovo»;

Deze vragen worden naar de plenaire vergadering verzonden.

9. van de heer Goovaerts aan de eerste minister over «de initiatieven van de regering om in uitvoering van de aanbevelingen van het Pepper-rapport formules van winstdeelneming en aandelenparticipaties door werknemers te bevorderen».

Deze vraag wordt naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden verzonden (openbare vergadering).

Le bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de Mme Dardenne au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la présence de substances radioactives dans des détecteurs de fumée»;

2. de M. Vandenberghe au ministre des Affaires sociales sur «le financement des soins palliatifs»;

3. de M. Goris au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale sur «la participation de la force aérienne aux opérations d'aide en Angola»;

4. de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «le problème de la sélection et du recrutement de nouveaux effectifs»;

5. de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «les bases arrières du terrorisme algérien à Londres»;

6. de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «sa présence à Arusha»;

7. de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la situation au Kosovo»;

8. de M. Bourgeois au ministre des Affaires étrangères sur «la situation au Kosovo»;

Ces demandes sont envoyées à la séance plénière.

9. de M. Goovaerts au Premier ministre sur «les initiatives prises par le gouvernement en vue de promouvoir, en exécution des recommandations faites dans le rapport Pepper, des formules de participation aux bénéfices et d'actionnariat des travailleurs».

Cette demande est envoyée à la commission des Finances et des Affaires économiques (réunion publique).

WETSVORSTELLEN — PROPOSITIONS DE LOI

Inoverwegingneming — Prise en considération

De voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van wetsvoorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions de loi.

De lijst van de in overweging te nemen wetsvoorstellen met opgave van de commissies waarnaar het bureau van plan is ze te verzenden, is rondgedeeld.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die voor het einde van de vergadering te doen kennen.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, neem ik aan dat die wetsvoorstellen in overweging zijn genomen en verzonden naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

La liste des propositions de loi à prendre en considération, a été distribuée, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les envoyer.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions de loi comme prises en considération et envoyées aux commissions indiquées par le bureau.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor om naar aanleiding van de mondelinge vragen van de heer Goovaerts en de vragen om uitleg van de heren Van Hauthem en Loones aan de

eerste minister een kort debat te houden over het stemrecht van EU-onderdanen. De indieners van de drie vragen krijgen 10 minuten spreektijd de andere sprekers vijf.

Dit debat zal tussen 16 en 17 uur plaatshebben.

Is de Senaat het daarmee eens ?

Le Sénat est-il d'accord ? (*Assentiment.*)

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik vraag het woord voor een ordemotie.

De voorzitter. — U hebt het woord, mijnheer Anciaux.

De heer Anciaux (VU) (*ordemotie*). — Mijnheer de voorzitter, ik ben zwaar ontgoocheld over een beslissing van het bureau waarvan ik op de hoogte werd gebracht, niet door u of enig ander lid van het bureau, maar door een ambtenaar.

Ik woon onder een verbrandingsoven en merk dat mijn kinderen daaronder lijden. Ik heb vorige week een dossier over de dioxine-uitstoot van verbrandingsovens zeer uitgebreid bestudeerd.

Het onderwerp ligt mij na aan het hart. Ik heb er vijf vragen om uitleg over ingediend: één gericht aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, één gericht aan de minister van Wetenschapsbeleid, één gericht aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen, één gericht aan de minister van Justitie en één gericht aan de staatssecretaris voor Veiligheid en Maatschappelijk Integritatie en Leefmilieu.

Nu krijg ik van de diensten van de Senaat te horen dat ik één vraag om uitleg moet stellen gericht aan vijf excellenties. Alle elementen die ik wil behandelen zijn erin terug te vinden, maar wel aaneengeplakt. Alle vragen zijn opeenvolgend opgesteld.

Ik heb echter heel specifieke vragen gericht aan elk van de vijf excellenties. Aan mijn nota kunt u zien dat ik hierop heb gestudeerd; ik heb wetenschappelijke studies geraadpleegd. Ik ben dan ook verontwaardigd dat mijn vragen worden herleid tot één vraag om uitleg, die dan nog moet aansluiten bij de vragen om uitleg van mevrouw Dardenne en de heer Mahoux aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen, over de normen inzake het dioxinegehalte van melk.

Mijn vragen aan de minister van Justitie, aan de minister van Binnenlandse Zaken, aan de minister van Wetenschapsbeleid, aan de minister van Volksgezondheid en aan de staatssecretaris voor Leefmilieu hebben echter niets te maken met het dioxinegehalte van melk.

Ik heb mij persoonlijk sterk ingelaten met dit dossier. Dit dossier belangt de volksgezondheid aan en raakt het rechtsgevoel van de burgers, maar het bureau ridiculiseert het. Ik begrijp niet dat het bureau het werk van een parlements lid op een zo lichtzinnige wijze behandelt. Uren en uren onderzoekswerk worden hiermee van tafel geveegd. Is het nu werkelijk omdat de VU-fractie niet in het bureau is vertegenwoordigd, dat haar democratische rechten systematisch worden gefnuikt.

Mijnheer de voorzitter, ik neem dit niet langer. Dit is niet ernstig. Mocht ik de kans hebben gekregen een en ander op de vergadering van het bureau toe te lichten, dan ben ik ervan overtuigd dat u de redelijkheid van mijn voorstel onder ogen zou hebben gezien en in overweging zou hebben genomen. Die mogelijkheid wordt ons echter niet gegeven. Een — overigens zeer bekwaam — ambtenaar bezorgde mij evenwel het bericht dat het bureau besloten heeft mijn vragen te laten aansluiten bij de vragen van mevrouw Dardenne en de heer Mahoux.

Om welke reden werden mijn vijf vragen tot één vraag samengesmolten? Waarom wordt mij belet om vragen te stellen over een problematiek die de bevolking zeer na aan het hart ligt?

Mijnheer de voorzitter, indien uw kinderen en kleinkinderen last zouden hebben met hun ademhaling, zou u dan aanvaarden dat het onderzoek dat u daaraan hebt gewijd, verloren gaat en dat de vragen die u daarover wilt stellen, niet eens op de agenda worden geplaatst?

Welnu, ik kan dit niet aanvaarden en ik wens dat het bureau of uzelf dit rechtzet.

De voorzitter. — Mijnheer Anciaux, eerst en vooral moet ik u mededelen dat het bureau de door u gewraakte beslissing met eenparigheid van stemmen heeft genomen.

De heer Anciaux (VU). — Uiteraard, omdat de VU-fractie niet aan de vergadering kan deelnemen.

De voorzitter. — De beslissing werd alleszins met eenparigheid van stemmen genomen.

Verder ligt het mijns inziens voor de hand dat het bureau waakt over de coherentie van onze werkzaamheden. Het is dus logisch dat een week na de vragen om uitleg van mevrouw Dardenne en de heer Mahoux deze problematiek niet opnieuw wordt besproken. Om die reden heeft het bureau al de vragen samengevoegd teneinde een coherente discussie tussen de minister van Volksgezondheid en de senatoren mogelijk te maken. Het reglement stipuleert deze werkwijze en het komt mij voor dat de beslissing van het bureau gerechtvaardigd is.

Het samenvoegen van uw vijf afzonderlijke vragen tot één vraag werd naar verluidt ingegeven door de identieke inhoud van de nota bij elk van uw vragen. Ik heb dat niet zelf met een vergrootglas onderzocht, maar de diensten hebben mij dat medegedeeld.

Uw vijf samengevoegde vragen werden vervolgens toegevoegd aan de vragen over hetzelfde thema die op de agenda van onze middagvergadering staan. Ik raad u aan om u aan te sluiten bij de vragen van mevrouw Dardenne en de heer Mahoux. Mocht dan blijken dat sommige elementen van uw vragen hiervan wezenlijk verschillen, dan ben ik bereid de zaak opnieuw aan het bureau voor te leggen.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik verontschuldigd mij dat ik mij daarnet een beetje opwond, maar dat ligt nu eenmaal in mijn karakter. Ik wilde u gewoon duidelijk maken dat ik geen enkele vraag heb gesteld over het dioxinegehalte in melk. Indien u, of het bureau of een medewerker uit mijn reeks vragen één vraag kan halen over het dioxinegehalte in melk, dan ben ik vanzelfsprekend bereid die ene vraag — die ik dus niet heb ingediend — straks te stellen.

U begrijpt echter dat mijn vragen aan de minister van Justitie, aan de minister van Binnenlandse Zaken, aan de minister van Wetenschapsbeleid en aan de staatssecretaris voor Leefmilieu niet gaan over het dioxinegehalte van melk.

Eén van de vragen die ik aan de minister van Volksgezondheid stel, één van de vele, gaat over de maatregelen die de minister eventueel zal nemen om de voedselketen van dioxine te vrijwaren. De voedselketen bestaat voor een zeer klein percentage uit melk en in die zin is er inderdaad een link. Ik stel echter 25 of 30 concrete vragen en geen enkele daarvan gaat over het dioxinegehalte van melk. Bovendien zijn ze gericht tot vijf ministers. Worden deze vijf excellenties gevraagd om straks te komen luisteren naar mijn vijf vragen om uitleg die niet eens op de agenda staan? Neen, alleen de minister van Volksgezondheid zal er zijn.

Dat is toch niet ernstig. Ik kan mij voorstellen dat er in het bureau unanimitéit was en dat u absoluut te goeder trouw was, maar dan was het dossier toch slecht voorbereid. Ik heb niet eens de kans gekregen uitleg te verschaffen. Men heeft niet eens willen lezen wat er in mijn vragen om uitleg staat, want dan had men geweten dat ze niet handelen over het koninklijk besluit dat de minister heeft uitgevaardigd in verband met het dioxinegehalte van melk. Ik behandel een fundamenteel ander dossier.

De voorzitter. — Mijnheer Anciaux, ik wil hierop twee zaken antwoorden. Ik stel voor dat u straks, wanneer de vragen om uitleg van mevrouw Dardenne en de heer Mahoux aan bod komen, kijkt of u zich daarbij kunt aansluiten. Indien blijkt dat de problematiek die u wilt behandelen daarbij helemaal niet aansluit, ben ik bereid uw vragen als afzonderlijke vragen om uitleg opnieuw aan het bureau voor te leggen. U moet echter ook begrijpen dat dezelfde vragen aan vijf verschillende ministers...

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, het gaat niet om dezelfde vragen. De inleiding is telkens ongeveer hetzelfde, maar de vragen zijn volkomen verschillend. Bovendien waren

mijn vijf vragen om uitleg nog vóór die van mevrouw Dardenne ingediend. Waarom komen mijn vragen dan niet eens op de agenda? Ik weiger mij dus aan te sluiten bij de andere twee vraagstellers en ik vraag het bureau in te zien dat dit niet kan.

De voorzitter. — Mijnheer Anciaux, u hebt zeer uitvoerige inleidende nota's ingediend en u moet toch toegeven dat ze voor de vijf vragen om uitleg identiek hetzelfde zijn. U moet dan ook niet verwonderd zijn dat ik ze beschouw als ten minste zeer sterk aan elkaar verwant. Bovendien moet het u ook niet verwonderen dat de regering erop zal aandringen dat één of misschien twee ministers op uw vragen zullen antwoorden, zodat de ministers niet alle vijf persoonlijk uitleg moeten komen geven.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, dan moet ik de eerste minister vragen te komen antwoorden namens al zijn ministers, want de minister van Volksgezondheid en Pensioenen kan toch geen antwoord geven op vragen die ik specifiek aan de minister van Justitie stel. Precies daarom heb ik vijf verschillende vragen om uitleg ingediend. U mag wat mij betreft deze vragen over verschillende weken spreiden, ze op de agenda zetten op een ogenblik dat de ministers toch aanwezig moeten zijn. Maar het is niet ernstig vragen voor bepaalde ministers niet te laten beantwoorden omdat het bureau of de regering van oordeel is dat een antwoord van de minister van Volksgezondheid alleen volstaat.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE ROL VAN EEN GEWEZEN PROCUREUR-GENERAAL IN HET SUPER CLUB-ONDERZOEK»

QUESTION ORALE DE M. ANCIAUX AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE RÔLE JOUÉ PAR UN ANCIEN PROCUREUR GÉNÉRAL DANS L'ENQUÊTE MENÉE À PROPOS DE SUPER CLUB»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Anciaux aan de minister van Justitie.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, eind november eisten een aantal leden van de Kamer een tuchtonderzoek naar de rol van een voormalige procureur-generaal. Zowel gewezen medewerkers van de heer De Prins, als magistraten en andere bevoorrechte getuigen beweren immers dat een vroegere procureur-generaal aandeelhouder was van Super Club en dat hij geen grote ijver aan de dag legde om het Super Club-onderzoek degelijk te voeren. Zo werd er op het Antwerpse parket lang, ruim twee jaar, getalmd om een onderzoeksrechter aan te stellen. Het duurde een eeuwigheid vooraleer er een inval bij Super Club kwam. Ook de voorzitter van de Bankcommissie was destijds niet te spreken over het optreden van het Antwerps parket. Reeds geruime tijd beweren een aantal personen dat de heer De Prins en een gewezen procureur-generaal elkaar verscheidene keren hebben ontmoet.

De minister antwoordde evenwel in de Kamer dat er geen concrete aanwijzingen waren om op dit verzoek in te gaan. Wel beloofde hij een aantal beweringen te laten nagaan.

Naar ik verneem, zou de gewezen procureur-generaal in kwestie als gevolg hiervan eind december aan de minister een schrijven hebben gericht waarin hij toegeeft dat niet hijzelf, maar wel zijn vrouw en een van zijn dochters aandeelhouders waren van Super Club.

Heeft de minister een schrijven van de gewezen procureur-generaal ontvangen waarin hij toegeeft dat naaste familieleden van hem aandeelhouders waren van Super Club? Maakte hij in zijn brief gewag van het aantal aandelen dat zijn familie bezat? Wat was de verdere inhoud van dit schrijven?

Verscheidene ex-vennoten van de heer De Prins beweren dat hij de vroegere procureur-generaal zou hebben vergoed toen het Super Club-imperium ineenstortte en het aandeel bijna waardeeloos werd.

Is de minister nog steeds van mening dat er geen nood is aan een onderzoek of aan een tuchtonderzoek?

Is het niet de hoogste tijd om een onderzoek naar het onderzoek te voeren? In mei 1990 startte een onderzoek, maar na acht jaar kunnen we enkel concluderen dat deze zaak nog steeds niet voor de raadkamer is gekomen.

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, met alle plezier had ik de heer Anciaux antwoord willen geven op zijn vraag over het dioxinegehalte van melk en enkele verwante problemen, maar jammer genoeg moet ik mij hier beperken tot zijn concrete vragen over Super Club.

Voor zover ik weet is er op mijn departement geen brief aangekomen van ereprocureur-generaal Van Camp waarin hij toegeeft dat niet hijzelf, maar wel naaste familieleden aandeelhouders waren van Super Club. Er komen natuurlijk ontzaglijk veel brieven binnen, maar, hoewel ik navraag heb gedaan bij mijn medewerkers en bij het secretariaat, heb ik van een dergelijke brief geen spoor gevonden. Als de heer Anciaux een kopie van deze brief heeft, zou ik die graag krijgen.

Wat de bewering betreft dat ereprocureur-generaal Van Camp door de heer De Prins zou zijn vergoed na de ineenstorting van Super Club, kan ik alleen maar meedelen dat de huidige procureur-generaal te Antwerpen mij reeds naar aanleiding van een mondelinge vraag van 27 november 1997 meldde dat haar hiervan niets bekend was. Ik wijs er trouwens op dat ik de informatie die in de talrijke vragen vervat zit, telkens doorgeef aan het parket-generaal.

Tot op heden zijn er geen elementen die de bewering van de heer Anciaux staven, maar indien er nieuwe elementen worden ontdekt, dan zullen die nog kunnen worden onderzocht, aangezien het onderzoek nog niet is beëindigd. Ik zal er bij de procureur-generaal op aandringen dat ze de nieuwe elementen uit deze vraag met een bijzondere aandacht behandelt.

Ik herhaal dat het onderzoek omtrent Super Club wel degelijk in een laatste fase is gekomen. De procureur-generaal te Antwerpen meldt mij dat op initiatief van haar ambt op 18 februari 1998 een coördinatievergadering heeft plaatsgevonden. Het resultaat daarvan is dat door enkele samenvoegingen en herschikkingen het dossier einde 1998 of ten laatste begin 1999 ten gronde zal worden behandeld en dat er in het voorjaar van 1999 een vonnis kan worden verwacht.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een repliek.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, het verwondert mij dat de minister geen weet heeft van een brief van ereprocureur-generaal Van Camp, aangezien men mij ten stelligste verzekert dat een dergelijke brief bestaat. Indien ik daarvan een kopie kan krijgen, zal ik die natuurlijk onmiddellijk aan de minister bezorgen. Wel dring ik erop aan dat de minister de ereprocureur-generaal vraagt wat daar nu precies van aan is. Hij heeft dit trouwens enkele maanden geleden reeds beloofd. Heeft hij ondertussen een brief aan de ereprocureur-generaal verstuurd?

De minister zegt dat het onderzoek nog niet is beëindigd. Wordt er ook onderzoek verricht naar de praktijken van de gewezen procureur-generaal? De minister zei dat het onderzoek lopende was, doelde hij toen op het gerechtelijk onderzoek? Heeft dit gerechtelijk onderzoek betrekking op Super Club of is er een specifiek onderzoek naar de gewezen procureur-generaal? Wordt zijn specifieke rol reeds onderzocht of zal er daarover een onderzoek worden bevolen? Op dit ogenblik beschikt het gerecht terzake over te weinig gegevens, maar het heeft geen bewijzen nodig om een onderzoek te starten. Er moet juist een onderzoek worden gestart om bewijzen te vinden; dan zal men misschien belangenvermenging of corruptie ontdekken.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de voorzitter, ik ben niet in het bezit van de brief waarover collega Anciaux sprak. Indien hij die wel bezit, dan moet hij daarvan een kopie bezorgen aan het parket of aan mij.

Het lopende onderzoek betreft de totaliteit van het Super Club-dossier. Er is geen strafonderzoek op naam van ereprocureur-generaal Van Camp. Het Super Club-onderzoek werd verdeeld over drie arrondissementen, waartussen afspraken werden gemaakt. Alles wordt zo georganiseerd dat men het onderzoek eind 1998, begin 1999 kan afsluiten.

De informatie over ereprocureur-generaal Van Camp die de heer Anciaux mij nu verstrekt of die mij in het verleden werd verstrekt, bezorg ik steevast aan de procureur-generaal te Antwerpen. Ik verzoek de procureur ook steeds mij alle informatie door te geven zodat ik kan antwoorden op vragen zoals over de brief en de vergoeding die al of niet werden uitgekeerd bij de ineenstorting van Super Club. Het parket moet oordelen of het op basis van al deze informatie een strafonderzoek betreffende gewezen procureur-generaal Van Camp wil opstarten. Tot nu toe oordeelde het parket niet over voldoende elementen te beschikken om een strafonderzoek te starten. Wanneer het in de toekomst over bijkomende elementen beschikt, kan het nog steeds beslissen een onderzoek te starten. Het gerecht kan niet op basis van verhalen, losse elementen om het even wanneer een dossier openen lastens een persoon. Ik ben bereid alles te laten onderzoeken op voorwaarde dat er een minimum aan bezwarende elementen is.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «HET DRINKEN VAN WIJN MET LEVENDE VISJES»

QUESTION ORALE DE M. BOUTMANS AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «L'ABSORPTION DE VIN CONTENANT DE PETITS POISSONS VIVANTS»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen.

Vice-eerste minister Maystadt antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, naar aanleiding van het recente Krakelingenfeest in Geraardsbergen gaf de vice-eerste minister te kennen dat het opzwellen van levende visjes uit een beker wijn «stress en lijden bij deze dieren veroorzaakt». Toch concludeerde de vice-eerste minister daaruit niet dat deze praktijk geheel verboden moet worden. Hij is van oordeel dat het volk in cafés en andere gelegenheden geen visjesdranken meer mag nuttigen, — maar dat prominenten dat nog wel mogen in het kader van het officiële ceremoniële gebeuren.

Is dat onderscheid wettelijk vol te houden? Op welke wetsbepaling is het gebaseerd? Moeten prominenten niet eerder het goede voorbeeld geven in plaats van een uitzonderingspositie op te eisen? Zou de vice-eerste minister niet beter opkomen voor het vervangen van levende visjes door namaakvisjes in een of andere eetbare materie?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de voorzitter, ik zal het antwoord van de minister van Landbouw voorlezen, want ik ben geen specialist in deze materie.

In maart 1997 werd mij gevraagd of het drinken van levende visjes conform de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn van dieren is. Uit de informatie die mij werd verschaft, blijkt dat het Krakelingenfeest een gebeuren met een rijke traditie is waarvan eeuwenoude bronnen reeds melding maken. Het drinken van een beker wijn met een levend visje is een onderdeel van deze traditie en heeft een belangrijke symbolische waarde. Nu blijkt dat dit gebruik zich niet langer beperkt tot het ceremoniële gedeelte, maar zich heeft uitgebreid naar herbergen en drankgelegenheden verspreid over de stad.

De experts die werden geconsulteerd, bevestigen dat het drinken van levende visjes bij deze dieren stress en lijden veroorzaakt. Uit het voorgaande blijkt evenwel dat in deze een zorgvuldige afweging dient te worden gemaakt tussen het belang van de bescherming en het welzijn van dieren, enerzijds, en het instandhouden van een belangrijke traditie, anderzijds.

Op basis van de informatie waarover ik beschik, meen ik dat het drinken van een beperkt aantal levende visjes uit een beker wijn, voor zover dit gebeurt in het kader van het officiële ceremonieel van het Krakelingenfeest, gelet op het symbolische en traditionele karakter, niet nutteloos en derhalve niet strijdig is met artikel 1 van de wet van 14 augustus 1986. Daarentegen ben ik van oordeel dat het gebruik van levende visjes buiten het kader van het officiële ceremonieel, meer bepaald in herbergen en drankgelegenheden, wel strijdig is met de bovenvermelde wettelijke bepalingen.

Het zoeken naar een alternatief behoort tot de bevoegdheid van de gemeente, gezien het lokale en traditionele karakter van het ceremonieel.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een repliek.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, ik zal de vice-eerste minister niet langer lastig vallen, want ik neem aan dat hij niet aan deze festiviteiten heeft deelgenomen. Ik vind maar één reden die het onderscheid zou kunnen verklaren, namelijk dat de wijn die aan de prominenten wordt geschonken van een betere kwaliteit is dan de wijn in de volkscafés. Ik weet echter niet of de vissen daar veel aan hebben. Hoe dan ook, een gebruik is ofwel strijdig met de wet ofwel niet. Men kan dit gebruik niet toestaan op één plaats en op andere plaatsen verbieden. Tot enkele tientallen jaren geleden werden er in het Antwerpse bij het ganzenrijden levende ganzen met stokken doodgeslagen. Later is men kunst ganzen gaan gebruiken, het folkloristische gebeuren gaat gewoon voort met evenveel, zoniet met meer, belangstelling. Ik ben van oordeel dat men in Geraardsbergen beter hetzelfde zou doen en dat minister Pinxten zich beter daarop zou richten in plaats van op een moeilijk te verdedigen onderscheid dat in de wet niet voorkomt.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER WEYTS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE HEFFING VAN BELASTINGEN OP VLAAMSE VISSERIJ-PREMIËS»

QUESTION ORALE DE M. WEYTS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LA PERCEPTION DE TAXES SUR LES PRIMES OCTROYÉES AU SECTEUR DE LA PÊCHE FLAMANDE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Weyts aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel.

Het woord is aan de heer Weyts.

De heer Weyts (CVP). — Mijnheer de voorzitter, tussen 1993 en 1995 gaf de Vlaamse regering aan de reders slopingspremies opdat ze zouden kunnen investeren met het oog op de modernisering van de vissersvloot. Heel wat rederijen maakten van deze mogelijkheid gebruik en konden aldus in de bijzonder precaire visserijsector het hoofd boven water houden.

In 1996 en 1997 moesten de rederijen echter een gedeelte van deze premies, die inmiddels waren geïnvesteerd, aan de Belgische fiscus afstaan omdat de Vlaamse steun als een «voordeel van alle aard» werd beschouwd. Verschillende reders kwamen hierdoor op de rand van het faillissement en hen rest geen andere keuze dan de fiscus voor de rechtbank te dagvaarden. De concurrentiepositie van de Vlaamse visserij komt hierdoor in het gedrang, vooral tegenover Nederland, dat reeds meer dan 10 % van de oorspronkelijk Vlaamse rederijen in handen heeft en wel belastingvrij in Vlaanderen kan investeren.

Bij de beslissing om deze heffing op te leggen, werd duidelijk geen rekening gehouden met de manier waarop de premies waarop de heffing betrekking heeft, werden aangewend. Hoe kan de vice-eerste minister dit verantwoorden? De tegenstelling tussen het Vlaamse en het federale beleid heeft noodlottige gevolgen voor de sector. Is er geen nood aan structurele afspraken waardoor dergelijke voorvallen in de toekomst kunnen worden vermeden? De belasting op de slopingspremies heeft ertoe geleid dat de Vlaamse rederijen er nu nog slechter voorstaan dan voorheen. Is de vice-eerste minister bereid om deze heffing teniet te doen gelet op het onzinnige karakter ervan en de verreikende gevolgen ervan voor de hele visserijsector?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de voorzitter, overeenkomstig de uitdrukkelijke bepalingen van de artikelen 23, paragraaf 1, 1°, en 25, 6°, a), van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen omvat de in de personenbelasting belastbare winst de vergoedingen van alle aard die de ondernemer gedurende de exploitatie verkrijgt ter compensatie of naar aanleiding van enige handeling die een vermindering van de beroepswerkzaamheid of van de winst van de onderneming tot gevolg kan hebben. Het is van geen belang of die vergoedingen worden verkregen vanwege publiekrechtelijke of van privaatrechtelijke rechtspersonen, van natuurlijke personen of van vennootschappen, van verenigingen of van groeperingen zonder rechtspersoonlijkheid.

Alhoewel ik alle begrip heb voor de moeilijke toestand van de visserijsector, zie ik niet in hoe de door de heer Weyts beoogde premies, die duidelijk vergoedingen zijn, zoals bepaald in genoemd artikel van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, van belasting kunnen worden vrijgesteld zonder deze wettelijke bepalingen en ook artikel 172 van de Grondwet te miskennen. Een wetgevend initiatief voor de invoering van een vrijstelling ten voordele van de zeevisserijsector wordt niet overwogen omdat dit alle andere belastingplichtigen die van een of andere overheid premies krijgen, op flagrante wijze zou discrimineren.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Weyts voor een repliek.

De heer Weyts (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik blijf bij mijn standpunt. Deze situatie moet nader worden onderzocht.

Het is onaanvaardbaar dat de inspanningen van het Vlaams Gewest om een sector te ondersteunen, worden teniet gedaan door de federale overheid, die een deel van de premie terugvoert in de vorm van belastingen. Voor dergelijke noodsituaties moet worden voorzien in uitzonderingen op de normale fiscale wetgeving.

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de voorzitter, ik stel voor dat de heer Weyts mijn antwoord grondig bestudeert en dat we deze problematiek daarna opnieuw bespreken.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

WETSONTWERP HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN
MET BETREKKING TOT DE INSTELLING VAN EEN
EUROPESE ONDERNEMINGSRAAD OF VAN EEN
PROCEDURE IN ONDERNEMINGEN MET EEN COM-
MUNAUTAIRE DIMENSIE OF IN CONCERNS MET EEN
COMMUNAUTAIRE DIMENSIE TER INFORMATIE EN
RAADPLEGING VAN DE WERKNEMERS

Algemene bespreking

Artikelsgewijze bespreking

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS DIVERSES
EN CE QUI CONCERNE L'INSTITUTION D'UN COMITÉ
D'ENTREPRISE EUROPÉEN OU D'UNE PROCÉDURE
DANS LES ENTREPRISES DE DIMENSION COMMU-
NAUTAIRE ET LES GROUPES D'ENTREPRISES DE
DIMENSION COMMUNAUTAIRE EN VUE D'INFOR-
MER ET DE CONSULTER LES TRAVAILLEURS

Discussion générale

Discussion des articles

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie verbeterde tekst als basis voor de bespreking. (*Zie document nr. 1-862/3 van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.*)

Conformément à notre règlement, le texte corrigé par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir document n° 1-862/3 de la Commission des Affaires sociales du Sénat. Session 1997-1998.*)

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer D'Hooghe (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, dit wetsontwerp bevat twee wetsontwerpen. Alleen het bicamerale wetsontwerp wordt in de Senaat behandeld. Het daarmee samenhangende ontwerp houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, werd door de Senaat niet geëvoceerd.

Ik zal nu voor alle duidelijkheid de context schetsen van het in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden behandelde wetsontwerp.

De minister van Tewerkstelling en Arbeid gaf een uiteenzetting over de problematiek van de Europese ondernemingsraad. Ze citeerde de richtlijn van 22 september 1994 die het uitgangspunt is voor dit ontwerp. De richtlijn van de Raad heeft tot doel het recht op informatie en raadpleging van de werknemers inzake grensoverschrijdende vraagstukken te waarborgen wanneer ze tewerkgesteld zijn in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie die hun activiteiten uitoefenen in ten minste twee verschillende landen van de Europese Unie of van de Europese Economische Ruimte.

Sinds het Verenigd Koninkrijk het sociaal protocol heeft aanvaard, is deze richtlijn op alle landen van de Europese Unie van toepassing wanneer het gaat om ondernemingen of concerns die ten minste duizend werknemers tewerkstellen in de betrokken landen en die ten minste 150 werknemers tewerkstellen in twee verschillende landen van de Europese Unie en van de Europese Economische Ruimte.

Dit recht op informatie en raadpleging wordt geconcretiseerd ofwel door de instelling van een Europese ondernemingsraad, ofwel door de inwerkingstelling van een procedure ter informatie en raadpleging, zonder daarbij een overlegorgaan te creëren.

Gelet op de stijging van het aantal fusies, opslorpingen en concentraties van ondernemingen, acht de commissie het wenselijk en noodzakelijk de informatie en de raadpleging van de werknemers in de ondernemingen te verbeteren. Daartoe moeten doeltreffende procedures van informatie en raadpleging worden uitgewerkt voor de ondernemingen en concerns met een communautaire dimensie waarbij ook rekening wordt gehouden met de autonomie van de sociale partners.

Het is dus enkel bij afwezigheid van een akkoord dat bepaalde minimale voorschriften moeten worden toegepast. Er wordt dus voorrang gegeven aan onderhandelingen. De regeling die als bijlage bij de richtlijn is gevoegd, is dan ook slechts subsidiair; ze is van toepassing wanneer de sociale partners zelf niet tot een akkoord komen.

De minister merkte op dat er zich drie situaties kunnen voordoen: ten eerste het behoud van een bestaande Europese ondernemingsraad, ten tweede de oprichting van een Europese ondernemingsraad als er een akkoord is met de sociale partners, ten derde de subsidiaire regeling zoals bepaald in de bijlage bij de richtlijn in geval er geen akkoord is.

De minister merkte ook op dat de kosten van deze regeling door de werkgever worden gedragen en dat het de bedoeling is transnationale informatie te verkrijgen, met name die informatie die nodig is om de grote verrichtingen van een concern te volgen en erover mee te kunnen discussiëren.

In België werd de richtlijn omgezet door de collectieve arbeidsovereenkomst nummer 62 gesloten op 6 februari 1996 in de Nationale Arbeidsraad, en algemeen bindend verklaard bij koninklijk besluit van 22 maart 1996.

Het bicamerale wetsontwerp handelt over de volgende drie aangelegenheden.

Ten eerste wordt bij de arbeidsrechtbank een bijzondere procedure ingevoerd om geschillen inzake vertrouwelijke informatie te beslechten. Het gaat enerzijds om geschillen inzake afwijkingen van de informatieplicht wanneer het hoofdbestuur aanvoert dat het meedelen van bepaalde inlichtingen volgens objectieve criteria schade kan berokkenen aan de onderneming. Anderzijds gaat het om geschillen inzake de verplichting bepaalde informatie niet te verspreiden.

Ten tweede omvat het ontwerp een regeling waardoor representatieve organisaties van werknemers in rechte kunnen optreden om de aangelegenheden inzake Europese ondernemingsraden te regelen.

Ten derde worden ook bijzondere procedureregels vastgelegd, die de arbeidsrechtbanken de bevoegdheid verlenen om geschillen inzake de instelling of de werking van Europese ondernemingsraden en inzake procedures ter informatie en ter raadpleging van de werknemers, te beslechten.

In de commissie werden verder nog vragen gesteld over het aantal bedrijven in België waarvoor deze regeling van toepassing zal zijn; over de eventuele invoering van een «neerleggingsprocedure» voor bedrijven met een multinationale structuur; over de omvang van de te behandelen informatie en van de geplande raadpleging; over de inwerkingtreding van de wet; over het ontbreken van een beroepsprocedure en ten slotte over de affaire Renault en de reële toepasbaarheid van deze wetgeving.

Dit wetsontwerp werd ongewijzigd aangenomen. Het geheel van het ontwerp werd goedgekeurd met 5 stemmen voor, bij 3 onthoudingen.

De voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt is de algemene bespreking gesloten en gaan we over tot de bespreking van de artikelen.

Plus personne ne demandant la parole la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles.

Artikel één luidt :

Hoofdstuk I. — Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Chapitre 1er. — Disposition générale

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk II. — Toepassingsgebied

Art. 2. Deze wet is van toepassing op de Europese ondernemingsraden en op de procedures ter informatie en raadpleging van de werknemers ingesteld krachtens de richtlijn 94/45/EG van de Raad van 22 september 1994 inzake de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, evenals op hun procedure tot instelling.

Chapitre II. — Champ d'application

Art. 2. La présente loi s'applique aux comités d'entreprise européens et aux procédures d'information et de consultation des travailleurs institués en vertu de la directive 94/45/C.E. du Conseil du 22 septembre 1994 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, ainsi qu'à leur procédure d'institution.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk III. — Geschillen inzake vertrouwelijke informatie

Art. 3. Elk geschil gerezen naar aanleiding van de toepassing van artikel 8 van de wet van ... houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, valt onder de bevoegdheid van de voorzitter van de arbeidsrechtbank van de plaats van de zetel van het hoofdbestuur of van zijn vertegenwoordiger. De voorzitter doet in laatste aanleg uitspraak volgens de procedure bepaald in de artikelen 1035, 1036, 1038 en 1041 van het Gerechtelijk Wetboek. De debatten vinden plaats in raadkamer.

Indien een verzoek wordt ingediend op grond van artikel 8, 2°, van dezelfde wet, of op grond van artikel 8, 1°, van dezelfde wet, door een andere persoon dan dezen bedoeld in artikel 8 van dezelfde wet, bepaalt de voorzitter van de arbeidsrechtbank, na verslag van de arbeidsauditeur, welke inlichtingen mogen worden verspreid. Enkel de voorzitter van de rechtbank en de arbeidsauditeur hebben kennis van het hele dossier.

Het verslag van het openbaar ministerie en de beslissing vermelden de vertrouwelijke inlichtingen niet.

Chapitre III. — Différends concernant les informations confidentielles

Art. 3. Tout différend survenu à la suite de l'application de l'article 8 de la loi du ... portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen

ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs relève de la compétence du président du tribunal du travail du lieu du siège de la direction centrale ou de son représentant. Le président statue en dernier ressort selon la procédure prévue aux articles 1035, 1036, 1038 et 1041 du Code judiciaire. Les débats ont lieu en chambre du conseil.

En cas de demande introduite sur la base de l'article 8, 2°, de la même loi ou sur la base de l'article 8, 1°, de la même loi par une autre personne que celles visées à l'article 8 de la même loi, le président du tribunal du travail détermine, après rapport de l'auditeur du travail, les informations susceptibles d'être divulguées. Seuls le président du tribunal et l'auditeur du travail ont connaissance de l'ensemble du dossier.

Le rapport du ministère public et la décision ne mentionnent pas les informations confidentielles.

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk IV. — Gerechtelijke procedure

Art. 4. De representatieve organisaties van werknemers in de zin van artikel 14, § 1, tweede lid, 4°, a) en b), van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven kunnen bij de arbeidsgerechten een vordering indienen tot beslechting van alle geschillen in verband met de toepassing van de wet van ... houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.

Chapitre IV. — Procédure judiciaire

Art. 4. Les organisations représentatives des travailleurs, au sens de l'article 14, § 1er, alinéa 2, 4°, a) et b), de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie peuvent introduire auprès des juridictions du travail une action tendant à trancher tout différend relatif à l'application de la loi du ... portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Artikel 582 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door de wetten van 27 juni 1969, 30 juni 1971 en door het koninklijk besluit nr. 424 van 1 augustus 1986 wordt aangevuld als volgt:

«6° van de geschillen betreffende de instelling en de werking van de Europese ondernemingsraden en betreffende de procedures ter informatie en raadpleging die ervan in de plaats komen, met uitzondering van de bijzondere procedure ingesteld bij artikel 3 van de wet van ... houdende diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.»

Art. 5. L'article 582 du Code judiciaire, modifié par les lois des 27 juin 1969, 30 juin 1971 et par l'arrêté royal n° 424 du 1er août 1986 est complété comme suit:

«6° des contestations relatives à l'institution et au fonctionnement des comités d'entreprise européens ainsi qu'aux procédures d'information et de consultation qui en tiennent lieu, à l'exception de la procédure particulière instituée à l'article 3 de la loi du ... portant des dispositions diverses en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les

entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Artikel 764, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 3 augustus 1992, wordt vervangen door de volgende tekst:

«10° de vorderingen bepaald in de artikelen 580, 581, 582, 1°, 2° en 6° en 583;»

Art. 6. L'article 764, 10°, du Code judiciaire, modifié par la loi du 3 août 1992, est remplacé par le texte suivant:

«10° les demandes prévues aux articles 580, 581, 582, 1°, 2° et 6° et 583;»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Een artikel 587ter, luidend als volgt, wordt in het Gerechtelijk wetboek ingevoegd:

«De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over de verzoeken ingesteld krachtens artikel 3 van de wet van ... houdende diverse bepalingen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.»

Art. 7. Un article 587ter, rédigé comme suit, est inséré dans le Code judiciaire:

«Le président du tribunal du travail statue sur les demandes formées en vertu de l'article 3 de la loi du ... portant des dispositions diverses en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk V. — Inwerkingtreding

Art. 8. Deze wet heeft uitwerking met ingang van 22 september 1996.

Chapitre V. — Entrée en vigueur

Art. 8. La présente loi produit ses effets le 22 septembre 1996.

— Aangenomen.

Adopté.

De voorzitter. — We stemmen later over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

QUESTION ORALE DE MME WILLAME-BOONEN AU MINISTRE DES TRANSPORTS SUR «LE RAPPORT ANNUEL DU MÉDIATEUR DE LA S.N.C.B.»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW WILLAME-BOONEN AAN DE MINISTER VAN VERVOER OVER «HET JAARVERSLAG VAN DE OMBUDSMAN VAN DE NMBS»

M. le président. — Nous allons entendre la question orale de Mme Willame au ministre des Transports.

La parole est à Mme Willame.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Monsieur le président, le médiateur de la S.N.C.B. vient de présenter son rapport annuel 1997. Trois points noirs en ressortent: les retards, le manque d'information et les problèmes de remboursement des titres de transport.

La majorité des plaintes portent sur les retards et leurs conséquences en ce qui concerne les correspondances. Il me paraît difficilement admissible qu'à l'aube du deuxième millénaire, le principal point noir pour un service public tel que les chemins de fer soit encore la ponctualité.

Si l'on veut désengorger nos villes, les rendre plus agréables, si l'on veut limiter la pollution automobile, il est indispensable de promouvoir les transports publics, qu'ils soient fédéraux ou régionaux. Mais ceux-ci ne pourront concurrencer la voiture que s'ils sont ponctuels.

Monsieur le ministre, avez-vous déjà envisagé des mesures pour remédier à cette situation dont le constat a été fait par le médiateur ?

La ponctualité sera-t-elle enfin considérée comme un élément essentiel du contrat de gestion ?

M. le président. — La parole est à M. Daerden, ministre.

M. Daerden, ministre des Transports. — Monsieur le président, j'ai pris connaissance, comme Mme Willame, du rapport présenté par le service de médiation de la S.N.C.B. et j'ai également constaté que les usagers critiquent fondamentalement les retards, le manque d'information et évoquent, dans une moindre mesure, les problèmes liés au remboursement des titres de transport.

En ce qui concerne la qualité du service — c'est évidemment un objectif fondamental que nous poursuivons —, de nombreuses dispositions ont été introduites dans le cadre de l'élaboration du deuxième contrat de gestion. Cependant, ce dernier n'a été approuvé que le 15 septembre 1997. Ces mesures concernent notamment des objectifs qualitatifs en matière d'information, d'aménagement des gares et de complémentarité avec les autres modes de transport. Il est en outre également prévu un meilleur suivi de l'évaluation de la qualité des activités de la S.N.C.B. C'est ainsi que la S.N.C.B. doit faire réaliser, après consultation du comité consultatif des usagers, une enquête par sondages. Un rapport circonstancié se rapportant aux articles du contrat de gestion relatifs à la qualité du service devra m'être présenté pour le 30 avril de chaque année. À ce moment-là, conformément à l'article 62 du contrat de gestion, il y aura lieu d'examiner les résultats et la S.N.C.B. devra présenter un plan d'action d'amélioration de la qualité du service concernant les critères défectueux.

Par ailleurs, nous avons introduit un nouvel article stipulant que le comité consultatif des usagers ainsi que le service de médiation seront associés à cette évaluation.

Vous avez raison en ce qui concerne les retards. À cet égard, le contrat de gestion prévoit l'arrivée de 95 % des trains avec un retard maximum de cinq minutes; les dernières statistiques, quant à elles, — je cite les chiffres de mémoire — donnent 92,4 % si l'on n'isole pas certains éléments. J'ajouterais qu'un certain nombre de retards sont évidemment dus aux nombreux travaux réalisés sur le réseau.

En ce qui concerne la problématique du remboursement des titres de transport, il s'agit d'une polémique juridique dans laquelle le service de médiation estime que le règlement général de la S.N.C.B. pour le transport des voyageurs est contraire à la loi sur les pratiques du commerce. En revanche, la S.N.C.B. estime qu'il ne contrevient pas à ladite loi. J'ai demandé à la S.N.C.B. qu'elle adopte en ce domaine une attitude commerciale. Il lui revient évidemment d'agir en toute autonomie.

Je voudrais également insister sur les différentes mesures adoptées par le gouvernement qui visent notamment à promouvoir les transports publics et souligner l'augmentation substantielle des dotations, notamment aux investissements. J'espère que sur la

base du nouveau contrat de gestion et compte tenu des bonnes relations que nous entretenons avec la S.N.C.B., nous pourrions constater de sérieuses améliorations lors du prochain rapport du service de médiation.

M. le président. — La parole est à Mme Willame pour une réplique.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Monsieur le président, je remercie le ministre de sa réponse. Nous serons très attentifs dès avril 1998, particulièrement en ce qui concerne les retards.

M. le président. — L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DEVOLDER AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE ONTWIKKELING VAN GENEESMIDDELEN VOOR ZIEKTEN ZONDER BEHANDELING»

QUESTION ORALE DE M. DEVOLDER AU PREMIER MINISTRE SUR «LA MISE AU POINT DE MÉDICAMENTS POUR DES MALADIES SANS TRAITEMENT»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Devolder aan de eerste minister.

Staatssecretaris Peeters zal antwoorden namens de regering.
Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, alhoewel het in ons maatschappelijk bestel vanzelfsprekend lijkt dat er voor alle ziekten een behandeling met geneesmiddelen bestaat, zijn er op het ogenblik toch nog ongeveer 5 000 ziekten waarvoor geen farmaceutische behandeling bestaat. Dit heeft uiteraard te maken met de hoog oplopende prijs voor het onderzoek en de ontwikkeling van geneesmiddelen. De industrie raamt deze kosten op ongeveer 12 miljard frank per geneesmiddel.

De Europese overheid werkt momenteel een reglement uit om de farmaceutische ondernemingen aan te moedigen geneesmiddelen tegen de zeldzame ziekten, de zogenaamde «Orphan Drugs», te ontwikkelen. De regelgeving die wordt voorbereid zou deze «Orphan Drugs» erkennen op grond van welbepaalde criteria waaronder criteria van epidemiologische en van economische aard, wat in dit geval niet noodzakelijk hetzelfde betekent als rendabiliteit.

De aanmoedigingsmaatregelen zouden bestaan uit subsidies voor onderzoek en ontwikkeling, een versnelling van de registratieprocedure — wat in het licht van de bestaande toestand in België een hele omwenteling zou betekenen — en een verlenging van de octrooiperiode. Artsen zonder Grenzen heeft voor de zogenaamde «weesgeneesmiddelen» reeds een positieve campagne gevoerd.

Is de Belgische regering bereid om actief aan deze campagne mee te werken door bijvoorbeeld via het departement Ontwikkelingssamenwerking en via het departement Volksgezondheid te voorzien in subsidies voor *research and development* en in een versnelling van de registratieprocedure?

Wat de ontwikkelingssamenwerking betreft is staatssecretaris Moreels wellicht de aangewezen persoon om hierop te antwoorden omdat het leeuwendeel van deze uitgaven van zijn begroting zal moeten komen.

De voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Peeters.

De heer Peeters, staatssecretaris voor Veiligheid, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu, toegevoegd aan de minister van Volksgezondheid. — Mijnheer de voorzitter, de Wereldgezondheidsorganisatie heeft over de hele wereld bijna 5 000 zeldzame ziekten geregistreerd. Het gaat om ziekten die

nauwelijks 650 tot 1 000 mensen per miljoen treffen. 80 % van deze ziekten zijn van genetische oorsprong. De pathologie is weinig bekend. Het therapeutisch onderzoek is bijgevolg kostelijk en riskant en schrikt de farmaceutische industrie af.

Een beleid dat het onderzoek en de ontwikkeling van «weesgeneesmiddelen» stimuleert, komt dus tegemoet aan een reële behoefte van de volksgezondheid. Dit beleid is gericht op het invoeren van nieuwe curatieve en preventieve behandelingen, op de ontwikkeling en de exploitatie van de kenmerken of secundaire indicaties van reeds gekende geneesmiddelen en op het op de markt brengen of het terug op de markt brengen van bestaande of in onbruik geraakte geneesmiddelen.

België onderschrijft dit principe ten volle.

Het probleem moet echter dringend op Europees niveau worden aangepakt; een gemeenschappelijke benadering biedt immers voordelen op epidemiologisch vlak, op het vlak van de volksgezondheid en op financieel vlak. De erkenningscriteria en het statuut van de «weesgeneesmiddelen» worden door de Europese Commissie voorbereid. De bestaande reglementering en de Europese richtlijnen inzake klinische proeven en de autorisatieprocedure voor het commercialiseren van geneesmiddelen moeten worden aangepast en er moet worden voorzien in een procedure voor gecentraliseerde registratie bij het Europees Kantoor voor de Evaluatie van Geneesmiddelen gevestigd te Londen, in een vermindering van de bijdrage en in een aanpassing van de beheersregels voor de gegevens die een aanvraag tot toelating voor het commercialiseren van geneesmiddelen steunen.

Samenwerkingsacties voor de ontwikkeling of voor de aanmoediging via subsidies voor onderzoek en ontwikkeling, behoren niet enkel tot de bevoegdheid van de minister van Volksgezondheid.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder voor een repliek.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, de regering heeft niet geantwoord op het gedeelte van mijn vraag dat betrekking had op de ontwikkelingssamenwerking. Op 19 december 1997 heeft de Ministerraad nochtans zijn goedkeuring gegeven aan het beleidsplan voor internationale samenwerking. Men heeft de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking dan ook de opdracht gegeven vóór eind januari een voorontwerp van wet op te stellen in verband met het beleidsplan voor internationale samenwerking. Dit voorontwerp zou een artikel 10 bevatten dat privé-ondernemingen, vennootschappen naar Belgisch recht, maar ook VZW's, de mogelijkheid biedt mee te werken aan het beleid van de Belgische internationale samenwerking, meer bepaald via het ontwikkelingsprogramma van de privé-sector.

De staatssecretaris heeft verwezen naar de Europese registratie, maar mijn vraag was ook of de Belgische regering eraan denkt actief aan deze campagne mee te werken. Met het voorontwerp van wet had dit perfect gekund. Ik betreur ten eerste dat ik op mijn vragen in verband met ontwikkelingssamenwerking geen antwoord heb gekregen. Misschien had ik mijn vraag beter aan de eerste minister gesteld. Ik heb dus een beetje hetzelfde probleem als de heer Anciaux daarstraks. We worden trouwens geregeld geconfronteerd met het feit dat we op een deel van onze vragen geen antwoord krijgen omdat ze onder de bevoegdheid van een andere minister vallen. Men mag toch verwachten dat de minister of staatssecretaris die antwoordt, het gehele pakket behandelt.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VAN HAUTHEM AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET VOORNEMEN VAN DE REGERING HET GEMEENTELIJK STEMRECHT VOOR EU-ONDERDANEN TE REGELEN ZONDER GRONDWETSHERZIENING»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER LOONES AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET GEMEENTELIJK STEMRECHT VOOR EU-ONDERDANEN»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GOOVAERTS AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET STEMRECHT VOOR EU-ONDERDANEN EN HET VERDRAG VAN AMSTERDAM»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VAN HAUTHEM AU PREMIER MINISTRE SUR «LE PROJET DU GOUVERNEMENT DE RÉGLER LE DROIT DE VOTE DES RESSORTISSANTS DE L'UNION EUROPÉENNE AUX ÉLECTIONS COMMUNALES SANS RÉVISER LA CONSTITUTION»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. LOONES AU PREMIER MINISTRE SUR «LE DROIT DE VOTE DES RESSORTISSANTS DE L'UNION EUROPÉENNE»

QUESTION ORALE DE M. GOOVAERTS AU PREMIER MINISTRE SUR «LE DROIT DE VOTE POUR LES RESSORTISSANTS DE L'U.E. ET LE TRAITÉ D'AMSTERDAM»

De voorzitter. — Dames en heren, ik stel voor de vragen om uitleg van de heren Van Hautthem en Loones en de mondelinge vraag van de heer Goovaerts aan de eerste minister samen te behandelen aangezien ze hetzelfde onderwerp hebben.

Het woord is aan de heer Van Hautthem.

De heer Van Hautthem (VL. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, het adagium waarmee de eerste minister het land bestuurt en dat we allemaal kennen, luidt: «Ik los de problemen op als ze zich voordoen.» Zou het niet beter zijn een ander principe te hanteren, namelijk «regeren is vooruitzien»? Deze keer wil ik het niet hebben over de puinhoop die de politiek en de justitie zijn, maar over de problemen om de Europese regelgeving rond het «eurostemrecht» in Belgische wetten om te zetten.

In juni van vorig jaar werd het FDF-voorstel om artikel 8 van de Grondwet te wijzigen — wat nodig is om mensen die onze nationaliteit niet bezitten, stemrecht te geven — wegens procedurefouten getorpedeerd. De eerste minister beloofde toen dat hij na het zomerreces een eigen voorstel zou indienen. Het heeft wat langer geduurd, maar het voorstel is er nu en het is ons allen bekend. Er zou een grondwetswijziging komen, maar als de eerste minister geen tweederde meerderheid haalt, gebeurt het met een gewone wet en wordt met andere woorden de Grondwet verkracht.

Zoals ik al zei, is regeren vooruitzien en de eerste minister had kunnen vooruitzien. Reeds in 1992, naar aanleiding van de ratificatie van het Verdrag van Maastricht, signaleerde de Raad van State dat het toenmalige artikel 4 van de Grondwet eerst moest worden herzien. De eerste minister vond dat toen allemaal geen probleem. Hij zou dat later wel regelen. Hij heeft dus meer dan vijf jaar de tijd gehad om de nationale wetgeving aan de Europese regelgeving aan te passen.

Hij heeft dat echter vertikt en nu zit hij met een ernstig probleem. Hoe lost de heer Dehaene het op? Hij vraagt een tweederde meerderheid, maar als dat niet lukt dan doet hij het met een gewone meerderheid en gooit hij de Grondwet in de vuilnisbak. Deze manier van regeren kan alleen maar als een staatsgreep op de parlementaire instellingen en-procedures worden beschouwd. Ik weet ook wel dat de rechtsgeleerden het er niet helemaal over eens zijn of de Grondwet al dan niet moet worden gewijzigd.

De minister van Binnenlandse Zaken, weliswaar in zijn hoedanigheid van professor grondwettelijk recht aan de Universiteit van Gent, schrijft echter in zijn overzicht van het publiek recht het volgende: «Voor zover het verdrag inhoudelijk de Grondwet zou schenden moet eerst of in elk geval voor de inwerkingtreding van het Verdrag de Grondwet worden gewijzigd.» Welnu, ik zou wel eens graag de visie van professor Vande Lanotte als minister van Binnenlandse Zaken kennen.

De perverse redenering dat Europa ons dat oplegt is onzin, want zo wordt Europa voorgesteld als een soort vreemde mogendheid die ons van alles oplegt. De regering heeft toch het Parle-

ment gevraagd een verdrag te ratificeren waarin bepaalde principes van het stemrecht staan, zonder dat de Grondwet vooraf werd gewijzigd. De richtlijn is eigenlijk de uitwerking van een principe. De premier beweert nu dat de richtlijn ons verplicht het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen te regelen. Als het niet via een grondwetswijziging gaat, dan moet het volgens hem maar met een gewone wet. Ook dat is een verkeerde voorstelling van zaken. De regering heeft immers zelf de richtlijn opgesteld en goedgekeurd. Op dat ogenblik wist de eerste minister toch ook wel dat er een grondwettelijk probleem was. Hij had dus eerst de Grondwet moeten laten wijzigen en pas daarna de richtlijn laten goedkeuren.

De redenering van de eerste minister kan leiden tot een bijzonder gevaarlijke situatie. Een grondwetswijziging gaat gepaard met een omslachtige procedure. Eerst moeten artikelen voor herziening vatbaar worden verklaard, de Kamers worden ontbonden, verkiezingen plaats vinden en pas dan kan de Grondwet worden gewijzigd. Door de richtlijn zonder grondwetswijziging te laten goedkeuren, creëert de regering een precedent. Op basis van die handelwijze kan in de toekomst een Belgisch minister met één handtekening op de Europese Raad van ministers de Belgische Grondwet wijzigen precies zoals de regering vandaag met één pennentrek de facto de Grondwet wijzigt. Dit kan niet. Ik blijf erbij dat eerst de Grondwet moet worden gewijzigd. Bovendien kan de Europese Commissie alleen sancties treffen als de nationale regelgeving niet is aangepast aan de Europese.

Het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen regelen zonder grondwetsherziening is een «staatsgreep» op de parlementaire procedures van dit land.

Bovendien houdt de eerste minister absoluut geen rekening met de voorwaarden die het Vlaams Parlement heeft gekoppeld aan het toekennen van het stemrecht voor EU-onderdanen. Ook hier beweert de premier dat de richtlijn belet dat die voorwaarden worden toegepast. Nochtans heeft hij over die richtlijn, die op 19 december 1994 werd aangenomen, onderhandeld. Nog voor die datum had het Vlaams Parlement tot twee keer toe een aantal voorwaarden gesteld waarvan de premier perfect op de hoogte was.

Als het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen zonder grondwetsherziening wordt geregeld, bestaat de kans dat de gemeenteraadsverkiezingen nietig worden verklaard. De regering riskeert procedures bij de Raad van State, misschien zelfs bij het Arbitragehof.

Tot slot, heb ik nog twee vragen voor de eerste minister. Is hij van plan om, als hij geen tweederde meerderheid vindt, het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen bij gewone wet te regelen? Dat zou de grootste aanslag zijn op de Grondwet sinds men een paar jaar geleden wijlen Koning Boudewijn drie dagen «krankzinnig» verklaarde om de abortuswet te kunnen uitvaardigen. Is de eerste minister van plan op dezelfde weg door te gaan?

Waarom heeft de eerste minister wetens en willens de voorwaarden opzij geschoven die het Vlaamse Parlement haast unaniem koppelde aan het invoeren van het Euro-stemrecht?

Andermaal demonstreert de eerste minister de machtswellust die hem kenmerkt. In feite zet hij het pistool tegen het hoofd van het Parlement, daarbij zeggende: «Lever mij een tweederde meerderheid of ik verkracht de Grondwet.» Het wordt stilaan tijd dat we deze regering niet langer een regering noemen maar een junta.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik neem gerust aan dat de eerste minister het niet prettig vindt om na dinsdag in de Kamer vandaag in de Senaat over hetzelfde onderwerp te moeten discussiëren. Nochtans is dit echt noodzakelijk. De Senaat is immers bij uitstek een Kamer die andere principes dan louter politieke naar voren kan schuiven. Bovendien kunnen we er nu al van uitgaan dat er over dit dossier ook in de Senaat een meningsverschil bestaat.

De zaak is ondertussen uitgegroeid tot een echt politiek dossier. Ik ga ervan uit dat de eerste minister op de eerste vraag van de heer Van Hautthem in volle ernst zal antwoorden dat hij het stemrecht bij wet zal realiseren indien hij geen tweederde meerderheid vindt voor een grondwetswijziging. Zoniet is er voor ons reeds één reden tot protest minder.

Tegen dit standpunt is in Vlaanderen een storm van verontwaardiging opgestoken. Ik verwijs hiervoor naar de bespreking in het Vlaams Parlement op 25 juni 1997 over de resolutie betreffende de Vlaamse garanties bij het toekennen van stemrecht. De heer Van Grembergen, de voorzitter van de VU-Kamerfractie zei daarbij: «We beschouwen de verklaring van de heer Suykerbuyk afgelegd namens zijn groep en namens de SP en de VLD — hij was immers voor dit dossier ook de woordvoerder van het hele Vlaamse Parlement — als een engagement van het Vlaams Parlement. Dit kan niet anders betekenen dan dat er een zwaar politiek incident zou ontstaan met deze, naar ik begrepen heb, bijna unaniem aangenomen resolutie — want onder deze voorwaarden keuren we ze ook goed — tussen de inzichten die in het Vlaams Parlement vertolkt worden en eventuele, met de onze tegenstrijdige keuzen op het federale vlak. Dit is de vuurproef in verband met wat men noemt de federale loyaliteit. Ik prijs me gelukkig dat de voorzitter van de grootste partij in dit land, maar ook van de grootste partij in Vlaanderen, mee in dit halfroond zit en dus deelneemt aan de stemming.»

Vandaag zijn we zover: er is een tegenstelling tussen de resolutie goedgekeurd in het Vlaams Parlement en wat de federale regering vandaag doet. Het is dan ook volkomen normaal dat we de eerste minister hierover om uitleg vragen in de Senaat.

We willen in de eerste plaats meer uitleg over de juridische aspecten. De deskundigen verschillen terzake van mening. Met verontschuldiging voor mijn indiscretie, maar daarnet zag ik de eerste minister een artikel uit *De Standaard* van vandaag doornemen waarin een licentiaat in Europees recht het Arbitragehof op ongeveer dezelfde voet behandelt als een vredegericht. Een standpunt van zo iemand kan onmogelijk opwegen tegen dat van specialisten als de professoren Van Orshoven en Storme. Ik hoop voor de eerste minister dat hij zich in zijn antwoord niet zal moeten baseren op het artikel uit *De Standaard*.

Mijn eerste vraag is hoe de eerste minister de door hem verdedigde primauteit kan verantwoorden. Heeft hij daarover adviezen ingewonnen? Indien hij zich baseert op adviezen van constitutionnalisten, wil hij die dan aan ons bezorgen? Indien dit nog niet het geval is, wil hij dan Kamer en Senaat de kans geven om de verschillende deskundigen met elkaar te confronteren? Het dossier zit juridisch zo complex in mekaar dat dit echt noodzakelijk is. We kunnen toch de hele wereld van deskundige constitutionnalisten niet passeren en dit dossier laten beslechten door een dictaat van de regering, ook al wordt ze hierbij door haar meerderheid gevolgd. Is de eerste minister bereid rekening te houden met adviezen van het Parlement ook als die ingaan tegen zijn eigen houding?

Op politiek vlak verheffen de premier en de regering het pragmatisme tot allesoverheersende norm. Oordeelt de eerste minister dat het oplossen van problemen belangrijker is dan het respect voor de Grondwet, de federale instellingen en het stelsel van de bijzondere meerderheden? Voor dat stelsel is hard gestreden. Niet iedereen was er immers gelukkig mee, ook de Volksunie niet, maar aangezien het nu bestaat moet het worden gerespecteerd. Anders speelt men met vuur.

Dat risico bestaat vandaag en zet het federale België op het spel. Uit diverse moties en resoluties van het Vlaamse Parlement blijkt dat er bij de Vlaamse politici nagenoeg unanimité bestaat om voorwaarden te koppelen aan het gemeentelijk stemrecht van EU-onderdanen. De Vlamingen vragen ook bijna unaniem garanties voor de vertegenwoordiging van de Vlamingen in Brussel. De premier zou daarvoor niet ongevoelig mogen zijn, maar gaat blijkbaar aan deze eisen voorbij.

Beseft de eerste minister niet dat hij door zijn handelwijze het argument bij uitstek verschaft aan degenen die vinden dat het Belgisch kader niet meer volstaat om de Vlaamse belangen te verdedigen op internationaal vlak en dat Vlaanderen bijgevolg zelf als staat aan de Europese besluitvorming moet deelnemen?

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Goovaerts.

De heer Goovaerts (VLD). — Mijnheer de voorzitter, de laatste keer dat ik de eerste minister een vraag heb gesteld heeft hij mij geantwoord dat hij mijn volgende vraag al tegemoet zag. Ik heb

mij daar dus op voorbereid. Omdat ik pragmatisch wil zijn, hoewel ik daarin nooit zo sterk zal zijn als de eerste minister, had ik een mondelinge vraag opgesteld. Zo een vraag is steeds kort. De eerste minister kan er bijgevolg een gebald antwoord op geven waarop ik dan eventueel nog een gebalde repliek kan geven. Spijtig genoeg komt er vandaag niets terecht van mijn *colloque singulier* met de eerste minister. Ik werd namelijk verslagen door twee collega's die twee vragen om uitleg hebben over hetzelfde onderwerp als mijn vraag.

De heer Dehaene, eerste minister. — Dan moet u ook niets meer zeggen.

De heer Goovaerts (VLD). — Ik heb weliswaar niet veel meer te zeggen, maar wil alleen nog twee concrete vragen stellen. De eerste minister wil het probleem van het gemeentestemrecht voor de Europese onderdanen op zijn manier regelen, zonder rekening te houden met de Grondwet. Gaat hij de problemen die hij heeft met de uitvoering van het Verdrag van Amsterdam op dezelfde manier aanpakken?

Zoals mijn collega's las ik het artikel van de licentiaat in Europees recht dat vandaag in *De Standaard* verscheen en dat de eerste minister daarnet nog bestudeerde tijdens de eerste vraag om uitleg. Wellicht baseert de eerste minister zijn antwoord op dit artikel. Ik wil echter doen opmerken dat sommige hoogleraren — waaronder de heer Van Orshoven — de juridische theorieën van de eerste minister als «onhoudbaar» kwalificeren.

Waarop baseert de eerste minister zich om deze onhoudbare houding aan te nemen? Zal hij deze hoogleraren terechtwijzen?

In het Vlaams Parlement is een resolutie goedgekeurd waarin een aantal voorwaarden zijn opgenomen voor het toekennen van gemeentelijk stemrecht aan EU-onderdanen, waarop ook de heer Loones heeft gealludeerd. Zal of wil de eerste minister rekening houden met deze resolutie van het Vlaams Parlement?

M. le président. — La parole est à Mme Willame.

Mme Willame-Boonen (PSC). — Monsieur le président, c'est en 1992 que la Belgique a ratifié le Traité de Maastricht, dont l'article 8 accorde aux citoyens de l'Union européenne les droits de vote et d'éligibilité aux élections communales dans l'État membre où ils résident et dont ils ne sont pas ressortissants.

La directive du 19 décembre 1994 est venue fixer les modalités de l'exercice du droit de vote et d'éligibilité aux élections communales pour les citoyens de l'Union résidant dans un autre État membre dont ils n'ont pas la nationalité.

La Belgique n'a toujours pas adapté son droit national pour le mettre en conformité avec le droit européen. On connaît les craintes de certains néerlandophones qui ont peur de voir ainsi se consolider des majorités francophones dans certaines communes. Ces craintes ont encore été exprimées maintenant.

Je suis sidérée de constater à quel point certains membres de notre assemblée qui n'ont pas vraiment le sens démocratique parlent de «Constitution à la poubelle», de «Constitution violée», de «coup d'État sur les institutions parlementaires», de «junte» pour le gouvernement. C'est assez violent à mon sens!

Comme le souligne Francis Delperée dans son ouvrage *La démarche citoyenne*, l'élargissement du droit de vote a toujours soulevé des supputations alarmistes. Ce fut le cas voici 50 ans lorsqu'il s'est agi d'ouvrir le suffrage universel aux femmes. Ce fut encore le cas lorsqu'il a été question d'élargir le droit de vote aux jeunes de 18 ans.

En toute hypothèse, un pays qui se prétend le grand défenseur de l'Europe, sur le territoire duquel sont implantées de nombreuses institutions européennes, qui s'est battu pour que Bruxelles soit également le siège du Parlement européen, doit de toute urgence mettre son droit national en conformité avec les normes européennes.

Nous sommes déjà en 1998 et rien n'a encore été fait. La menace d'une condamnation par la Cour de justice européenne pèse sur nous.

Nous ne pouvons être ridicules, monsieur le Premier ministre, il est grand temps d'adopter notre droit national au droit européen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij aan bij dit thema, niet op basis van de juridische argumenten die hier naar voor werden gebracht, maar met volgende overwegingen.

Heeft de eerste minister al nagedacht over het democratische deficit van zijn oplossing? In België wordt de Grondwet gewijzigd met een speciale meerderheid en daarvoor is er een hele procedure uitgewerkt. Het is misschien wel mogelijk dat het Europese recht primeert op het nationale recht, maar dat essentiële zaken worden geregeld zonder dat een democratisch verkozen meerderheid het daarmee eens is, is toch onvoorstelbaar. Hoe kan de eerste minister op een vrij arrogante manier verklaren dat alles in dit land ondergeschikt kan worden gemaakt aan de Europese besluitvorming wanneer die Europese besluitvorming zelf niet op een democratische wijze tot stand komt?

Op Europees vlak beslissen vaak enkele personen in besloten kring over zaken die een paar honderd miljoen mensen aangaan. Er is nog heel wat werk aan de winkel om de Europese instellingen democratischer te maken. De eerste minister wil deze ondemocratische instellingen gebruiken om de Belgische democratische spelregels te omzeilen en fundamenteel in een samenlevingsprobleem in te grijpen. Hij houdt hierbij geen rekening met de gevoeligheden van de bevolking. Het gaat niet zozeer om de vraag of er al dan niet stemrecht moet worden verleend, maar wel om de mogelijke discriminatie tussen EU-onderdanen en niet-EU-onderdanen. Hij weigert een democratische oplossing te zoeken, hoewel hij tot het jaar 2000 tijd heeft. Eventueel zou men na de volgende parlementsverkiezingen een rondetafeloverleg over wat men in dit verband allemaal wenst te verwezenlijken kunnen houden.

De arrogantie waarmee de eerste minister in deze zaak optreedt, stoort mij nog het meest. Ze is een uiting van minachting voor de bevolking en de democratie in haar geheel. Ik aanvaard dit niet langer van iemand die zich eerste minister noemt.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, iedereen weet dat er een probleem is. De Raad van State heeft vroeger reeds opgemerkt dat het Verdrag van Maastricht destijds zonder grondwetswijziging werd goedgekeurd. Agalev heeft een voorstel ingediend om over verdragen waarin een soevereiniteits-overdracht ligt vervat, eerst een referendum te houden. Zo weet men wat de bevolking ervan vindt.

Meent de eerste minister niet dat ons voorstel een oplossing biedt voor de juridische kwellingen die ons vandaag bezighouden. Het standpunt van de Agalev-fractie over het stemrecht is evenals mijn persoonlijk standpunt genoeg bekend. Ik hoop dat een eventuele grondwetswijziging geen nieuwe discriminatie in het leven zal roepen. Aan degenen die het communautaire aspect van het kiesrecht voor EU-onderdanen benadrukken, zeg ik dat in de Voerstreek veel Nederlanders wonen.

De voorzitter. — Het woord is aan de eerste minister.

De heer Dehaene, eerste minister. — Mijnheer de voorzitter, vorige dinsdag heb ik in de bevoegde kamercommissie naar aanleiding van een aantal interpellaties erop gewezen dat de regering de voorkeur geeft aan een wijziging van artikel 8 van de Grondwet boven de goedkeuring van een wetsontwerp dat de Europese richtlijn betreffende het stemrecht voor EU-onderdanen in het Belgisch recht omzet.

Het beste bewijs hiervan is dat de regering, toen het wetsontwerp werd goedgekeurd, een tekst van grondwetswijziging heeft voorgelegd aan de kamercommissie. Volgende dinsdag zullen de besprekingen daarover in de kamercommissie voor de Herziening van de Grondwet worden aangevat. Het is de bedoeling dat de werkzaamheden van de kamercommissie zullen resulteren in een voorstel tot wijziging van artikel 8, dat aan de Kamer zal worden voorgelegd.

Gezien de goedkeuring door Kamer en Senaat van het Verdrag van Maastricht, dat voorzag in de omzetting voor 1 januari 1996 en gezien er bij het Europees Hof procedures aanhangig zijn, moeten we, indien er geen tweederde meerderheid kan worden bereikt, de voorrang van het Europees recht inroepen om tot de omzetting te kunnen overgaan. De regering zal dit slechts in het uiterste geval doen en hoopt dat een herziening van de Grondwet zal worden goedgekeurd. Hiertoe werden voorstellen geformuleerd. Aangezien het Verdrag van Maastricht met een ruime meerderheid werd goedgekeurd, is het logisch dat het Parlement het eens is met een herziening van de Grondwet. Ook dit is democratie.

De heer Loones (VU). — Het Parlement heeft het Verdrag goedgekeurd omdat het werd gepaaid met beloften.

De heer Dehaene, eerste minister. — De regering doet een voorstel en we zullen onze beloften ook nakomen. Ik wil er echter op wijzen dat zowel het Europees Hof als de Belgische gerechtelijke instellingen het erover eens zijn dat het Europees recht primeert op het nationaal recht. De vrije tribune van vandaag in *De Standaard* is voor mij slechts een bijkomend stuk in mijn dossier. Ik beschik over adviezen van professoren en rechtsgeleerden, die minstens even gewichtig zijn als de auteur waarnaar de heer Loones verwijst. Wat dit betreft, helt de weegschaal ongetwijfeld over naar mijn kant.

Ik benadruk nogmaals dat ik pleit voor een voorafgaande wijziging van de Grondwet. De regering zal alles in het werk stellen om deze doelstelling te bereiken. We doen reeds geruime tijd inspanningen om in de kamercommissie een consensus te bereiken rond artikel 8 om de Grondwet te kunnen wijzigen. De regering heeft beloofd dat ze, vooraleer het debat over artikel 8 wordt voortgezet, zou aangeven hoe de richtlijn in een wettekst zal worden omgezet.

Aangezien er geen parlementair initiatief is genomen heeft de regering zelf een initiatief genomen. De tekst werd aan de kamercommissie overgemaakt om deze te informeren over hoe de regering, zich houdend aan de Europese richtlijn, de omzetting van de Europese regel wenst te realiseren. Wij kunnen de voorwaarden die door de Vlaamse Raad werden opgelegd niet naleven. Ik denk hier aan de voorwaarde omtrent de verblijfplaats. De Europese richtlijn laat ons niet toe EU-onderdanen specifieke voorwaarden op te leggen. Dat kan wel voor niet EU-onderdanen. Men kan hier gewag maken van discriminatie, maar het Europees Verdrag maakt nu eenmaal het onderscheid tussen beiden.

Het Vlaams Parlement eist dat de personen waaraan stemrecht wordt gegeven een aantal jaren op ons grondgebied verblijven. Die maatregel kan worden veralgemeend. Voor Belgen is echter juist het omgekeerde gebeurd. De vereiste duur van het verblijf in de gemeente om er te kunnen stemmen werd systematisch ingekort. Het lijkt dus niet zinvol om Belgen naar aanleiding van dit verdrag terug een langere verblijfsduur op te leggen alvorens ze in hun gemeente mogen stemmen. Het probleem lijkt me niet van zo'n omvang om de Belgische situatie om te keren.

Conform de Europese richtlijn zullen we de Europese onderdanen dezelfde voorwaarden inzake verblijfsduur opleggen als de Belgen. Hiermee illustreer ik duidelijk in welke mate de regering op bepaalde eisen kan ingaan en op andere niet. Ik geef grif toe dat dit voor discussie vatbaar is en desgevallend wil ik de discussie daarover ook aangaan. Persoonlijk vind ik het echter weinig zinvol om naar aanleiding van het toekennen van stemrecht aan EU-onderdanen langere verblijfsduren op te leggen aan de Belgen en ze te doen stemmen in gemeenten waarmee ze geen enkele band meer hebben.

De heer Anciaux (VU). — Wil de eerste minister, deze benadering ook eens op fiscaal vlak illustreren?

De heer Dehaene, eerste minister. — Ook fiscale wetten dienen eenvormig te worden toegepast. Wanneer fiscale maatregelen worden genomen ten aanzien van EU-onderdanen, moeten gelijk-

lopende fiscale maatregelen ten aanzien van de Belgen worden genomen. Gezien de beperkte omvang van het probleem vind ik dat het debat onnodig hoog wordt opgeklopt. Ik herhaal dat de regering inmiddels een informeel wetsontwerp tot omzetting van de Europese richtlijn heeft overgezonden aan de kamercommissie voor de Justitie. Zodra de Grondwet zal zijn herzien, hoop ik dat dit informele ontwerp kan worden besproken.

Tot slot wil ik nog twee bedenkingen kwijt.

De regering heeft geopteerd voor een positieve en offensieve opstelling ten aanzien van de EU-onderdanen. Ik vind het verkeerd een tegenovergestelde indruk te wekken. Hierdoor kan het door sommigen gevreesde effect op de stemresultaten worden uitgelokt. Hun profetieën zijn immers zelfvervullend. Door het stemrecht voor Europeanen positief te onthalen, zal het effect ervan op de verkiezingen dezelfde gunstige ontwikkeling kennen als in landen die zelfs een ruimer stemrecht hebben toegekend. Het stemgedrag van de autochtone en de Europese onderdanen loopt uiteindelijk niet ver uit elkaar.

De regering heeft een tekst tot open herziening van de Grondwet in twee fasen neergelegd. Al degenen die gewonnen zijn voor een algehele toekenning van het stemrecht aan buitenlanders, wil ik toch waarschuwen en aanzetten tot enige reflectie. Ook in dat geval is er immers een tweederde meerderheid nodig om de Grondwet te herzien en in deze speelt dan niet langer een supranationale verplichting. Door vandaag het onderste uit de kan te willen en tegen een gefaseerde aanpak te stemmen, zou de tweederde meerderheid voor het toekennen van stemrecht aan EU-onderdanen wel eens in het gedrang kunnen komen. In dat geval staan we verder van huis dan voordien.

De regering heeft zich er uitdrukkelijk toe verbonden de Europese gedragsrechtelijke verplichtingen na te komen en wenst daartoe een aangepaste grondwetsherziening te realiseren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hauthem.

De heer Van Hauthem (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, de eerste minister heeft in elk geval duidelijk gemaakt dat het eurostemrecht bij gewone wet wordt toegekend als er geen tweederde meerderheid wordt gevonden. De regering heeft dit aan zichzelf te wijten. Vijf jaar lang heeft ze niets gedaan en nu de tijd dringt moet de procedure om de Grondwet te wijzigen maar zwichten om aan de internationale verplichtingen te kunnen voldoen. Dit is bijzonder gevaarlijk. Morgen kan in elke Europese Raad van ministers een Belgische minister met één handtekening elk grondwetsartikel dat hij wil, wijzigen. Dat is het perspectief dat men ons vandaag biedt.

De eerste minister heeft aangegeven dat volgens de Europese richtlijn niet kan worden tegemoetgekomen aan de voorwaarden van het Vlaams Parlement. Ik herhaal dat hij over deze richtlijn mee heeft onderhandeld en dat hij de voorwaarden kende. Het gaat hier niet alleen om belastingplicht, de handhaving van de taalwetgeving, de verblijfsduur en dergelijke meer.

In zijn resolutie van 25 juni van vorig jaar koppelt het Vlaams Parlement het verlenen van stemrecht aan onderdanen van de Europese Unie aan de overheveling van de organieke wetgeving inzake gemeenten en provincies, zoals bij het Sint-Michielsakkoord werd afgesproken, en aan een gewaarborgde vertegenwoordiging van de Vlamingen in Brussel, zowel op gewestelijk als op lokaal vlak. Dat heeft niets met de Europese richtlijn te maken. Aan deze voorwaarden kan de eerste minister gerust tegemoetkomen, indien hij dit tenminste wil, zonder rekening te houden met het Verdrag van Maastricht en de richtlijn van 1994. Deze voorwaarden staan daarvan volkomen los, maar zijn zeker niet onbelangrijk. De eerste minister zei hierbij dat hij in deze legislatuur geen staatsvorming wil. De overheveling van de organieke wetgeving van gemeenten en provincies is echter een politiek akkoord dat tijdens de vorige legislatuur werd gesloten, maar niet kon worden uitgevoerd, omdat eerst de grondwetsartikelen voor herziening vatbaar moesten worden verklaard. Het akkoord kon dus pas gedurende deze legislatuur worden uitgevoerd. Indien de eerste minister zijn belofte aan de Sint-Michielspartijen houdt, dan kan hij geen bezwaar hebben tegen deze overheveling.

Rond het verlenen van stemrecht aan onderdanen van buiten de Europese Unie speelt de eerste minister een perfide spel. Tegen hen die dit stemrecht nu reeds willen doordrukken zegt hij dat het in twee fasen moet gebeuren. Partijen die wel de internationale verplichtingen willen nakomen, plaatst hij nu reeds voor hun verantwoordelijkheid om een tweederde meerderheid te leveren, zodat de eerste stap alvast wordt bereikt. Tegelijkertijd laat hij de deur open om na het jaar 2000 het andere stemrecht bij gewone wet te regelen. Dit is perfide.

Tot slot wil ik mevrouw Willame vragen of de Grondwet volgens haar moet worden gewijzigd om het eurostemrecht toe te kennen. Als ze hierop negatief antwoordt, dan moet ze ophouden het Vlaams Blok een gevaar voor de democratie te noemen. In elk geval zal ik een gemotiveerde motie indienen waarin ik de voorwaarden opgenomen in de resolutie van 25 juni 1997 van het Vlaams Parlement herneem.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, we stellen vast dat de premier opnieuw de intentie van de regering bevestigt om aan een tweederde meerderheid te geraken. Hij kan echter alleen maar vaststellen dat dit op het ogenblik politiek niet haalbaar is. De PRL wil niet weten van een open grondwetsherziening en de VLD vraagt ten minste garanties voor de Vlamingen. De premier heeft dus andere partners nodig, maar ik kan alleen maar vaststellen dat hij daarvoor geen enkele inspanning levert. Er werd gesuggereerd dat er ooit een Sint-Michielsmeerderheid heeft bestaan. De Volksunie maakte daarvan deel uit. Misschien is deze meerderheid opnieuw haalbaar, maar dan moet de regering ten minste een andere belofte nakomen, namelijk de defederalisering van de gemeentewet en de gemeentekieswet. Daarmee zou automatisch het probleem van de gegarandeerde vertegenwoordiging van de Vlamingen in Brussel aan bod komen. Men kan die twee dossiers niet scheiden, maar de regering neemt geen enkel initiatief.

Verder stel ik in het antwoord van de premier wel een evolutie vast. Aanvankelijk werd gezegd dat de richtlijn absoluut niet toelaat dat bijkomende voorwaarden worden ingeschreven. Nu beweert de premier dat dit wel kan wanneer die voorwaarden geen discriminatie tot gevolg hebben. De eerste minister haalt één maatregel, met name die van de verblijfsduur aan. Ik vraag mij af waarom andere maatregelen, zoals deze in verband met de belastingplicht en de kennis van de streektaal, niet bijkomend kunnen worden opgelegd zonder te discrimineren.

De heer Dehaene, eerste minister. — Mijnheer de voorzitter, wat de kennis van de taal betreft is er geen enkel probleem, want de verplichting is voor iedereen dezelfde.

De heer Loones (VU). — Op dat vlak is er dus geen probleem. Met de gegarandeerde vertegenwoordiging voor de Vlamingen heeft Europa niets te maken, zoals de heer Van Hauthem ook heeft gezegd. Dit punt hangt alleen af van wat de regering wil opleggen en wat ze met de huidige meerderheid kan bereiken. We weten echter al lang dat de premier wars is van iedere communautaire beweging en alleen de regering wil laten voortbestaan.

Er is ook het argument van het ongrondwettig handelen. Zo kan één Belgisch minister op de Europese Raad van ministers de Belgische Grondwet wijzigen en kan de regering ons desnoods, via een ministerieel besluit, een anti-grondwettelijke regeling opleggen. Waarom zou men nog rekening houden met een wet, wanneer zelfs geen rekening wordt gehouden met de Grondwet?

Een aantal onder ons, de voorzitter van deze assemblee heeft mij er nog voor terechtgevozen, spreken bij de eedaflegging in plaats van de woorden «Ik zweer de Grondwet na te leven» de woorden «Ik zweer de Grondwet na te lezen» uit. We zullen erop moeten toezien dat de premier wanneer hij zich opnieuw kandidaat stelt, ook niet die formule gebruikt. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Tot besluit van deze vraag om uitleg heb ik drie moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heer Van Hauthem, luidt :

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg over het Euro-stemrecht;

Gehoord het antwoord van de regering;

Overwegende dat de uitvoering van het Sint-Michielsakkoord over de regionalisering van de organieke gemeente- en provinciewetgeving bij de thans in bespreking zijnde grondwetswijziging voor het kiesrecht van EU-onderdanen, een coherente regeling zou toelaten, conform de hierna vermelde voorwaarden;

Gelet op artikel 8B, eerste lid, van het Verdrag betreffende de Europese Unie;

Gelet op de richtlijn 94/80/EG van 19 december 1994 tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actieve en passieve kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een Lid-Staat waarvan zij de nationaliteit niet bezitten;

Is van oordeel dat het voornoemde stemrecht alleen kan ingevoerd worden middels een grondwetswijziging;

Is van oordeel dat het kiesrecht van onderdanen van de Europese Unie bij gemeenteraadsverkiezingen gekoppeld is aan volgende voorwaarden:

a) de onderworpenheid aan de gemeentelijke fiscaliteit op dezelfde wijze als de Belgische kiesgerechtigden;

b) de handhaving van de taalwetgeving zowel voor de organisatie van de kiesverrichtingen als voor de verkozenen;

c) het voorbehouden aan de Belgische onderdanen van de ambten van burgemeester en schepen en van lid van het vast bureau en voorzitter van de OCMW-raad;

d) een verblijfsduur die voldoende lang is om te kunnen spreken van een binding met de gemeente waar het kiesrecht wordt uitgeoefend;

Overwegende dat deze voorwaarden niet noodzakelijk in eenzelfde wet- of regelgeving moeten worden opgenomen, maar wel gelijklopend gewaarborgd moeten worden;

Overwegende dat de regeling voor Brussel federaal getroffen moet worden, rekening houdende met het belang van de grondwettelijke tweetaligheid en de hoofdstedelijke functie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en met de noodzaak van een gewaarborgde Vlaamse vertegenwoordiging op het gewestelijke en lokale beleidsniveau, zowel in raden als in uitvoerende organen;

Vraagt de regering onverwijld :

1. het politieke akkoord inzake de regionalisering van de organieke wetgeving inzake gemeenten en provincies uit te voeren;

2. rekening te houden met de hoger geformuleerde voorwaarden, onder meer wat de vertegenwoordiging van de Brusselse Vlamingen betreft.»

De tweede, ingediend door de heren Loones, Anciaux en Vandembroeke, luidt :

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg van de senatoren Van Hauthem en Loones;

Gehoord de tussenkomsten van de senatoren Goovaerts, Willame en Anciaux;

Gehoord het antwoord van eerste minister Dehaene;

Bevestigt zijn overtuiging dat het stemrecht voor EU-burgers slechts kan verleend worden mits aanpassing van de Grondwet;

Vraagt dat daarbij voldoende garanties voor de Vlamingen zouden worden ingeschreven.»

De derde, ingediend door de heren Vandenberghe, Lallemand, Mahoux, Moens en mevrouw Willame, luidt :

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg van de heren Goovaerts, Loones en Van Hauthem en het antwoord van de eerste minister,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu les demandes d'explications de MM. Goovaerts, Loones et Van Hauthem et la réponse du Premier ministre,

Passe à l'ordre du jour.»

We stemmen later over de gewone motie die de voorrang heeft.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN HET SYNDICAAL STATUUT VAN HET PERSONEEL VAN HET OPERATIONEEL KORPS VAN DE RIJKSWACHT

Algemene bespreking

(Art. 61.1 van het reglement)

PROJET DE LOI PORTANT MODIFICATION DU STATUT SYNDICAL DU PERSONNEL DU CORPS OPÉRATIONNEL DE LA GENDARMERIE

Discussion générale

(Art. 61.1 du règlement)

De voorzitter. — We vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Nous abordons l'examen du projet de loi.

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. *(Zie document nr. 1-502/10 van de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden van de Senaat. Zitting 1997-1998.)*

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. *(Voir document n° 1-502/10 de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives du Sénat. Session 1997-1998.)*

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

Mevrouw Thijs (CVP), rapporteur. — Mijnheer de voorzitter, het wetsontwerp werd oorspronkelijk als wetsvoorstel in de Senaat ingediend door mevrouw Lizin en de heer Pinoie. Het voorstel werd door de Senaat aangenomen op 23 oktober 1997 en op 27 oktober 1997 overgezonden aan de Kamer van volksvertegenwoordigers. In de Kamer werden een aantal, voornamelijk technische, amendementen van de regering aangenomen. In het eerste amendement werd een meer consequente wijziging voorgesteld van het tweede lid van artikel 12 van de syndicale rijkszwachtwet. Het tweede amendement had betrekking op de inwerkingtreding. Met toepassing van artikel 81, derde lid, van de Grondwet werd het ontwerp teruggezonden naar de Senaat. Na bespreking van de door de Kamer aangenomen amendementen, besliste de commissie eenparig in te stemmen met het door de Kamer gemendeerde ontwerp. *(Applaus.)*

De voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten.

Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

We stemmen zo dadelijk over het geheel van het wetsontwerp.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De voorzitter. — Dames en heren, het bureau stelt voor volgende week deze agenda voor.

Dinsdag 10 maart 1998 om 15 uur.

Vragen om uitleg :

a) van de heer Hatry aan de minister van Buitenlandse Zaken over «het uitblijven van initiatieven om schadevergoeding te geven aan Belgen die in het bezit zijn van Russische effecten van vóór 1917»;

b) van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de campagne van mevrouw Bonino, Europees commissaris, in verband met de rechten van de vrouwen in Afghanistan»;

c) van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de handlangers van het Algerijnse terrorisme in Londen»;

d) van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de situatie in Kosovo»;

e) van de heer Bourgeois aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de toestand in Kosovo».

Donderdag 12 maart 1998, 's ochtends om 10 uur.

1. Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 120ter in de nieuwe gemeentewet, strekkende tot een evenwichtige aanwezigheid van vrouwen en mannen in de gemeentelijke adviesraden.

2. Voorstel van resolutie betreffende de gokverslavingsproblematiek.

's Namiddags om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

Vanaf 16.30 uur :

a) Naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde agendapunten.

b) Stemming over de moties ingediend tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de minister van Vervoer.

3. Vragen om uitleg :

a) van mevrouw Dardenne aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de aanwezigheid van radioactieve stoffen in rookmelders»;

b) van de heer Vandenberghe aan de minister van Sociale Zaken over «de financiering van palliatieve zorgverlening»;

c) van mevrouw Lizin aan de minister van Justitie over «zijn aanwezigheid in Arusha»;

d) van de heer Goris aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Landsverdediging over «de deelname van de luchtmacht aan de hulpverlening in Angola»;

e) van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «het probleem van de selectie en aanwerving van nieuwe manschappen».

Mesdames, messieurs, le bureau propose pour la semaine prochaine l'ordre du jour suivant.

Mardi 10 mars 1998 à 15 heures.

Demandes d'explications :

a) de M. Hatry au ministre des Affaires étrangères sur «l'absence totale d'initiative pour obtenir l'indemnisation des porteurs belges des titres de fonds russes d'avant 1917»;

b) de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la campagne entamée par Mme Bonino, commissaire européen, à propos des droits des femmes en Afghanistan»;

c) de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «les bases arrières du terrorisme algérien à Londres»;

d) de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la situation au Kosovo»;

e) de M. Bourgeois au ministre des Affaires étrangères sur «la situation au Kosovo».

Jeudi 12 mars 1998, le matin à 10 heures.

1. Proposition de loi insérant dans la nouvelle loi communale un article 120ter visant à promouvoir la présence équilibrée d'hommes et de femmes dans les conseils consultatifs communaux.

2. Proposition de résolution relative au problème de la dépendance au jeu.

L'après-midi à 15 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales.

À partir de 16 h 30 :

a) Votes nominatifs sur l'ensemble des points à l'ordre du jour dont la discussion est terminée.

b) Vote sur les motions déposées en conclusion de la demande d'explications de M. Verreycken au ministre des Transports.

3. Demandes d'explications :

a) de Mme Dardenne au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la présence de substances radioactives dans des détecteurs de fumée»;

b) de M. Vandenberghe au ministre des Affaires sociales sur «le financement des soins palliatifs»;

c) de Mme Lizin au ministre de la Justice sur «sa présence à Arusha»;

d) de M. Goris au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale sur «la participation de la force aérienne aux opérations d'aide en Angola»;

e) de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «le problème de la sélection et du recrutement de nouveaux effectifs».

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden ?
Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux ?
(Assentiment.)

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

PROJET DE LOI PORTANT DES DISPOSITIONS DIVERSES EN CE QUI CONCERNE L'INSTITUTION D'UN COMITÉ D'ENTREPRISE EUROPÉEN OU D'UNE PROCÉDURE DANS LES ENTREPRISES DE DIMENSION COMMUNAUTAIRE ET LES GROUPES D'ENTREPRISES DE DIMENSION COMMUNAUTAIRE EN VUE D'INFORMER ET DE CONSULTER LES TRAVAILLEURS

Vote

WETSONTWERP HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN MET BETREKKING TOT DE INSTELLING VAN EEN EUROPESE ONDERNEMINGSRAAD OF VAN EEN PROCEDURE IN ONDERNEMINGEN MET EEN COMMUNAUTAIRE DIMENSIE OF IN CONCERNS MET EEN COMMUNAUTAIRE DIMENSIE TER INFORMATIE EN RAADPLEGING VAN DE WERKNEMERS

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

54 membres sont présents.

54 leden zijn aanwezig.

43 votent oui.

43 stemmen ja.

11 s'abstiennent.

11 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bourgeois, Boutmans, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Goris, Happart, Hostekint, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Jonckheer, Lallemand, Mme Leduc, MM. Loones, Mahoux, Mme Merchiers, M. Moens, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Olivier, Pinoie, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghé, Vandenbroeke, Mme Van der Wildt, MM. Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Bock, Buelens, Mme Cornet d'Elzjus, MM. Desmedt, Destexhe, Foret, Hatry, Hazette, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

M. le président. — Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le président, j'ai pairé avec M. Poty. Il en ira de même pour les autres votes.

M. le président. — Il vous en est donné acte.

PROJET DE LOI PORTANT MODIFICATION DU STATUT SYNDICAL DU PERSONNEL DU CORPS OPÉRATIONNEL DE LA GENDARMERIE

Vote

WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN HET SYNDICAAL STATUUT VAN HET PERSONEEL VAN HET OPERATIONEEL KORPS VAN DE RIJKSWACHT

Stemming

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

We moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

57 membres sont présents.

57 leden zijn aanwezig.

45 votent oui.

45 stemmen ja.

4 votent non.

4 stemmen neen.

8 s'abstiennent.

8 onthouden zich.

Le Sénat s'étant rallié au projet amendé par la Chambre des représentants, il lui sera transmis en vue de la sanction royale.

Aangezien de Senaat het door de Kamer van volksvertegenwoordigers gewijzigde ontwerp heeft aangenomen zal het naar de Kamer worden overgemaakt met het oog op de koninklijke bekrachtiging.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Bourgeois, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzjus, M. Coveliers, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Erdman, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hostekint, Hotyat, Mme Jeanmoye, MM. Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Mahoux, Mmes Merchiers, Milquet, M. Moens, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Olivier, Pinoie, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghé, Mme Van der Wildt, MM. Vergote, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Buelens, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Anciaux, Boutmans, Daras, Mme Dardenne, MM. Foret, Jonckheer, Loones et Vandenbroeke.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. JONCKHEER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS ET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «L'ÉTAT DES NÉGOCIATIONS DE L'ACCORD MULTILATÉRAL SUR L'INVESTISSEMENT»

Vote sur la motion motivée

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER JONCKHEER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE EN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE STAND VAN ZAKEN MET BETREKKING TOT DE MULTILATERALE OVEREENKOMST INZAKE INVESTERINGEN»

Stemming over de gemotiveerde motie

M. le président. — Une motion motivée a été déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Jonckheer.

Je vous en rappelle les termes :

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Jonckheer au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications et au vice-Premier ministre et ministre des Finances et

du Commerce extérieur sur l'état des négociations de l'Accord multilatéral sur l'investissement (A.M.I.) débattu au sein de l'O.C.D.E.,

Et la réponse du gouvernement;

Considérant:

— l'importance particulière de ce projet de traité qui sera soumis à l'assentiment des assemblées fédérales, communautaires et régionales;

— que le délai des négociations sera vraisemblablement prolongé au-delà de la réunion ministérielle de l'O.C.D.E. prévue le 28 avril 1998;

Décide de se saisir de ce dossier pour un examen plus approfondi par les commissions parlementaires concernées et, à cette fin,

Demande au gouvernement:

— de lui donner la dernière version disponible du projet de traité;

— de lui faire rapport régulièrement sur l'état d'avancement des négociations.»

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Jonckheer aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie en aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over de stand van zaken met betrekking tot de multilaterale overeenkomst inzake investeringen waarover in de OESO wordt onderhandeld,

Gehoord het antwoord van de regering;

Overwegende:

— dat dit ontwerpverdrag dat ter goedkeuring aan de federale, gewestelijke en communautaire assemblees zal worden voorgelegd, van zeer groot belang is;

— dat de onderhandelingstermijn hoogst waarschijnlijk na de ministeriële vergadering van de OESO van 28 april 1998 zal worden verlengd;

Besluit dit dossier grondig te laten behandelen in de desbetreffende parlementaire commissies,

Vraagt aan de regering:

— de Senaat te dien einde in het bezit te stellen van de meest recente versie van het ontwerpverdrag;

— in de Senaat regelmatig verslag uit te brengen over de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen.»

Het woord is aan de heer Erdman voor een stemverklaring.

De heer Erdman (SP). — Mijnheer de voorzitter, deze motie werd door leden van de meerderheid en van de oppositie ondertekend. Dit bewijst dat het in de Senaat mogelijk is over de partijgrenzen heen, zonder onderscheid te maken tussen meerderheid en oppositie, een gezamenlijke motie in te dienen wanneer er voldoende overleg wordt gepleegd over de terminologie ervan.

De voorzitter. — Ik breng de motie in stemming.

Je mets la motion aux voix.

— De motie, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

La motion motivée, mise aux voix par assis et levé, est adoptée.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER GORIS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE CREATIE VAN EEN NIEUWE BIJZONDERE POLITIEDIENST BINNEN DE RIJKSWACHT»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. GORIS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LA CRÉATION D'UN SERVICE DE POLICE SPÉCIALE AU SEIN DE LA GENDARMERIE»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Goris aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de voorzitter, volgens een interne nota van het kabinet wil de minister van Binnenlandse Zaken binnen de rijkswacht personeelsleden met een specifiek statuut — «bijzonder politiepersoneel» — aanwerven, belast met de taken bepaald in artikel 23 van de wet op het politieambt. De overdracht van militair personeel naar deze nieuw op te richten dienst zou een voor de hand liggende oplossing zijn. De kosten voor deze 420 personeelsleden, ongeveer 453 miljoen frank, zouden worden gerecupereerd op de begroting van Landsverdediging. Voor de oprichting van deze nieuwe dienst is tevens een bijkomend krediet op de begroting van de rijkswacht van 224 miljoen nodig, waarvan 115 miljoen als eenmalige investering.

Hoe zal de wetgeving die nodig is voor de oprichting van deze nieuwe politiedienst tot stand komen en welk statuut zal voor deze dienst worden uitgewerkt? Binnen welke termijn denkt de vice-eerste minister tot deze aanwervingen te kunnen overgaan? Waarom worden de militairen niet rechtstreeks ingeschakeld in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht, onder het statuut van de rijkswacht?

Is het een bewijs van goed bestuur de rijkswacht met 420 personeelsleden uit te breiden ten koste van de begroting van Landsverdediging? Werd er hierover in de Ministerraad een akkoord bereikt met de minister van Landsverdediging?

Welke zijn de reële personeelsbehoeften van de rijkswacht op korte en middellange termijn? Dient er niet eerder een langetermijnvisie te worden ontwikkeld in plaats van een hele stapel ad hoc maatregelen te cumuleren die de hele structuur alleen maar complexer maken? Hoe valt de idee van de oprichting van een nieuwe politiedienst binnen de rijkswacht te verzoenen met de nieuwe vooropgestelde structuur van de politiediensten?

M. le président. — La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le président, je profite de la demande d'explications développée par M. Goris pour solliciter l'opinion du vice-Premier ministre sur une question toujours en suspens à l'heure actuelle, dans le cadre de la préparation de la loi sur le renseignement.

Comme vous le savez, monsieur le vice-Premier ministre, le service général de renseignements de l'armée compte toujours en son sein un certain nombre de gendarmes. Après le rapport établi dans le cadre de la commission Gladio, il devait être mis fin à cette situation. À plusieurs reprises déjà, le Comité R avait recommandé de clarifier celle-ci. Nous avons interrogé votre collègue M. Poncelet à cet égard, mais l'attitude de ce dernier manque de clarté.

Dans le cadre de la réflexion menée par M. Goris en ce qui concerne le nouveau service et les contacts de celui-ci avec l'armée, je souhaiterais avoir votre opinion sur ce point, monsieur le vice-Premier ministre, car elle pourra nous éclairer sur la manière de traiter le sujet lors de la préparation de la loi sur le renseignement.

Je ne voudrais pas faire de cette question un débat d'urgence.

Néanmoins, monsieur le vice-Premier ministre, j'aimerais connaître votre avis quant à l'opération en cours contre le G.I.A., opération qui, au vu de son évolution, semble être une des plus importantes parmi celles réussies et par la gendarmerie et par la Sûreté de l'État.

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, het gaat uiteraard niet over een nieuwe politiedienst.

We willen de reserve-eenheid van de rijkswacht beperkt houden tot ongeveer duizend man. Het is de bedoeling deze manschappen zo variabel mogelijk in te zetten, maar voornamelijk voor de ordehandhaving en voor andere gelijkaardige situaties. Dat veronderstelt dat ze een voldoende vorming hebben en in team kunnen werken om eventueel bij manifestaties, grote bijeenkomsten of voetbalwedstrijden op te treden.

We stellen nu echter vast dat deze rijkswachters steeds meer worden ingezet voor het overbrengen van gevangenen en dat ze steeds meer aanwezig moeten zijn in de justitiepaleizen. Met de wet-Franchimont zal dit soort van taken zeker niet verminderen, tenzij de magistraten zich zouden verwaardigen om zelf naar de gevangenis te gaan, wat ik ten zeerste betwijfel. Er zullen dus steeds meer overbrengingen zijn van gevangenen naar justitiepaleizen, waardoor de druk op de reserve in de toekomst dus nog groter zal worden. Dit is een negatieve evolutie, want de rijkswachters die normaal de ordehandhaving verzekeren, krijgen aldus onvoldoende training, opleiding en gemeenschappelijke oefeningen. Wanneer ze zich een hele week met allerlei taken moeten bezig houden en dan in het weekeinde plots worden ingezet om de orde te verzekeren bij een risicovoetbalwedstrijd dan zijn ze daar niet op voorbereid. Ook de inspectie van de rijkswacht laat me weten dat dit de kwaliteit zeker niet ten goede komt.

Daarom zoeken we mensen voor deze specifieke taken. We kunnen daarvoor nieuwe aanwervingen doen. Dat is het gemakkelijkst, maar ik ben er niet zeker van dat dit de beste oplossing is.

Op het ogenblik zijn er in het leger nog heel wat onderofficieren in overtal. Als we hen een goede opleiding geven, zullen ze deze niet al te gespecialiseerde taken aankunnen. Het is mijn bedoeling dat militairen van het leger naar de rijkswacht kunnen overstappen.

Deze interne nota is nog niet verder uitgewerkt. Dat deze operatie op de begroting van Landsverdediging wordt verhaald, vind ik persoonlijk natuurlijk een daad van zeer goed bestuur. Mijn collega van Landsverdediging is het hier natuurlijk niet mee eens. Daarom moeten we een vergelijk zoeken. Ik verwacht echter niet dat we de eerste weken of maanden hiervoor een oplossing zullen vinden.

Het gaat niet om een nieuwe dienst, maar binnen de centrale diensten van de rijkswacht moeten we voor die vorm van dienstverlening over gespecialiseerde mensen kunnen beschikken. Zodoende moet er niet steeds een beroep op de reserve worden gedaan.

Net als mevrouw Lizin ben ik tegen de aanwezigheid van rijkswachters bij de SGR, hoewel de leger top deze aanwezigheid wel op prijs stelt, omdat deze rijkswachters goed werk verrichten. Deze regeling heeft echter een uitdovend karakter: iemand die weggaat, wordt niet meer vervangen. Het leger dringt er echter op aan dat dit systeem niet al te snel wordt afgebouwd. Zolang het Parlement niet uitdrukkelijk stelt dat deze rijkswachters weg moeten, kan ik het uit loyaliteit tegenover mijn collega van Landsverdediging niet maken om deze personen van de ene dag op de andere uit de inlichtingendienst van het leger weg te trekken.

Over de acties tegen de GIA kan ik kort zijn. De minister van Justitie en ik hebben de opdracht gegeven om de bewegingen van de GIA op de voet te volgen. De Staatsveiligheid, de terrorismecel van de rijkswacht en de bevoegde nationaal-magistraat, mevrouw Coninx, hebben zich op een voortreffelijke manier met deze zaak beziggehouden. Vandaag werden er al zeven arrestaties verricht; een achtste persoon is nog voortvluchtig. Hij heeft zich waarschijnlijk met een kalashnikov en een granaat op de zolder verstopt. Ook worden er op het ogenblik in Brussel en elders in het land nog zeven bijkomende huiszoekingen verricht. Men hoopt wapens en vervalste documenten te vinden.

We vermoeden dat een van de aangehouden personen in Frankrijk voor een aanslag op de metro is veroordeeld tot zeven jaar gevangenisstraf. Op dit moment kunnen we dit echter nog niet bevestigen. Bovendien denken we dat we een aantal kopstukken, zonet de grote leiders van de GIA in Europa, hebben opgepakt. Dit belangrijk succes impliceert evenwel niet dat we de inspanningen moeten verminderen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de voorzitter, vanuit Algerije wil ik nog even terugkomen naar onze Belgische hoven en rechtbanken.

De vice-eerste minister verklaart dat het niet gaat om de creatie van een nieuwe politiedienst. Ik lees nochtans in de nota: «Gezien de creatie van een dergelijke nieuwe bijzondere politiedienst...» Ik herhaal daarom mijn vraag. Aangezien het wel degelijk om een nieuwe politiedienst gaat, moet er ook een nieuw statuut worden uitgewerkt, wat ongetwijfeld geruime tijd in beslag zal nemen. Hiervoor is onder meer een wijziging van de wet op het politieambt noodzakelijk. Heeft de vice-eerste minister hieraan gedacht?

Het recruterende van overtollige onderofficieren en militairen voor de rijkswacht is een handeling van goed bestuur. Ik heb dit overigens zelf gesuggereerd op 5 februari in het kader van de bespreking van de problemen bij de geldtransporten. Het is echter niet gepast dat dit gebeurt ten koste van het budget van Landsverdediging. Ook dit departement kampt immers met problemen: de vergrijzing van het personeel. België engageert zich op vele terreinen in het buitenland, binnenkort in Angola en Bosnië. Dit gebeurt thans meestal met oude militairen, omdat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn om het leger te verjongen. De minister van Binnenlandse Zaken doet ook vaak een beroep op de militaire politie, maar ook deze rekeningen worden niet terugbetaald aan Landsverdediging. Het wordt tijd dat er respect komt voor het departement van Landsverdediging.

Is de recuperatie van circa een half miljard eenmalig of is het de bedoeling dat het overgehevelde personeel permanent door het departement van Landsverdediging zal worden betaald?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, dit is een voorbarige discussie.

Landsverdediging betaalt om personeel te laten afvloeien. Iemand die het leger verlaat, wordt hiervoor vergoed. Waarom zou dit niet kunnen voor personeelsleden die naar de rijkswacht overstappen.

Het is logisch dat ik het hoogst mogelijke bedrag vraag, en dat de minister van Landsverdediging minder wil geven. Dit is een normale onderhandelingstechniek. Ik heb met minister Poncelet afgesproken dat we de kostprijs gezamenlijk zouden berekenen. We hebben eerst de praktische zaken geregeld en zullen het daarna hebben over de betaling. Ik ben overigens niet verplicht in te gaan op de eerste de beste eis van het leger.

Het is niet mijn bedoeling een specifieke politiedienst op te richten. De nota is onmiddellijk na de begrotingscontrole opgesteld en wellicht is de gebruikte terminologie onvoldoende doordacht. Ik wilde enkel de discussie hierover aanzwengelen, maar ik wil deze aangelegenheid niet overhaast regelen.

De heer Goris (VLD). — Zal er een nieuw personeelsstatuut worden uitgewerkt?

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Dit is niet nodig. Er zal in elk geval een apart statuut komen voor de luchthaven-, de spoorweg- en de zeevaartpolitie. Ook daarover moet nog worden gediscussieerd.

De rijkswacht verkiest een enkel statuut voor alle personeelsleden.

De heer Goris (VLD). — Gaat het om een eenmalige betaling van een half miljard?

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — De minister van Begroting zal hierover oordelen. Hij is het altijd met mij eens dat er nood is aan bijkomende middelen, maar wijst er altijd tegelijkertijd op dat deze middelen niet voorhanden zijn. De heer Delcroix kan hiervan overigens meespreken.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. MAHOUX AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS ET AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LES TAUX DE DIOXINE DANS LE LAIT»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME DARDENNE AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «LES NORMES POUR LES DIOXINES DANS LE LAIT»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER MAHOUX AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN EN AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «HET DIOXINEGEHALTE IN MELK»

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW DARDENNE AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «DE NORMEN VOOR HET DIOXINEGEHALTE IN MELK»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Mahoux. Je propose d'y joindre la demande de Mme Dardenne qui porte sur le même sujet.

La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le président, ma demande d'explications s'adresse à la fois au ministre ayant en charge la Santé publique et au ministre responsable de l'Agriculture car, dans ce domaine comme dans beaucoup d'autres, la ligne de démarcation entre les compétences respectives n'est pas très nette. Mais, si l'on approche les problèmes que je soulève d'une façon globale, il me paraît plus cohérent de m'adresser au ministre de la Santé publique.

Les résultats des analyses des taux de dioxine dans le lait de vache, publiés dans la presse voici quinze jours, font apparaître, à certains endroits, des valeurs supérieures à celles admises dans les pays voisins, en particulier en Hollande. Ce pays pourrait d'ailleurs être pris comme référence puisqu'il n'existe pas de taux limite officiellement admis en Belgique.

Confirmez-vous les résultats qui ont été publiés, monsieur le ministre? Pouvez-vous renseigner le Parlement sur la fréquence des analyses et les endroits où celles-ci sont effectuées? Je signale à titre d'information que des mesures prises à certains endroits ne paraissant pas particulièrement exposés ont révélé des valeurs pouvant paraître alarmantes sans que l'on puisse mettre en évidence des causes explicatives.

À votre avis, monsieur le ministre, existe-il une corrélation systématique entre les taux de dioxine constatés et les endroits précis où les analyses ont été réalisées? La proximité d'incinérateurs, voire de zones à activité industrielle importante, a été invoquée, mais je précise à nouveau que certains sites ne présentant pas ces caractéristiques ont parfois montré des taux élevés de dioxine.

J'aimerais également savoir si le ministre de l'Agriculture compte prendre des mesures à l'égard des exploitations agricoles situées dans le voisinage d'endroits où le taux de dioxine dans le lait est supérieur aux normes de référence. Ces dernières sont d'ailleurs les seules auxquelles nous puissions faire appel puisque de telles valeurs n'existent ni en droit belge ni à l'échelon européen. Dans quel délai des normes maximales autorisées seront-elles définies en Belgique? À cet égard, des contacts réguliers sont-ils pris avec les entités fédérées?

M. le président. — La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne (Écolo). — Monsieur le président, dans la foulée de la réponse que le ministre a apportée à ma question orale du 29 janvier 1998, il vient d'annoncer qu'il allait proposer, en accord avec le Conseil supérieur de l'hygiène, une norme de 5 picogrammes d'équivalent toxique par gramme de graisse pour

la dioxine dans le lait et les produits laitiers. À cet égard nous aimerions disposer du rapport établi par le Conseil supérieur de l'hygiène.

Pouvez-vous nous expliquer, monsieur le ministre, sur quels critères cette norme de 5 picogrammes d'équivalent toxique par gramme de graisse a été retenue plutôt qu'une limite moins élevée?

En effet, si tenant compte de cette norme, on calcule la dose journalière ingérée par un enfant en bas âge, on arrive à une ingestion de l'ordre de 25 picogrammes par kilo de poids corporel par jour. Or, les doses journalières admissibles utilisées aujourd'hui sont de l'ordre de 4 picogrammes par kilo de poids corporel par jour aux Pays-Bas. En Allemagne, cette norme varie de 1 à 10 selon les Länder. L'O.M.S., quant à elle, l'avait d'abord fixée à 5 puis remontée à 10, pour on ne sait quelles raisons. Au Danemark et en Suède, la dose journalière admissible est de 5 picogrammes par kilo de poids corporel par jour.

Même en prenant la dose journalière la plus laxiste — à savoir celle de l'O.M.S. — la Belgique tolère, avec une norme de 5 picogrammes par gramme de graisse dans le lait, une ingestion journalière deux fois et demi plus élevée.

Envisagez-vous également de fixer une dose journalière admissible? Cette décision est importante car nous savons que l'organisme des enfants en bas âge, particulièrement celui des nourrissons, est beaucoup plus vulnérable à ce polluant qu'est la dioxine. Cette dose journalière admissible ne devrait pas être en contradiction avec la norme et réciproquement, ce qui est le cas aux Pays-Bas qui, avec une norme de 6 picogrammes par gramme de graisse dans le lait, dépassent systématiquement la dose journalière de 4 picogrammes par kilo de poids corporel qu'ils se sont fixée.

Par ailleurs, la situation de la pollution du lait maternel par les dioxines n'est guère rassurante. Je ne veux nullement dénigrer l'allaitement maternel mais attirer l'attention sur le fait que, la qualité du lait maternel étant extrêmement importante, tout devrait être mis en œuvre pour la préserver. Ce n'est pas le cas aujourd'hui.

L'O.M.S., qui assure le suivi de la contamination du lait maternel par les organochlorés, entre autres les dioxines et furanes, fait état dans ses deux derniers rapports, celui de 1989 que j'avais lu attentivement et qui a fait l'objet de ma première interpellation au Sénat, et celui de 1996, de chiffres alarmants pour la Belgique: en 1989, une moyenne de 21 picogrammes par gramme de graisse dans le lait et, en 1996, une moyenne de l'ordre de 25 picogrammes. De telles contaminations représentent pour les bébés, une ingestion journalière de l'ordre de 80 picogrammes par kilo de poids corporel par jour. Je rappelle que la dose journalière admissible la plus élevée est de 10 picogrammes par kilo de poids par jour.

J'ai lu dans la presse, monsieur le ministre, que vous aviez l'intention de filtrer le lait maternel. Je suppose qu'il s'agit du lait recueilli dans les lactariums. Cela m'inspire deux remarques.

Étant donné le caractère liposoluble des dioxines, je suppose qu'il ne peut s'agir que d'un écrémage du lait. Or, c'est dans la fraction grasseuse que se trouvent la plupart des composants qui font la spécificité et la richesse du lait maternel, cet aliment indispensable aux bébés, qui leur est naturellement destiné et qui devrait toujours le rester.

Qu'en est-il pour les femmes qui donnent le sein?

Dans les deux cas, la solution est soit inintéressante, soit impossible.

Je pense que cette démarche revient à se tromper de cible. Ne faudrait-il pas remédier d'urgence aux sources de contamination par les dioxines?

Je sais que cette compétence ne vous incombe pas, monsieur le ministre. M. Mahoux a souligné tout à l'heure que cette question dépendait des entités fédérées. Toutefois, vous devez faire face aux conséquences en matière de santé publique. J'espère qu'une coordination sera menée entre les différents départements, y compris celui de l'environnement.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, in Antwerpen is er momenteel een ernstig probleem in verband met de eventuele heropening van de ISVAG-oven. Dit is formeel geen federale materie, maar de minister heeft hierover reeds standpunten ingenomen en informatie verspreid.

Deelt de minister mijn opvatting dat de oven slechts opnieuw in werking kan worden gesteld mits de garantie dat er helemaal geen dioxine meer uitgestoten wordt en geen gezondheidsprobleem gecreëerd? Wat is de eventuele inbreng van de minister in dit dossier?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, ik wil eerst informatie geven over de metingen. Tot nu toe gebeurden de metingen tweemaal per jaar. We zullen dit opdrijven tot minimum viermaal per jaar.

Er zijn ook diverse soorten metingen. Er zijn de metingen in melk, wat niet onbelangrijk is, aangezien melk gemakkelijk dioxine opneemt. Men deed eerst metingen in de mengmelk, de melk die van verschillende boerderijen komt.

Il s'agit donc bien d'un indicateur général moyen pour tout le pays. Je tiens à souligner tout d'abord la nette amélioration de la situation dans notre pays: en 1994, la moyenne s'élevait à 2,5 picogrammes par gramme de graisse du lait; en mai 1997, la moyenne pour notre pays est tombée à 1,3 picogramme.

M. Mahoux (PS). — Puis-je vous demander, monsieur le ministre, si la composition des pools de lait à partir desquels les mesures sont faites, n'a pas été modifiée? Comparons-nous bien des choses comparables?

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — Il n'y a pas de problème à ce niveau.

Des mesures sont également prises dans les fermes où le lait n'est pas encore mélangé. Pour ces enquêtes-là, on a choisi des «points noirs». Je pense, par exemple, aux fermes situées à proximité d'incinérateurs ou d'industries très polluantes.

Er zijn 23 zwarte punten bepaald waar de metingen plaatsvinden. In drie provincies namelijk Henegouwen, Vlaams Brabant, en Oost-Vlaanderen is de situatie precair. Daar stijgen de percentages boven het gemiddelde.

Bij de 23 zwarte punten zijn er enkele met ernstige problemen. Menen is er één van. De zorgwekkende situatie wordt daar niet zozeer veroorzaakt door de verbrandingsovens op eigen grondgebied, want die blijken intussen veel doeltreffender te werken, maar vooral door verbrandingsovens die zich op het Franse grondgebied bevinden.

Je pense aussi à la situation à Thumaide dans le Hainaut. En revanche, la situation est moins critique à Aiseau. Les deux points chauds en Belgique sont donc Menin et Thumaide.

Naargelang de hoeve waar de metingen worden verricht, zijn er echter grote verschillen in het dioxine-niveau in de melk. We hebben daar geen verklaring voor.

Voilà pour les chiffres que nous avons constatés.

Ingevolge de vragen die mij daarover in Kamer en Senaat werden gesteld, heb ik eind januari begin februari aan de Hoge Raad voor de Gezondheid gevraagd mij een advies te verstrekken met betrekking tot de maximaal toelaatbare waarde aan dioxine in de melkproducten uitgedrukt in picogram per gram melkvet. In 1993 had de Raad mij op basis van de destijds beschikbare wetenschappelijke kennis geadviseerd dat het niet nodig was een norm te bepalen. In zijn advies van 25 februari jongstleden stelde de Raad voor om een norm van vijf picogram per gram melkvet als maximaal toelaatbare waarde vast te leggen. Zoals beloofd, zal ik deze norm zo vlug mogelijk, maar met inachtnaam van de gebruikelijke procedures inzake adviezen van de Raad van State, omzetten in een koninklijk besluit.

In de ons omliggende landen worden andere waarden voor deze norm aangenomen. In Nederland geldt een maximaal toelaatbare waarde van 6 picogram, in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk bestaan er geen wettelijke normen, maar wel aanbevelingen. Het Verenigd Koninkrijk beveelt 20 picogram als maximaal toelaatbare waarde aan, in Duitsland en Frankrijk wordt een waarde van 5 picogram als norm gehanteerd. De Hoge Raad voor de Gezondheid heeft zich dus blijkbaar laten inspireren door de laagste geldende norm in Europa.

M. le président. — La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne (Écolo). — Monsieur le président, permettez-moi de souligner que la récente étude d'incidence réalisée pour le futur incinérateur d'Achène signale que les Pays-Bas envisagent de ramener la dose journalière admissible à un picogramme par kilo de poids corporel.

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — Actuellement, à la demande de la *tweede kamer* du Parlement, il est procédé aux Pays-Bas à des enquêtes supplémentaires. Ce pays dispose d'une expertise en la matière et j'ai donc demandé à notre Conseil supérieur de suivre l'évolution du dossier aux Pays-Bas et de me fournir des avis supplémentaires dans la mesure où des résultats intéressants découleraient des études qui y sont menées. Pour le moment, la norme officielle pour le lait y est de six picogrammes et, pour la première fois dans notre pays, nous allons publier un arrêté royal à ce sujet.

Mevrouw Dardenne heeft ook gevraagd of er geen norm moet worden bepaald voor de maximale dagelijkse consumptie van dioxine, uitgedrukt in picogram per kilogram lichaamsgewicht.

J'ai demandé au Conseil supérieur de proposer une telle norme. Évidemment, il s'agit en quelque sorte d'une norme morale car il est impossible de contrôler, par exemple, le nombre de litres de lait que boit un individu ou la quantité de viande contenant de la dioxine qu'il mange.

Mme Dardenne (Écolo). — C'est une recommandation.

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — Cette norme morale a malgré tout une signification dans la mesure où elle peut servir de base aux autorités publiques dans d'autres compétences, par exemple pour les normes s'appliquant aux émissions. C'est pourquoi j'ai demandé au Conseil supérieur de se livrer à cet exercice. D'ailleurs, les Pays-Bas ont également décidé de mener des investigations supplémentaires.

Ik wil er mevrouw Dardenne toch op wijzen dat ongeacht welke van beide berekeningswijzen wordt toegepast, men toch al heel wat melk moet consumeren alvorens de maximaal toelaatbare dagelijkse dioxineconsumptie per kilogram lichaamsgewicht te overschrijden, ook al liggen de gehanteerde normen gespreid tussen waarden van 1 tot 10.

Mme Dardenne (Écolo). — Lorsqu'il s'agit d'enfants en bas âge, qui sont nourris essentiellement au lait, le problème devient très réel.

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — C'est exact, madame. Il ne faut donc pas perdre de vue qu'il existe de situations individuelles très différentes. J'ai cependant demandé au Conseil supérieur de me faire une proposition en ce qui concerne une pareille norme.

Mme Dardenne (Écolo). — Monsieur le ministre, tout à l'heure, je vous ai parlé du calcul de transformation entre la norme et le résultat en ingestion journalière. Dans cette opération, on tient évidemment compte de la quantité de lait. Pour un enfant de trois à six mois, celle-ci doit être de l'ordre de 600 millilitres. Je souligne qu'il faut également tenir compte du pourcentage de la fraction grasseuse du lait pour effectuer le calcul, sinon, cela n'a pas de sens.

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — Troisièmement, j'ai également demandé au Conseil supérieur de me soumettre une proposition de norme concernant les émissions.

Het gaat daarbij niet alleen over de emissies van verbrandingsovens. Er zijn immers drie grote bronnen van vervuiling: de industrie, het wegvervoer en de verbrandingsovens. Verbrandingsovens zijn niet de voornaamste bron van vervuiling. Ze spelen wel een belangrijke rol, maar de dioxine-uitstoot van industrie en wegvervoer is belangrijker. Eén van de zwarte punten in Vlaanderen ligt nogal dicht bij de Gentse kanaalzone.

Vous m'avez demandé si des relations directes entre les taux de dioxine et la pollution avaient été constatées. De telles relations n'ont pas été déterminées de façon scientifique, mais certains éléments sautent aux yeux, notamment dans la zone industrielle du port de Gand, à Menin et dans les autres sites où la pollution est importante.

De derde vraag die ik heb gesteld, maar waarop ik nog geen antwoord heb gekregen, ging over een emissienorm. De heer Boutmans zal mij echter niet verleiden tot het geven van mijn mening over de verbrandingsovens. Dat is niet mijn bevoegdheid, maar die van de gewesten. Ik wil de Hoge Raad voor de Gezondheid wel vragen naar een «morele» norm op het vlak van emissies, waarop men zich kan oriënteren.

Mevrouw Dardenne stelde ook een vraag in verband met de moedermelk. Professor Schepens heeft inderdaad een project opgezet zoals er ook één in Nederland loopt. Daarbij wordt — om het een beetje oneerbiedig te zeggen — moedermelk afgetapt, meer bepaald voor het voeden van prematuren. Professor Schepens voert op het ogenblik discussies met de Hoge Raad voor Gezondheid en ik wacht op de uitkomst daarvan om na te gaan of ik dit project al dan niet zal steunen.

M. le président. — La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le président, je remercie M. le ministre des précisions qu'il a apportées.

Je suppose qu'il éprouve quelque difficulté à répondre à la question portant sur les mesures qui seront éventuellement prises par le ministère de l'Agriculture à l'égard des exploitations où des taux de dioxine élevés auraient été trouvés.

M. Colla, ministre de la Santé publique et des Pensions. — Le lait contenant un taux de dioxine plus élevé que la norme sera enlevé du marché.

M. Mahoux (PS). — Les mesures relatives aux effluents relèvent de la compétence régionale. Ne risque-t-on pas, comme ce fut le cas lors de l'accident de Tchernobyl d'avoir «un ministère des vaches dedans et un ministère des vaches dehors», pour rappeler les décisions contradictoires prises à l'époque concernant la protection du lait et autres denrées alimentaires ?

Il faut à mon sens tenter d'uniformiser les décisions pour tout le pays, le caractère pathogène ou non étant identique quel que soit l'endroit où les taux sont constatés.

La réponse à mon avant-dernière question nécessiterait peut-être une démarche de recherche. En matière d'analyse des taux de dioxine, il faudrait pouvoir déterminer une norme de base. Il existe une norme pathologique à ne pas dépasser. Entre cette norme qui serait pathogène et la norme zéro, il y a une marge. Il serait intéressant de pouvoir déterminer le taux moyen de dioxine dans le lait sur la base d'échantillons en provenance d'endroits qui ne sont pas particulièrement exposés.

En effet, certains groupes prétendent que, par exemple, dans la région d'Achêne — qui n'est pas particulièrement exposée — les analyses réalisées présentent un taux de dioxine anormalement élevé que l'établissement d'un incinérateur à cet endroit risquerait encore d'augmenter.

Pour ma part, je ne vois pas d'explication à la présence d'un taux de dioxine particulièrement élevé à cet endroit. Manifestement, il s'agit de la campagne du Condroz où les industries sont peu présentes et où il n'existe pas, de manière particulière, de pollutions spécifiques telles que vous les avez décrites.

Dernière question: je crois avoir lu que toutes les analyses étaient réalisées par un seul laboratoire. Est-ce exact? Dans l'affirmative, de quel laboratoire s'agit-il? Est-il possible de diversifier les laboratoires chargés de ces analyses ?

M. le président. — La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne (Écolo). — Monsieur le président, je souhaiterais apporter quelques commentaires.

Effectivement, quant à la fréquence des mesures, il est préférable de réaliser celles-ci quatre fois plutôt que deux, sachant que cela reste insuffisant vu le caractère très variable de ce genre de pollution qui varie en fonction des saisons et de la proximité d'incinérateurs.

Il est exact qu'il serait plus intéressant de disposer de mesures continues au niveau de l'émission de dioxine. C'est un autre problème dont je sais qu'il n'est pas de la compétence du ministre Colla. En outre, ce sont des analyses qui coûtent très cher. Je comprends qu'on les limite.

Je reste néanmoins perplexé devant la distorsion, la contradiction qui existe entre la norme établie par gramme de graisse dans le lait et la dose journalière admissible, qui me semble être une dose inadmissible. Il faudrait exiger un taux moins élevé, au moins pour les enfants. C'est un public cible et d'autant plus vulnérable, pour lequel la norme de cinq picogrammes reste beaucoup trop élevée. Cela me pose problème.

Quant aux sources responsables de l'émission de dioxine, vous avez dit qu'il en existe plusieurs. Je suis d'accord. On oublie aussi très souvent de mentionner les incinérateurs de déchets hospitaliers. Toute une série d'études, dont j'ai lu un grand nombre, les considèrent grandement responsables d'un certain pourcentage de dioxine.

En général, mais cela varie un peu selon les études, on considère que l'incinération est responsable de 50 à 75% des émissions de dioxine, le reste relevant de la responsabilité du trafic routier et de l'industrie. Parmi les incinérateurs, on compte également des incinérateurs industriels à côté des incinérateurs de déchets ménagers. Dans le cas d'Achêne, l'étude d'incidence fait état de trois ou quatre mesures. Les dernières mesures réalisées par le ministère de l'Agriculture — en fait le Fonds de contamination générale de l'ensemble des provinces — ont révélé un taux un peu plus élevé que celui de la province de Namur, soit 1,5. Ceci peut ne pas paraître élevé mais il est vrai qu'il y a déjà un problème pour les nourrissons. En ce qui concerne Achêne, il y a peut-être des incinérateurs primitifs de déchets hospitaliers à proximité mais, aussi et surtout, deux axes routiers importants, notamment l'autoroute E411. Cet élément doit aussi être pris en considération.

Par ailleurs, je suis relativement sceptique quant à l'idée de commander des analyses à divers laboratoires car leur réalisation correcte demande une véritable pratique. À cet égard, je crois qu'il serait préférable qu'un ou deux laboratoires se spécialisent dans ce type de travaux. Je songe, par exemple, au laboratoire de Mol, le Vito, qui détient une indéniable compétence, ou encore au laboratoire de l'Université de Liège.

Quoi qu'il en soit, le problème reste entier. Certes, des mesures d'urgence s'imposent en ce qui concerne le lait mais, au fond, c'est le procédé de l'incinération — auquel il existe des alternatives — qui est en cause. Or, on refuse de réfléchir aux mesures adéquates susceptibles d'être mises en œuvre à ce sujet.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER GORIS AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE BESLISSINGEN IN VERBAND MET HET BELGISCHE FREGAT WESTDIEP»

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «HET STUREN VAN EEN BELGISCH FREGAT NAAR DE GOLF»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER DE DECKER AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE REDENEN WAAROM EN DE OMSTANDIGHEDEN WAARIN WERD BESLIST EEN FREGAT NAAR DE PERZISCHE GOLF TE STUREN»

Verdaging

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. GORIS AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «LES DÉCISIONS RELATIVES À LA FRÉGATE BELGE WESTDIEP»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME LIZIN AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «L'ENVOI D'UNE FRÉGATE BELGE DANS LE GOLFE»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. DE DECKER AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «LES RAISONS ET LES CIRCONSTANCES DE LA DÉCISION D'ENVOYER UNE FRÉGATE DANS LA RÉGION DU GOLFE PERSIQUE»

Ajournement

De voorzitter. — De vragen om uitleg van de heer Goris, mevrouw Lizin en de heer De Decker worden uitgesteld.

Les demandes d'explications de M. Goris, Mme Lizin et M. De Decker sont reportées à une date ultérieure.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW NELIS-VAN LIEDEKERKE AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «DE PROBLEMATIEK VAN VERKEERDE TOEDIENING VAN MEDICATIE IN ZIEKENHUIZEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME NELIS-VAN LIEDEKERKE AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «LA PROBLÉMATIQUE DE L'ADMINISTRATION ERRONÉE DE MÉDICAMENTS DANS LES HÔPITAUX»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Nelis aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de voorzitter, het probleem van verkeerde toediening van medicatie in ziekenhuizen behoort misschien niet onmiddellijk tot de bevoegdheid van de minister van Volksgezondheid, maar het is toch de moeite waard zijn visie daaromtrent te kennen.

Onlangs verschenen enkele verontrustende persartikels over verkeerde toediening van geneesmiddelen in Oost-Vlaamse ziekenhuizen. Deze problematiek kwam aan de oppervlakte door een onderzoek dat werd uitgevoerd onder leiding van professor Bogaert en van dokter Vander Stichele.

De belangrijkste bevindingen die uit dit onderzoek volgen, zijn dat het in onze ziekenhuizen vaak misloopt met het voorschrijven en toedienen van geneesmiddelen en dat 4,3% van de patiënten langer dan nodig in het ziekenhuis verblijven.

Twee tot vijf procent van alle ziekenhuisopnames worden gecompliceerd door toediening van foutieve geneesmiddelen. Bovendien zou 1% van alle sterfgevallen in de ziekenhuizen te wijten zijn aan foutieve medicatie.

Een extrapolatie van deze resultaten wijst op ongeveer 375 000 overbodige ligdagen per jaar wegens foutieve medicatie. Dit extra ziekenhuisverblijf kost de Belgische Staat jaarlijks zo'n 3 miljard frank.

Het kan op verschillende niveaus verkeerd lopen. De medicatie die de arts voorschrijft, kan gevaarlijke bijwerkingen hebben op kan in combinatie met andere geneesmiddelen, een verkeerde reactie van de patiënt tot gevolg hebben.

Ook bij spoedbehandelingen wordt soms verkeerde medicatie toegediend. Men kan bij een spoedopname niet altijd de situatie en het geneeskundig verleden van een patiënt kennen. Er worden dan soms geneesmiddelen toegediend die niet het beoogde effect hebben.

Het verplegend personeel en de ziekenhuisapotheker kunnen zich vergissen door een slecht leesbaar voorschrift, mondelinge of telefonische opdrachten kunnen verkeerd worden begrepen en men kan zich ook vergissen bij de dosering en bij de verdeling van de geneesmiddelen aan de patiënten.

Uit het onderzoek blijkt dat medicatiefouten zelden worden gemeld. Wanneer de fout belangrijk genoeg wordt geacht, meldt men dit verbaal aan de hoofdverpleegkundige en/of aan de arts. De fout wordt dan opgenomen in het verpleegdossier.

Omdat er geen eenduidige definitie van een medicatiefout bestaat, zijn de verpleegkundigen zich er vaak niet van bewust dat ze iets verkeerd doen. Zo wordt bijvoorbeeld het toedienen van niet-geautoriseerde medicatie niet als een fout ervaren. Het onderzoek wijst uit dat ook het toedienen van een verkeerde medicatie voor hoofdpijn of maagpijn niet als fout wordt geregistreerd. Een medicament op een verkeerd ogenblik toedienen, wordt heel gemakkelijk toegeschreven aan de te hoge werkdruk.

Het onderzoek zegt dat deze fouten kunnen worden vermeden, bijvoorbeeld door over te stappen naar eenheidsverpakkingen voor geneesmiddelen of door de introductie van een geautomatiseerd verdeelsysteem in ziekenhuizen. Eenheidsverpakkingen, waarbij elke eenheid geneesmiddel in een aparte verpakking zit, maken de identificatie van elke medicatie duidelijker, maar hebben het nadeel dat zij erg duur zijn. Door de huidige wettelijke bepalingen wordt de farmaceutische industrie echter gestimuleerd om met grote verpakkingen te werken. De invoering van de eenheidsverpakkingen zou het aantal ligdagen met 250 000 per jaar kunnen verminderen en zou een besparing opleveren van twee miljard. Een volledig geïnformatiseerd systeem van geneesmiddelenverdeling in ziekenhuizen zou bovendien veel fouten voorkomen.

Aan beide oplossingen zit uiteraard een prijskaartje vast. De noodzakelijke investeringskosten kunnen op langere termijn echter zeker teruggenomen worden, aangezien het verkeerd toedienen van geneesmiddelen in ziekenhuizen een enorme meeruitgave betekent voor de overheid. Overigens moet ook rekening worden gehouden met het respect voor de patiënt.

Het decreet betreffende de integrale kwaliteitszorg in verzorgingsinstellingen kiest voor het principe van de zelftoetsing of de interne toetsing en voor een managementsaanpak toegespitst op kwaliteit. Ik erken dat het hier om een gemeenschapsmaterie gaat.

Alleszins staat onomstotelijk vast dat foutieve toediening van medicatie zeer zware gevolgen kan hebben voor de gezondheid van de patiënt. Daarom wil ik van de minister graag een antwoord op de volgende vragen. Is hij op de hoogte van dit probleem en van de oplossingen die hiervoor worden voorgesteld? Is hij bereid de nodige maatregelen te nemen en investeringen te doen om deze problematiek zoveel mogelijk in te perken? Is hij het erme eens dat het decreet betreffende de integrale kwaliteitszorg, waarbij het principe van de zelftoetsing primeert, een stap in de goede richting zou kunnen zijn?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Colla.

De heer Colla, minister van Volksgezondheid en Pensioenen. — Mijnheer de voorzitter, het probleem van de verkeerde toediening van medicatie in ziekenhuizen vormt voor de regering

een belangrijke uitdaging. Het probleem mag niet worden onderschat, maar de cijfers van de licentiaatsverhandeling zijn slechts schattingen, onder meer gebaseerd op hypothesen uit de Verenigde Staten. De ziekenhuizen verbruiken jaarlijks voor 20 miljard aan geneesmiddelen. Niet alleen het gebrek aan eenheidsverpakkingen drijft het budget de hoogte in. Ook op andere vlakken zou kunnen worden bespaard. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de invulling van het verplegingsdossier. Bijgevolg is het overdeven te stellen dat de massale invoering van eenheidsverpakkingen in de ziekenhuisapotheken zou leiden tot een besparing van twee miljard. De cijfers van mevrouw Nelis moeten dus worden gerelativeerd, maar ik erken wel dat er bespaard moet worden op de geneesmiddelen verstrekt in de ziekenhuizen.

Op het ogenblik bestaan reeds 8 à 10% van de geneesmiddelen in eenheidsverpakking. Mochten de ziekenhuizen altijd de eenheidsvorm kiezen wanneer die bestaat, dan zouden we aan 20 à 30% eenheidsverpakking komen op de totale hoeveelheid geneesmiddelen die in een ziekenhuis worden verbruikt. Het is natuurlijk niet zo eenvoudig elk pilletje apart te verpakken. De ziekenhuizen vroegen de farmaceutische bedrijven ook nadrukkelijk het aanbod aan individueel verpakte geneesmiddelen uit te breiden. Het koninklijk besluit van 4 maart 1991 op de ziekenhuisapotheken vermeldt reeds in artikel 8 dat de ziekenhuisapotheker instaat voor de geïndividualiseerde geneesmiddelendistributie en zo veel mogelijk eenheidsverpakkingen moet gebruiken. Dat neemt niet weg dat het gebruik van de eenheidsverpakking verder moet worden aangemoedigd en ik ben bereid op dat vlak de nodige inspanningen te leveren.

Bij dit probleem speelt ook het menselijke aspect, met name de houding van de geneesheren en de verpleegkundigen een belangrijke rol. De wet erkent de hoofdgeneesheer als kwaliteitsverantwoordelijke. Hij moet instructies geven aan de verpleegkundigen en de nodige formaliteiten vervullen zoals het invullen van het geneeskundig dossier. Daarin wordt onder meer de aard, de frequentie en de toedieningswijze van de medicatie vermeld. Ook het hoofd van de verpleegkundigen die in de meeste gevallen deel uitmaakt van het middenkader van het personeel, wordt in de wet als kwaliteitsverantwoordelijke beschouwd.

We beschikken dus reeds over een wettelijk kader waarin de kwaliteitsverantwoordelijken voor het ziekenhuis zijn aangewezen. Het ontbreekt echter nog aan een omkadering van de kwaliteitsverantwoordelijken om een kwalitatief hoogstaand beleid te voeren. Uit de discussie over de Witte Woede en de uitbreiding van de sociale Maribeloperatie bleek vooral dat er nood was aan bijkomend personeel in de ziekenhuizen. De regering stelde daarom aan ziekenhuisbeheerders en de vakbondsorganisaties voor bijkomende personeelskrachten in te zetten voor de omkadering van kwaliteitsverantwoordelijken zoals de hoofdgeneesheer, de directeur-nursing en de verpleegkundigen uit het middenkader, zodat er meer kan worden bespaard op geneesmiddelenverbruik.

Ik weet dat de kwaliteitsverantwoordelijke van de verpleegkundigen in sommige ziekenhuizen als kwaliteitstoetsing specifiek nagaat hoe het zit met het invullen van het verpleegkundig dossier in verband met de medicatie en vaak tot onthutsende vaststellingen komt. Wanneer het verpleegkundig dossier consequent wordt ingevuld, kunnen fouten die door het verpleegkundig personeel worden begaan, sterk worden ingeperkt. Dit alles kan niet alleen met wetten of decreten worden opgelost.

De opleiding van geneesheer duurt in België zeven jaar, die van verpleegkundige drie of vier jaar. De medicatie, de pijnbestrijding, de relatie tussen kost en kwaliteit van een medicament, de aandacht voor het bestaan van een registratiesysteem in het hospitaal zijn elementen die vaak te weinig of zelfs niet aan bod komen in de opleiding van onze geneesheren en verpleegkundigen.

Wat spoedopnames betreft, gaat mijn speciale aandacht naar kwaliteit en medicatie. Mijn koninklijk besluit is terug van de Raad van State. Voor het eerst beschikken we over kwaliteitsnormen voor de erkenning van spoedgevallendienst. Die normen hebben ook gevolgen voor het personeel.

Ik verwacht een ander koninklijk besluit van de Raad van State waarin ik een bescherming en kwaliteitsnormen heb ingebouwd voor de specialisten in opleiding. Ze moeten ettelijke uren kloppen in ziekenhuizen en worden, vaak op een onverantwoorde

manier, ingezet in de spoedopnamedienst wat fouten in het medisch handelen en in het toedienen van geneesmiddelen in de hand werkt.

We hebben dus bij wijze van spreken een paraplu van maatregelen nodig om een aantal zaken proberen te voorkomen die mevrouw Nelis terecht heeft aangehaald en waarvan ik het belang niet onderschat.

Ze heeft ook mijn mening gevraagd over het decreet betreffende de integrale kwaliteitszorg. Ik geef die niet omdat ik van oordeel ben dat deze materie niet behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. De Raad van State heeft mij daarin gelijk gegeven. De zaak is thans aanhangig bij het Arbitragehof. Ik betrouw erop dat het Arbitragehof dezelfde mening zal hebben dan de Raad van State.

In uitvoering van een van de programmawetten zijn er een aantal koninklijke besluiten klaar om zelfevaluatie en peer-review in de ambulante sector en in de hospitalen vanuit het federale niveau te organiseren.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de voorzitter, de minister gaat met mij akkoord dat dit een zeer complexe en belangrijke aangelegenheid is. Het document waar ik naar verwezen heb, is inderdaad een licentiaatsverhandeling. Toch is ze heel goed onderbouwd. Ze werd begeleid door een professor en door dokter Vander Stichele.

In 20 tot 30% van de gevallen zou een eenheidsverpakking kunnen worden gebruikt. Wat met de overige 80%? De overheid moet dit gebruik stimuleren omdat een foutieve medicatie vaak te wijten is aan een gebrek aan eenheidsverpakking.

De minister beweert dat veel ziekenhuisapothekers, die voor de verdeling van geneesmiddelen in de ziekenhuizen instaan, het koninklijk besluit over de ziekenhuisapotheken naast zich neerleggen. Ik laat in het midden of ze dit doen onder tijdsdruk of uit gebrek aan verantwoordelijkheidszin. Ook de omkadering moet nog verder worden uitgewerkt.

We zullen later ongetwijfeld op dit gewichtige dossier terugkomen.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

WETSVOORSTELLEN

*Inoverwegingneming
Mededeling van de voorzitter*

PROPOSITIONS DE LOI

*Prise en considération
Communication de M. le président*

De voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de wetsvoorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau. *Instemming.*

Dan zijn de wetsvoorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verzonden.

De lijst van die wetsvoorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verzonden, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions de loi dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? *(Assentiment.)*

Ces propositions de loi sont donc prises en considération et envoyées aux commissions indiquées.

La liste des propositions de loi, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Dames en heren, onze agenda voor vandaag is afgewerkt.
Notre ordre du jour est ainsi épuisé.
De Senaat vergadert opnieuw op dinsdag 10 maart om 15 uur.
Le Sénat se réunira le mardi 10 mars à 15 heures.
De vergadering is gesloten.
La séance est levée.
(De vergadering wordt gesloten om 18.25 uur.)
(La séance est levée à 18 h 25.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de inoverweging genomen wetsvoorstellen:

Artikel 81

1° Wetsvoorstel tot wijziging van het huwelijksvermogensstelsel (van mevrouw Milquet).

— Verzending naar de commissie voor de Justitie.

2° Wetsvoorstel betreffende de etikettering van transgene producten en houdende wijziging van de wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de verbruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten (van de heer Mahoux).

— Verzending naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

3° Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen (van de heren Ph. Charlier en Hatry).

— Verzending naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

4° Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond (van de heer Destexhe).

— Verzending naar de commissie voor de Justitie.

Liste des propositions de loi prises en considération:

Article 81

1° Proposition de loi portant modification du régime matrimonial (de Mme Milquet).

— Envoi à la commission de la Justice.

2° Proposition de loi relative à l'étiquetage des produits transgéniques et modifiant la loi du 24 janvier 1977 relative à la protection de la santé des consommateurs en ce qui concerne les denrées alimentaires et les autres produits (de M. Mahoux).

— Envoi à la commission des Affaires sociales.

3° Proposition de loi modifiant la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurance (de MM. Ph. Charlier et Hatry).

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

4° Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de M. Destexhe).

— Envoi à la commission de la Justice.